

TURIZMUSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA – HELYZETELEMZÉS

PEST VÁRMEGYE

Készült a TOP Plusz-3.1.1-21-PT1-2022-00001 azonosítószámú „Pest vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” elnevezésű projekt keretében.

KÉSZÍTETTE

PEST VÁRMEGYE ÖNKORMÁNYZATA

MEGBÍZÁSÁBÓL

PEST VÁRMEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI NONPROFIT KFT.

DORKA ÁRON

KUSZÁK MIKLÓS

KÁNAI GERGELY

MOTÁL ALEXANDRA

PÁL GERGELY ANDRÁS

SZADAI-NEUZER VIVIEN

2026. május

Tartalom

1	Bevezető.....	4
2	Vezetői összefoglaló.....	6
2.1	A terv készítése során alkalmazott módszerek, adatforrások	9
2.2	Az ágazatban működő vállalkozásokra vonatkozó jogszabályi környezet bemutatása.....	9
2.3	A turisztika szervezeti háttere, intézményi környezete	10
2.4	Ágazati stratégiai dokumentumok – NTS2030 - Turizmus 2.0.....	12
2.4.1	Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia.....	14
2.4.2	Nemzeti Kerékpáros Stratégia 2030	15
2.4.3	Nemzeti Vízturisztikai Stratégia	16
2.4.4	Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia 2030	16
2.4.5	Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2030.....	17
2.4.6	Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027	18
2.4.7	Pest Vármegyei Integrált Területi Program	20
2.5	A turisztikai ágazat globális helyzete bemutatása, nemzetközi turisztikai trendek, azok hatása a hazai turizmusra	23
2.5.1	Nemzetközi turisztikai trendek	24
2.5.2	Globális kitekintés a legfontosabb turisztikai célpontok helyzetére.....	27
2.5.3	Európa, Európai Unió.....	28
2.6	A turisztikai ágazat helyzete Magyarországon.....	32
2.6.1	Vendégéjszakák.....	33
2.6.2	Határon átlépő turizmus.....	35
2.6.3	Turizmus gazdasági jelentősége.....	37
2.6.4	Attrakciók-belföldi utazások.....	38
3	Pest vármegye turisztikai adatai – Helyzetelemzés	40
3.1	Pest vármegye fontosabb turisztikai ágazatai	40
3.1.1	MICE turizmus.....	41
3.1.2	Aktív és Ökoturisztika.....	43
3.1.3	Lovas turizmus	58
3.1.4	Vallási-zarándok turizmus	64
3.1.5	Horgászturizmus	65
3.1.6	Pest megye hagyományos értékei	67
3.1.7	Fürdők Pest vármegyében	80

3.2	Pest vármegye jellemző turisztikai adatai	86
3.3	Vármegyei munkaerőpiac jellemzői a turizmus területén	93
3.4	Pest vármegye, mint „küldő régió”	96
3.5	Fontosabb Turisztikai desztinációk a vármegyében	96
3.5.1	Gödöllői Királyi Kastély	97
3.5.2	Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum	97
3.5.3	MNM Mátyás Király Múzeum, Királyi Palota és Salamon torony	98
3.5.4	Veresegyházi Medveotthon	99
3.5.5	Budakeszi Vadaspark.....	100
3.5.6	Nemzeti Botanikus Kert Vácrátót.....	101
3.5.7	Hungaroring	102
3.5.8	Rám-szakadék	103
3.6	Pest vármegye turisztikai térségeinek lehatárolása	105
3.6.1	Börzsöny vidéke	105
3.6.2	Cegléd-Nagykátai térsége	108
3.6.3	Pilis-Visegrád-Dunakanyar térsége	109
3.6.4	Ráckevei Duna-ág menti települések.....	111
3.6.5	Gödöllő térsége.....	113
3.6.6	Vecsés, Dabas, Monor térsége.....	115
3.6.7	Pest Vármegyei járások turisztikai összehasonlítása.....	117
4	Turisztikai projektek Pest vármegyében	120
5	SWOT analízis	122
6	Ábrajegyzék	124
7	1.sz. melléklet – Turizmus és hozzá kapcsolódó tevékenységek jogszabályi környezete	126
8	2.sz. melléklet – Idegen szavak jegyzéke	128
9	3.sz. melléklet – Pest vármegyei turisztikai látnivalói (műemlékek, természeti értékek, programok).	130
9.1	Értékek	130
9.2	Természeti látnivalók.....	132
9.3	Pest megye gasztronómiája – főbb irányok és helyszínek	132
10	Szakirodalom és segédanyagok	135

1 Bevezető

Pest Vármegye Önkormányzata a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Pluszhoz kapcsolódóan a TOP Plusz-3.1.1-21 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések című felhíváson elnyert TOP Plusz-3.1.1-21-PT1-2022-00001 „Pest vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” című kiemelt projekt keretén belül megvalósítandó „Befektetés ösztönzést célzó tevékenységek” feladatok között a vármegye gazdasága szempontjából kiemelten fontos három ágazat vonatkozásában dolgoz ki fejlesztési tervet. A tervek elkészítésével a Pest Vármegyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. került megbízásra.

Ahogy az ország egésze, úgy Pest vármegye szempontjából is kiemelkedő jelentősége van a turizmusnak, hiszen egyrészt meghatározó módon járul hozzá a térség gazdasági teljesítményéhez, másrészt pedig feltételeket teremt a szabadidő minőségi eltöltéséhez mind a térség lakosai, mind az ide érkező vendégek számára.

Pest vármegye számára a turizmus stratégiai ágazat, amely a legtöbb járásban fontos addicionális beruházási és jövedelemszerzési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A vármegye turisztikai forgalma növekszik, relatív részesedése is javul, a szállóhelyek forgalma is egyenletesen követi a kapacitások növekedését.

A turizmusfejlesztési stratégia elkészítésének szükségessége 2025. decemberében körvonalazódott, ekkor készült el egy rövidebb elemzés a vármegye turizmusa ágazati helyzetéről, mely dokumentum rávilágított arra, hogy az ágazat a tapasztalható fejlődés ellenére több tekintetben elmaradást mutat még az országos átlagtól is. Miközben Budapest turisztikai piaca és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalma évről évre újabb rekordot dönt meg, ennek hatását nem feltétlenül lehet érzékelni a vármegyében.

Kérdésként felmerült, hogy a Pest Vármegyére vonatkozó statisztikai adatok és folyamatok elemzése a Budapesti adatok nélküli országos adatokkal összevetésben készüljön, csupán más vármegyékkel összehasonlítva, vagy az országon belüli pozíciója legyen a vizsgálat tárgya. Véleményünk szerint Budapest és Pest Vármegye turisztikai szempontból sem választható szét egymástól, az eddigiekben készült más ágazati és stratégiai dokumentumok készítésénél is igyekeztünk nem csak a közigazgatási határok mentén elemezni a térséget, az itt zajló folyamatokat. Mindezt figyelembe véve jelen stratégiában elsősorban az országos mutatókhoz hasonlítottuk a vármegye helyzetét, amellet, hogy néhány esetben a más vármegyékhez való helyzete is bemutatásra került.

Pest Vármegyében a turizmus fejlesztése az ország legnagyobb fogadópiaca (Budapest) szomszédságában térségi érdek. Nem csak a fővárossal határos agglomerációs települések profitálhatnak belőle, hanem a fejlődésükben lemaradó vármegyehatáron lévő térségek is. Jó példa a Nagykátai térség, melyben egy év alatt szinte duplájára nőtt a vendégéjszakák száma, hozzájárulva ezzel a térség foglalkoztatásához is.

Az Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 (NTS2030) és a Pest vármegyei célkitűzések egybeesnek. Az NTS2030 -ban rögzített desztinációs megközelítés alapján a vármegye területének jelentős része (Visegrád, Gödöllő, Vecsés, Ráckeve, Szentendre) a Budapest és környéke turisztikai térség része. A külföldi látogatók elsődleges úticélja Budapest, de okos és célzott marketinggel, a vármegyei adottságokra alapozva a külföldi turisták tartózkodási idejét és költési hajlandóságát növelni

lehet Pest vármegyében is. A térség foglalkoztatására emiatt pozitív hatást tud gyakorolni a turisztika fejlesztése is.

Azt szeretnénk, ha Pest vármegyében az eddigieknél jobban tudnánk élni azzal az adottsággal, hogy Budapest, az ország legfontosabb fogadópiaca mellett, szinte karnyújtásnyi távolságban olyan aktív turisztikai-, kulturális-, természeti-, gasztronómiai értékek, vármegyei turisztikai célpontok találhatók, melyek meghatározó és akár személyre szabott élményt tudnak nyújtani az ide látogatóknak.

A jelenleg érvényesülő nemzetközi turisztikai trendek ebben segítségünkre lehetnek, hiszen egyre inkább teret hódít a „lassú” turizmus, egyre fontosabbak az ökoturisztikai és a fenntarthatósági szempontok, egyre népszerűbb az egészségturizmus, nő a különleges gasztronómiai élmények iránti igény, a kapcsolódás és megismerés vágya a helyben élőkkel, azok közösségeivel. A modern kor turistái a tömegturizmus által kötelezően meglátogatandó helyszínek mellett, illetve sokszor azok helyett keresik a különleges, egyénre szabott, személyes élményeket. Pest vármegyének ezeken a területeken is vannak eddig kevésbé kiaknázott tartalékai, rejtett értékei. Ezeket az értékeket kellene tudnunk megfelelő módon piacképesé tenni, megtalálni azokat a turisztikai szegmenseket, melyekben a vármegye markánsan meg tud jelenni, kiegészítve Budapest turisztikai kínálatát.

Jelen fejlesztési programban kísérletet teszünk arra, hogy bemutassuk a vármegye turisztikai helyzetét feltárjuk azokat a körülményeket, melyek befolyásolják annak fejlődését, és javaslatot tegyünk a következő 10-15 évben megvalósítandó feladatokra.

fotó: Bencze Zoltán

2 Vezetői összefoglaló

Pest vármegye térsége turisztikai szempontból a főváros és a vele szorosan egybekapcsolódó agglomerációs övezet rekreációs térsége. A főváros és Pest vármegye együtt egyszerre jelentik az ország legnagyobb küldőpiacát és legnagyobb fogadópiacát is a turisztikai ágazat tekintetében.

Mivel a két fogalom, a turizmus és a rekreáció között jelentős kapcsolat mutatható ki, rögzítsük, hogy mit is jelentenek azok. **Az idegen szavak magyarázata alapján a rekreáció „Szabadidőben, a tevékeny pihenés érdekében végzett minden olyan kulturális-, társas-, játékos- és mozgásos tevékenység, melyet a napi fő elfoglaltság által okozott fáradtság, feszültség feloldása, a testi-lelki teljesítőképesség és -képesség helyreállítása, fokozása érdekében tesz az ember.”**

Turizmuson a Wikipedia magyarázata alapján „egyrészt az ember állandó életvitelén és munkarendjén (lakásán és munkahelyén) kívüli valamennyi helyváltoztatását és tevékenységét értjük, bármilyen legyen azok konkrét indítéka, időtartama és célterülete. A turizmus másrészt az ezzel kapcsolatos igények kielégítésére létrehozott anyagi-technikai és szervezeti feltételek, valamint szolgáltatások együttese”.

A tevékenység tehát mindkét esetben az otthontól távolabb történő, helyváltoztatást követően végzett, pihentető, feltöltődést szolgáló cselekvés.

Jelen tanulmányban **turisztikán értjük azt a tevékenységet, melyet a lakóhelyünkön kívül végzünk és eközben valamilyen szolgáltatást is igénybe veszünk.** A szolgáltatás lehet pl.: fogyasztás egy étteremben, lehet kerékpárbérlés, vagy szállás igénybevétele. **Amennyiben nem kapcsolódik hozzá pénzügyi kiadás, akkor rekreációt értünk a tevékenységen.**

Számos olyan, a turisztika területét érintő fejlesztési stratégia és program készült az elmúlt években, amelyekben Pest Vármegye területére vonatkozóan is fogalmazódtak meg megállapítások és célkitűzések.

Ezek közül a legfontosabbak a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 (NTS2030), a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és a Pest Vármegyei Területfejlesztési Program 2021-2027. Miközben az országos stratégia és a megyei programok egyaránt desztináció orientált megközelítésben készültek, a célokat tekintve mégis vannak különbségek.

Pest vármegye számára a turizmus stratégiai ágazat; amely a legtöbb járásban fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A jelentős bevételt biztosító kiemelt attrakciók és környezetük fejlesztése mellett a vármegyében *az is fontos, hogy a turizmusfejlesztés eszközeivel is segítsük a vármegye fejlődésben lemaradó térségei felzárkóztatását. Ezek a fejlesztések többnyire nem nagyléptékűek és nem is generálnak feltétlenül rekord nagyságú bevételeket és látogatószámot. Ugyanakkor a vidéki életforma-, kultúra- és hagyományok megőrzése, a vidék lakosságmegtartó képessége javítása, valamint a megyében élők életminőségének javítása szempontjából mégis kiemelten fontosak azok.*

A turisztika helyzete kettősséget mutat a vármegyében. Jelentős forgalmi és bevételbővülés történt, új küldőpiacok jelentek meg, de a kihasználtság és a realizált haszon elmarad az országos átlagtól némely mutató tekintetében. A szektor a COVID előtti teljesítményét összességében nem érte el az eltelt idő alatt, sajnos még lemaradása tapasztalható több tekintetben is. A férőhelyek darabszáma tekintetében

növekedés látható, de az országos átlaghoz nézve 2% -kal kisebb a részaránya, mint a pandémia előtt. Ebben a tekintetben Budapest jelentősen javította pozícióit.

A megyei statisztikai adatok értékelését ugyanakkor erősen befolyásolja két tényező. Az egyik a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér egyre nagyobb utasforgalma, amely részben a vármegyében jelenik meg egynapos vendégéjszakaként és a vecsési térség foglaltsági mutatóit rendkívül magasra pozicionálja. A másik pedig Budapest országon belüli hatalmas erősödése, mely az országos statisztikai adatokat aránytalanná teszi.

Pest Vármegye szálláshelyei 2025-ben 54,4 Milliárd forint árbevételt értek el, mely 16%-kal magasabb, mint az előző évben. Az egy vendégre jutó költség mértéke 49.100 Ft körül alakult, mely 2%-kal több, mint 2024-ben. Egy vendégéjszakára vetítve a 27.000 Forintot költség valósult meg, amely 5%-os növekedést jelent.

Jelentősen nőtt Pest Vármegyében a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás kihasználtsága, mely elérte 2025-ben a 42%-ot. Ennél jobban csak Vas (47%), Zala (47%), Heves (43%) és Budapest (68%) növekedett. Az országos átlagérték 44%. Budapest nélkül a vármegyék átlaga 33%.

Amennyiben a szállodák szobakapacitás kihasználtságát nézzük, akkor még kedvezőbbnek tűnik a helyzet, mert ebben a mutatóban Pest Vármegye 55%-on teljesít. Országos összehasonlításban Budapest (71%) és Heves Vármegye (57%), és Vas Vármegye (57%) előzi meg, az országos átlag 55%. Ebben a mutatóban Budapest nélkül a vármegyék átlaga 45% lenne.

A szektor jövedelmezőségének egyik legfontosabb mutatója a RevPAR, mely a rendelkezésre álló szobák által termelt bevételt mutatja meg, függetlenül attól, hogy egy szoba szabad-e vagy foglalt. A szálláshelyek átlagos RevPar mutatója Pest Vármegyében 2025-ben 12.000 Ft volt, mely a szállodák esetében 19.922 Ft. A szállodák RevPar értéke országos szinten +14%-kal nőtt egy év alatt, a vármegye a maga +15% növekedésével az átlagos értékhez van közel. Kiemelkedőt ebben a mutatóban Zala Vármegye (+23%), Vas Vármegye (+23%) és Bács-Kiskun Vármegye nyújt (+20%) javulással. Érdekesség, hogy Budapest ebben a tekintetben az országos átlag alatt marad (+13%).

A vármegye legjobban teljesítő járása vendégéjszakák számát és a szállások árbevételét is tekintve a Vecsési járás, melyet a Szentendrei járás követ, itt helyezkedik el Visegrád. Az attrakciók látogatottságát tekintve a Visegrádi járást kiemelünk, hiszen itt két olyan látványosság is van, amely 200.000 Fő körüli látogatószámot ért el (Fellegrád, Bob pálya). Ezt a két adatot vizsgálva megállapítható, hogy a vármegye turisztikailag legkiemelkedőbb járása a Szentendrei járás, melyben attrakciók és szálláshelyek is rendelkezésre állnak.

Logikus lenne, hogy hasonlóan az országos zászlóshajó projektekhez ezt a térséget erősítsük tovább, azonban a kiemelkedő teljesítménynek árnyoldalai is vannak. Véleményünk szerint a Szentendrei térség csúcsideőszakban elérte azt a határt, melyben a további forgalomnövekedés már a helyben lakók ellenállását vonná maga után. A térség infrastruktúrája (úthálózat, közösségi közlekedés, túraútvonalak, parkolók, be és kilépési pontok) csúcsideőszakban nem bírják el több látogatót.

Az ágazat jövedelemtermelő képessége Pest vármegyében jelenleg jelentős mértékben koncentrált (Dunakanyar, Szentendre, Visegrád). A jelenleg meghatározó attrakciók, a kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatószámokhoz mérten alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfeleljen a Pest megyei turizmus.

Szükség van a térségi adottságoktól függően a szálláshely-kapacitások növelésére, attrakciófejlesztésre, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, digitális fejlesztésekre, látogatómenedzsmentre, térségi kapcsolatok erősítésére, kajaánlások növelésére, szervezetfejlesztésre, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációkra.

Mind a hazai, mind a nemzetközi turizmus vonatkozásában elmondható, hogy a globális népesség növekedéssel, a gyors ütemű társadalmi és gazdasági változásokkal párhuzamosan jelentős mértékben nő az a döntően a középosztályhoz tartozó fogyasztói réteg, amely a jövedelmének egyre nagyobb hányadát tudja élményszerzésre, nemzetközi turisztikai célpontok, desztinációk felkeresésére fordítani.

Az ebben rejlő lehetőségekre, valamint a térség 3 milliós lakosságának a növekvő rekreációs igényeinek kiszolgálására a fővárost körülölelő Pest vármegyének stratégiai gondolkodással, az együttműködések erősítésével és tudatos fejlesztésekkel fel kell készülnie.

A stratégiában amellet, hogy javaslatokat kívánunk megfogalmazni a legjobban teljesítő járásaink turisztikai fejlesztésére is, szeretnénk az eddig kevésbé jól teljesítő járásokkal is foglalkozni, különös tekintettel a vármegye peremvidékén elhelyezkedő, gazdaságilag lemaradó járásokra.

kép forrása: <https://www.balkaninfo.hu/szentendre-balkani-seta/>

2.1 A terv készítése során alkalmazott módszerek, adatforrások

A stratégiakészítés során figyelembe vett elsődleges dokumentum az NTS2030 – Turizmus 2.0. című turisztikai stratégia, mely a magyar turizmus valamennyi szereplőjére kiterjedő orientáló, szakmai és döntéstámogatói anyag. Megvizsgáltuk továbbá a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiát, az elkészült vármegyei területfejlesztési dokumentumokat, stratégiákat, így a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptiót, a Pest Megyei Területfejlesztési Programot, Pest megye Integrált Területi Programját, valamint a Pest Megyei Foglalkoztatási-Gazdaságfejlesztési Stratégia és Akciótervet.

Feldolgoztunk több, a vármegyére vonatkozóan készült tanulmányt is. Így a Századvég által készített „A Közép-Magyarország Régió Fejlesztési Lehetőségei” című anyagot, továbbá a leszakadó járásokra készített saját vizsgálati anyagainkat is, ezek között a „Ráckevei Járás Komplex Felzárkóztatási Programot”, a „Dabasi Járás Komplex Felzárkóztatási Programot” és az „Aszódi Járás Komplex Felzárkóztatási Programot”.

A tervezési folyamat során alkalmazott munkamódszerek között megvizsgáltuk a KSH idősoros adatait, melyek az országos turisztikai folyamatokat rögzítik és a területi atlasz alapján külön tanulmányoztuk a Pest vármegyei adatokat. Az információkat feldolgoztuk és saját szerkesztéssel a stratégiában is bemutatjuk. Adatgyűjtést végeztünk a www.igyutazunk.hu oldalon, amelyről az MTÜ turisztikai trendriportjait vizsgáltuk és vontuk le belőlük következtetéseket.

Interjúkat készítettünk Pest vármegyében működő szállodákkal, vizsgálva olyanok működését, amelyek a legmagasabb foglaltsági adatokkal rendelkeznek és tőlük eltérően olyanokat, melyek kevésbé frekvenciált térségben működnek. Igyekeztünk felmérni, hogy a szállásadók milyen stratégiát alkalmaznak eltérő adottságú üzleti környezetben.

Egyeztetést folytattunk a Magyar Turisztikai Ügynökséggel, kitérve arra, hogy a turisztikai ágazat irányítója miként látja a vármegye helyzetét, és milyen fejlesztésekben gondolkodik.

2.2 Az ágazatban működő vállalkozásokra vonatkozó jogszabályi környezet bemutatása

A turisztikai fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény kiterjed az államháztartás központi alrendszeréből, valamint az európai uniós forrásokból nyújtott költségvetési támogatás igénybevitelével megvalósuló turisztikai fejlesztésekre, továbbá a szálláshely- szolgáltatókra, a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő és a szálláshelyet vele együtt igénybe vevő személyekre, a vendéglátó üzlet üzemeltetőkre és a vendéglátó üzlet szolgáltatásait igénybe vevő személyekre, a turisztikai attrakció üzemeltetőkre, a turisztikai attrakciót látogató és igénybe vevő személyekre, továbbá a kikötő üzemeltetőkre. Ezt a törvényt mondhatjuk a turisztikai ágazat alapjogszabályának.

A törvény alapján a turisztikai fejlesztések tervezésének alapegysége a turisztikai térség. A módosítás szemléletbeli váltást is eredményezett azzal, hogy a korábbi attrakció fókusz turisztikai térségekre (desztinációkra) helyezte át.

A 2018. évi XCVII. törvény számos pontban kiegészítette az alapjául szolgáló jogszabályt elsősorban az Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (NTAK) működése kapcsán a korábbi ellentmondásokat feloldva, illetve részletesebben szabályozva. Egy évvel később született meg a 235/2019. (X. 15.) Korm. rendelet, mely lényegében a 2016. évi CLVI. törvény végrehajtási rendelete. Szabályozásra kerül benne az NTAK működtetésért, a bekerülő adatok kezelésének, feldolgozásának és továbbításának, valamint a szálláshely-szolgáltatók és a tárhelyszolgáltató közötti adatfeldolgozási jogviszonyért, továbbá a tárhely

működtetéséért felelős szervezet, mely a Magyar Turisztikai Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság lett.

A turisztikai térségekben való gondolkodást több jogszabály segítette elő. Létrejött a Balaton kiemelt turisztikai térség (1861/2016. (XII. 27.) Korm. határozat), majd a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai fejlesztési térség (1862/2016. (XII. 27.) Korm. határozat). A következő a Tokaj, Felső-Tisza és Nyírség kiemelt turisztikai fejlesztési térség (1092/2017. (II. 21.) Korm. határozat) volt, melyet a Debrecen, Hajdúszoboszló, Hortobágy és Tisza-tó kiemelt turisztikai fejlesztési térség (1522/2017. (VIII. 14.) Korm. határozat) követett. A Dunakanyar kiemelt turisztikai fejlesztési térségről az 1550/2017. (VIII. 18.) Korm. határozat döntött.

A 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet településszinten definiálta a turisztikai térségeket, melyeket a 3.1 fejezetben térképen is bemutattunk.

- Balaton turisztikai térség;
- Budapest környéke turisztikai térség;
- Bükk-Sárvár turisztikai térség;
- Debrecen és térsége turisztikai térség;
- Győr-Pannonhalma turisztikai térség;
- Gyula és térsége turisztikai térség;
- Mátra-Bükk turisztikai térség;
- Pécs-Villány turisztikai térség;
- Sopron-Fertő turisztikai térség;
- Szeged és térsége turisztikai térség;
- Tokaj és Nyíregyháza turisztikai térség;

A turizmus ágazatban működő vállalkozásokra további jogszabályok is vonatkoznak melyeket az 1.sz. mellékletben részletezünk.

- turizmusirányítás és fejlesztés,
- szálláshely-szolgáltatás,
- utazásszervezés,
- vendéglátás,
- adózás és gazdasági működés,
- fogyasztó- és adatvédelem.

2.3 A turisztika szervezeti háttere, intézményi környezete

A Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) felel Magyarországon a turizmus és vendéglátás ágazatért a 599/2023. (XII. 22.) Korm. rendeletben meghatározott felelősségi kör alapján. A jogszabály alapján a turizmushoz kapcsolódóan a miniszter feladatai:

- jogszabályok kialakítása;
- a turizmus kormányzati irányítási és intézményrendszerének irányítása és működtetése;
- a turizmusfejlesztés koncepciójának és támogatási rendszerének kidolgozása;
- a hivatásturizmus koncepciójának, fejlesztési irányainak kidolgozása és megvalósításuk koordinálása;
- az európai uniós tagságból adódó kormányzati turisztikai feladatok összehangolása;
- a belföldi és nemzetközi turisztikai marketing irányítása;

- a világkiállításokon való magyar részvételre irányuló javaslatok kidolgozása, valamint a világkiállításokon való magyar részvétellel kapcsolatos szervezési és lebonyolítási feladatok ellátása;
- a turizmusdiplomáciai feladatok végrehajtásának irányítása;
- a turizmussal összefüggő projektek, fejlesztések, programok kialakítását előzetesen véleményezi és egyetértési jogkört gyakorol.

Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ a 2016. évi CLVI. törvényben létrehozott és definiált szervezet, mely létrehozásakor a **Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt.** nevet kapta. Megalakításának célja, hogy egy olyan informatikai rendszer jöjjön létre, mely a szálláshely-szolgáltató, a vendéglátó üzlet üzemeltető és a turisztikai attrakció üzemeltető részére adminisztrációs kötelezettségének könnyítése, adóbevallás-tervezet összeállításának előkészítése és adatelemzés, hivatalos statisztikai adatok előállításának segítése, valamint gazdasági és pénzügyi stabilitás elősegítése érdekében a turisztikai és vendéglátóipari célú támogatás vagy hitel és kölcsön igénybeviteléhez és nyújtásához szükséges adatokat biztosít.

A Kisfaludy2030 Zrt. alapvető feladatai:

- a fejlesztési projektek keretében szolgáló támogatási jogviszonyok létrehozása, pályázatok, támogatási igények kezelése;
- a fejlesztési projektek menedzselésében való aktív közreműködés a projektek valamennyi életszakaszában;
- közreműködés az adatvezérelt ágazatirányítás fenntartásában,
- különösen az NTAK rendszerének működtetése, üzemeltetése révén.

A **Magyar Turisztikai Ügynökség**¹ 2016-ban jött létre, mint a turisztikai ágazat kormányzati szervezete. A XXI. századi igények és elvárások szerint szervezett, piaci logikával felépített, korszerű Ügynökség legfontosabb törekvése a magyarországi turizmus lehetőségeinek hatékonyabb kihasználása és fejlődési ütemének gyorsítása. Hozzá tartozik valamennyi turizmust érintő kérdés.

Az Ügynökség fő feladatai közé tartozik a turizmusfejlesztés irányítása és stratégiájának meghatározása a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló törvény alapján, desztinációs megközelítésben. Emellett országos szinten koordinálja a turizmusmarketinget, beleértve a magyarországi turisztikai márkarendszer kialakításával kapcsolatos feladatokat és a belföldi, illetve nemzetközi marketing- és kommunikációs tevékenységet is.

- Tevékenységéhez tartozik a turisztikai országmárka fejlesztése és annak kommunikációja, valamint nemcsak a turisztikai, de a teljes Magyarország-arculati megjelenés kidolgozása.
- Elvégzi a küldőországokban folyó szakmai munka irányítását, továbbá a nemzetközi piacépítésben egy új szemléletű, innovatív értékesítésösztönzés kidolgozását.
- Ellátja a törvényben foglalt desztinációfejlesztési feladatokat, a térségek településsoros lehatárolását, a turisztikai helyzetelemzéseket, a problémák és lehetőségek feltárását, a prioritizálási és beavatkozási pontok meghatározását, a térségi és kormányzati egyeztetéseket.
- Eljuttatja a nemzeti ünnepek és emléknapok összetartozást erősítő üzeneteit.

¹ forrás: www.mtu.gov.hu

- Fontos szerepet játszik a világhiállításokon való megjelenésekben is, hiszen közreműködik a világhiállításokon való magyar részvételre irányuló javaslatok kidolgozásában, valamint ellátja a magyar részvétellel kapcsolatos szervezési és lebonyolítási feladatokat is.
- Mindezekon túl szakmai kutatás-elemzési és képzési feladatokkal is bővült az Ügynökség tevékenysége. Utóbbi révén lehetőség nyílik arra, hogy átfogó szemléletben megkezdődhessen a turisztikai szakma minőségi utánpótlásának biztosítása egy hosszú távú képzési stratégia keretében.
- Részt vesz a szálláshely-szolgáltatási környezet átláthatóságának javításában állásfoglalásokkal és javaslatokkal.
- Részt vesz a vendéglátás ágazat megújításában a digitalizáció és adat vezérelt fejlesztések előtérbe helyezésével.
- attrakciófejlesztéshez kötődő alpinfrastruktúrák fejlesztésével (szálláshely, vendéglátóhely, közlekedési kapcsolatok). az attrakciók látogatottságát segíti elő.
- Fenntartja a Tourinform hálózatot, mely országszerte közel 100 irodából áll. A Tourinformok olyan irodák, melyeket önkormányzatok, turisztikai desztináció menedzsment szervezetek vagy turisztikai egyesületek tartanak fenn.
- Az ügynökség a fentiekén túl programokat szervez, részt vesz az idegenforgalmi jelzőtáblák engedélyeztetésében, a Virágos Magyarország programban is.

A **Kisfaludy Turisztikai Hitelközpont (KTH)** 2025-ben jött létre olyan magyar pénzügyi vállalkozásként, mely kifejezetten a turisztikai szektor fejlesztésében kíván részt venni. Tevékenységének fókuszában a szálláshelyek, vendéglátó egységek és turisztikai attrakciók szolgáltatói vannak. Államilag támogatott konstrukcióban kínál hiteltermékeket forgóeszköz vásárlásra, vagy beruházás megvalósítására.

A **Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM)** irodák rendszere a turizmus versenyképességének növelését, a desztináció turisztikai teljesítményének fokozását kívánja elérni a látogatói elégedettség fokozásával, a helyben elérhető jobb információk biztosításával. A TDM rendszer alulról (helyben) szerveződő önkormányzatok, civil szervezetek, egyesületek, magánszemélyek, vállalkozások által tulajdonolt helyi irodákból áll. Az irodák legfontosabb tevékenysége az információmegosztás a potenciális vendégek felé. Elvégzik emellett a helyi hálózatok fejlesztését partnerségi együttműködések kialakításával, valamint a helyi marketingtevékenységet is.

2.4 Ágazati stratégiai dokumentumok – NTS2030 - Turizmus 2.0

A jelenleg hatályos nemzeti turizmusfejlesztési stratégia első lépése a 1747/2017. (X. 18.) Korm. határozattal elfogadott Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 dokumentum elkészítése volt, melyet a 1348/2021. (VI. 3.) Korm. határozatban elrendelt módon felül kellett vizsgálni, a 2020-2021-es COVID-19 járvány turisztikai ágazat működésére gyakorolt hatásai miatt. A felülvizsgálat után készült új ágazati stratégiai dokumentum az NTS2030 – Turizmus 2.0 nevet kapta. A 2020-2021 során összeállított, kiegészített és felfrissített dokumentum így tízéves távlatban határozza meg a turizmusról való gondolkodást. A stratégia 2023 elején kiegészítésre került a zöld és digitális átállást, valamint az energiahatékonyságot jobban szem előtt tartó beavatkozásokra fókuszálás tekintetében.

A dokumentum célja² a korábban elfogadott alapstratégia felfrissítése, kiegészítése, valamint a COVID-19 járvány által felerősített trendek, kihívások és lehetőségek megtárgyalása. A vendéglátás, egészségturizmus, MICE-szegmens, valamint a vallásturizmus jelennek meg külön fejezetben is

² forrás: NTS2030-Turizmus 2.0

kidolgozott alágazati stratégiaként. Végül, a marketing- és értékesítési stratégia adja meg a hazai turizmus kommunikációs és piacra viteli eszközrendszerét mind az ernyőstratégia, mind az alágazati stratégiák tekintetében. Utóbbi fejezetnek része a megújulás előtt álló képviselői működési modell is, mely a magyar turizmus külföldi képviselői és értékesítési hálózatának működési rendszerét fekteti le.

A Turizmus 2.0 Stratégia megvalósításának kiemelt szereplője az állami turizmusirányítás legfőbb szervezete, a Magyar Turisztikai Ügynökség, amely az első, felépíti a megújult turisztikai országmárkát és a kapcsolódó márkarendszert, emellett megteremti az ágazat transzparens és versenyképes működésének keretfeltételeit, jelentős figyelmet fordítva a humán feltételek fejlesztésére is.

A stratégia alapgondolata nagyon beszédes,

„Azért dolgozunk, hogy megoszthassuk Magyarországra írt szeretetünket.”

A stratégia jövőképe alapján 2030-ra a magyar turizmus jellemzői:

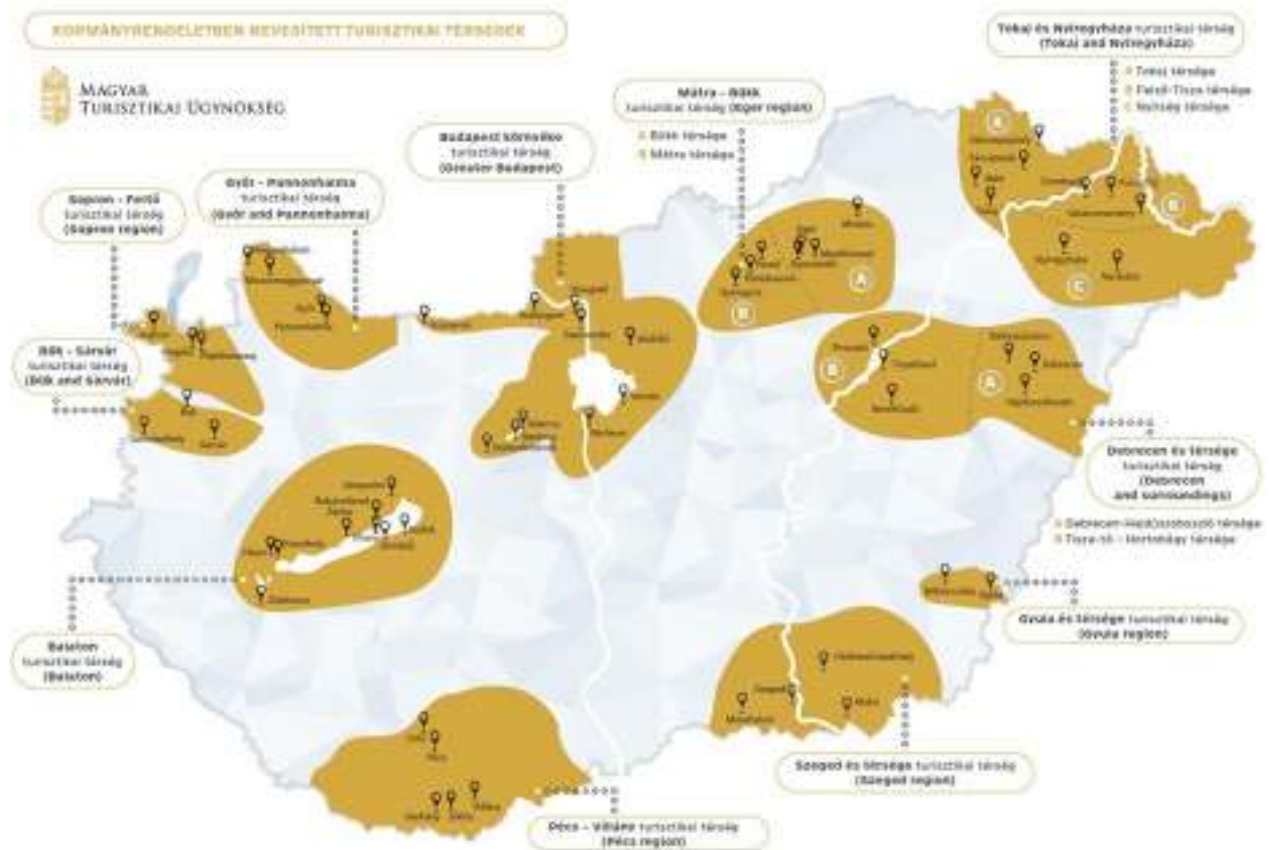
- a fenntartható gazdasági fejlődés húzóágazata,
- minőségi élménykínálat,
- elérhetőség és széles körű hozzáférés, innovatív
- megoldások,
- erős turisztikai országmárka,
- vonzó karrier,

lesznek.

Az NTS2030 – Turizmus 2.0 két vezérmotívuma a desztinációs logikán alapuló termék- és attrakciófejlesztés, az ehhez kapcsolódó alpinfrastruktúra-fejlesztés és marketingkommunikáció, valamint a korábban szétagolt turizmusirányítást felváltó, domináns állami szerep az ágazatban.

A stratégia hazánk turisztikai potenciáljának növelését a szinergikus hatások maximalizálása érdekében desztinációs alapra helyezi. A célrendszer tizenkét irányvonalon, stratégiai célon alapul. Négy horizontális cél fogja át az NTS2030-at, amelyeknek valamennyi turisztikai fejlesztés esetében érvényesülniük kell. A horizontális logikához tartozik az attrakciók és az alpinfrastruktúra családbarát jellege, kialakítása, valamint ehhez a szinthez tartozik a fenntartható turizmus elveinek érvényesítése is, ezen belül a klíma- és környezettudatos fejlesztések megvalósítása.

A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020 (IX.14.) kormányrendelet 11 turisztikai térséget jelölt ki. Ezeknek a térségeknek a határai turisztikai szempontok figyelembevételével lettek meghatározva, nem esnek egybe a megyehatárokkal, ugyanakkor jelzik, hogy hol a legerősebb hazánkban a turizmus teljesítménye.

1. ÁBRA | MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI TÉRSÉGEI

forrás: Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030

A stratégia Budapesttel, mint Magyarország elsőszámú nemzetközi desztinációjával is foglalkozik. Budapest már jelenleg is jelentős nemzetközi ismertséggel, és jól felismerhető, erős arculattal rendelkezik, amelyet a „Spice of Europe” márkanév is tovább erősített. A főváros széles körben értékesíthető értékajánlata elsősorban a kulturális, egészségturisztikai, valamint gasztronómiai termékek köré csoportosul.

A Budapest és környéke turisztikai desztináció 133 település közigazgatási területére terjed ki. A térség kijelölésére akár úgy is tekinthetünk, hogy az agglomerációs gyűrűvel együtt Budapest 10-szer nagyobb lett, 10-szer több élményt nyújt. Ezzel nő a Budapestre érkező turisták tartózkodási ideje és költsége, valamint csökken a területi koncentráció, a forgalom széthúzása, a jobb mobilitás és a hatékony látogató-menedzsment révén.

2.4.1 Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia

A turisztikai trendek a COVID-ot követő időszakban átalakultak. A bezártság idején szinte az egyetlen kikapcsolódási formát a természetben való túrázás, kerékpározás, vízi sportok jelentették. A pandémia lecsengését követően a már részben megszokott magatartás formák megmaradtak és az emberek egyre

több időt igyekeznek eltölteni a természetben egészséges körülmények között mozgással. Az aktív turisztika, mint ágazat ettől az időszaktól kezdődően kiegészülve a rekreációs tevékenységekkel a lakosság egyre nagyobb aránya számára vált természetes cselekvéssé. Az aktív turizmus népszerűsége így, a meglévő hagyományokra és természeti adottságokra építkezve folyamatosan növekszik.

Magyarország Kormánya 2022-től államtitkárságot hozott létre a társadalom fizikai aktivitásának növelése érdekében. Az aktív turizmus területén jelentkező feladatok ellátásában további előrelépés volt a 2019-ben létrehozott Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ, majd 2026-tól Aktív Magyarország Fejlesztési Központ (AMFK). Az AMFK egyik legfontosabb feladata, hogy összefogja a szakterületén történő beruházásokat, fejlesztéseket, illetve a területtel foglalkozó állami, önkormányzati, civil és piaci szereplők munkáját. Az AMFK feladatköréhez kapcsolódóan a hazai aktív turizmus fejlődéséhez szükséges célok és tevékenységek kijelölésére és összehangolására szükségessé vált egy Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia elkészítése, amelynek időtávja a 2021–2027-es európai uniós ciklushoz is kapcsolódik.

A Stratégia létrehozásának célja³ egy olyan iránymutató szakpolitikai dokumentum készítése, amely szinergiát teremt az aktív turizmus fejlesztéséhez szükséges intézkedések között, ezzel garantálva a szegmens kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődését. Mindezek mellett keretrendszert biztosít az aktív turizmus fejlesztéséhez mobilizálható állami, önkormányzati eszközök és privát fejlesztések lehető legszélesebb körének összehangolására, a források hatékony felhasználására. Erősíti továbbá a hazai aktív turizmushoz kapcsolódó oktatási és nevelési tevékenységeket, hozzájárulva ezzel a magyar társadalom egészségesebb és környezettudatosabb szemléletformálásához, egészen gyermekkortól.

„Az aktív turizmus olyan szabadidőeltöltési forma⁴, amely során a turista intenzív testmozgással járó tevékenységeket végez, gyakran a lakóhelyétől eltérő helyszínen, és ezen tevékenység természeti és társadalmi környezetet terhelő hatása minimális. A tevékenységben részt vevő turista mindeközben aktív turisztikai infrastruktúrát használ, helyi szolgáltatásokat vesz igénybe, helyi termékeket fogyaszt. A Stratégia hat túratípussal foglalkozik behatóan, ezek a gyalogos természetjárás, a kerékpárosturizmus, a víziturizmus, a síturizmus, a vitorlásturizmus és a lovas turizmus. Emellett kisebb jelentőséggel szerepet kap benne a futás, a via ferrata, a sziklamászás, a kite surf és a siklóernyőzés is. A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030-ig jelöli ki a magyarországi aktív turizmus fejlesztési irányvonalait.”

2.4.2 Nemzeti Kerékpáros Stratégia 2030

Az aktív turizmus egyik ága a kerékpárral, mint közlekedési eszközzel végrehajtott túrázás. A szegmens az aktív turizmus legjobban vizsgált ága, hazánkban a gyalogos turizmus után a második legkedveltebb ágazat. Elterjedését segíti, a kiépülőben lévő kerékpárutak hossza és a kapcsolódó kerékpáros infrastruktúra fejlődése.

A lakossági igényekre reagálva, és a várható hasznok eléréséhez szükség volt egy hosszú távú, a kormány által is elfogadott stratégiára, amely kijelöli a hazai kerékpározás fejlesztésének irányait. A Nemzeti Kerékpáros Stratégiát az aktív Magyarorszáért felelős államtitkár felkérésére az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft. készítette el szakmai és civil szervezetek, az érintett

³ forrás: Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030

⁴ forrás: Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030

minisztériumok, háttérintézmények bevonásával. A Stratégia egyrészt olyan fejlesztési irányokat határoz meg, melyek az elmúlt időszak eredményeire és trendjeire építenek, másrészt a hiányosságok felmérésével és az új kihívások számba vételével az eddigiektől eltérő módszereket, beavatkozásokat is javasol.

2.4.3 Nemzeti Víziturisztikai Stratégia

A 2024-ben készült stratégia szintén az aktív turisztikai ágazathoz tartozik. A Nemzeti Víziturisztikai Stratégia célja, hogy a hazai víziturizmusban rejlő lehetőségeket fenntartható módon fejlessze. Ehhez hálózatos, folyószakaszokra és útvonalakra kiterjedő infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztésekre, komplex turisztikai termékek kialakítására van szükség a stratégia alapján. A dokumentum akcióterületekben gondolkodik, az intézkedések a vonzerő, az infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés, a szabályozás, a marketing, a kommunikáció, a szemléletformálás és az oktatás területét is érintik. Időtávja 2035-ig terjed, így magában foglalja a 2021-2027-es európai uniós (a továbbiakban: EU-s) tervezési ciklust, és a következő ciklus forrástervezését is segíti.

A Stratégia a hazai víziturizmus jelenlegi helyzetét és problémáit figyelembe véve egységes elvek mentén fogalmaz meg fejlesztési irányokat, célokat és intézkedéseket, igazodva a NATS alapelveihez és célkitűzéseikhez.

A dokumentum illeszkedve a felsőbb szintű stratégiához nem pontszerű fejlesztésekben, hanem akcióterületekben gondolkodik. Az emberi erővel, vagy szélerővel segített vízi eszközökön végzett tevékenységet tekinti a víziturizmushoz tartozónak. Vagyis kifejezetten a következőkre koncentrálni:

- Evezőlapátos túratípusok (kajak, kenu, evezős hajó, SUP, sárkányhajó)
- Szélerővel hajtott eszközök (vezetői engedély nélkül használható vitorlás csónak, surf, kitesurf)

2.4.4 Nemzeti Horgászturisztikai Stratégia 2030

A horgászat ősi gyökerekkel, hagyományokkal rendelkező, igen elterjedt szabadidős tevékenység, amely számos országban a szabadidő hasznos eltöltésére, a rekreációra, élményszerzésre szolgál. A Kormány a hazai szabadidős és sporthorgászat új keretrendszerének megalkotására, pozicionálására irányuló, többéves jogalkotási és szervezetfejlesztési tevékenység egyik legjelentősebb lépéseként a horgászati célú Nemzeti Halgazdálkodási és Horgászati Stratégiáról és az Országos Horgászati Hálózati Programról szóló 1564/2016. (IX.29.) Korm. határozattal elfogadta az első, akkor még a halgazdálkodási feladatokkal összevont stratégiát és programot.

A⁵ horgászturizmus olyan aktív szabadidős tevékenység, amely vízen vagy vízparton történik, elsődleges célja a halfogás, és általában kapcsolódik hozzá helyszíni szolgáltatások igénybevétele.

A Nemzeti Horgász Stratégia (NHTS) a nemzeti stratégiákról szóló 38/2012. (III.12.) Korm. rendelet rendelkezéseit figyelembe véve a Miniszterelnökségen működő Aktív Magyarországért felelős államtitkárság, és az AÖFK felügyeletével, a Miniszterelnökség mellett a Miniszterelnöki Kabinetiroda, az Agrárminisztérium, a MOHOSZ, valamint a Széchenyi István Egyetem és a Pécsi Tudományegyetem szakembereinek bevonásával megalakult munkacsoport által készült el.

⁵ Forrás_ NHTS-2030

A horgászturizmus kevésbé sérülékeny, mint más turizmus termékek, amit jól bizonyított a COVID-19 világjárvány alatti nagy arányú horgászlelétszám növekedés és az a tény, hogy a közelmúltban megtapasztalt inflációs gazdasági nehézségek (következmenyként a jelentős ár- és díjemelések) idején is csak csekély mértékű volt a visszaesés. A horgászat Magyarországon ma **mindenki számára elérhető**, minőségi egyéni vagy társas szabadidő eltöltési forma, mely napjainkban egyértelműen felívelő szakaszban van.

A horgászturizmus az NHTS célrendszere alapján az aktívturizmus egyéb ágazatokhoz hasonlóan:

- növekvő gazdasági tényező a turizmuson belül,
- a vidékfejlesztés egyik hatékony eszköze,
- mindenki számára elérhető, minőségi szabadidő-eltöltést biztosít,
- közösségformáló tevékenység,
- az egészséges, környezettudatos életmód és az arra nevelés megtestesítője,
- pozitív hozadék a környezetvédelem terén.

2.4.5 Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2030

A koncepció megállapítja, hogy Pest vármegye természeti, kulturális öröksége rendkívül gazdag, ami turisztikai szempontból különleges desztinációvá teszi és nagy turisztikai potenciállal ruhazza fel. Az Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér a külföldről érkező vendégforgalom számára is jól elérhetővé teszi a megye településeit. Ennek ellenére a **megye turizmusa nem választható el Budapeستől, amely mára Európa egyik legnépszerűbb turisztikai célpontjává vált. Ennek a kölcsönhatásnak része, hogy a főváros közelsége erősen felértékeli a megye turisztikai attrakcióit, ugyanakkor a külföldi turisták többsége számára Pest megye csak másodlagos célpont, ahová egy hosszabb városlátogatás esetén kiegészítő programok keretében látogatnak el.** Mindez megmutatkozik a megyei szálláshelyek vendégforgalmán, különösen az átlagos tartózkodási időn. A megye önálló, egységes turisztikai brandet nem épített ki, az országos szempontból jelentősebb, kiemelt turisztikai helyszínek külön-külön próbálnak meg saját márkacarculatot kialakítani.

A megye közlekedésföldrajzi helyzete és adottságai kiváló lehetőséget teremtenek a belföldi turizmus, különösen a konferenciaturizmus számára. A fővárosból könnyen gyorsan elérhető helyszínek a hétvégi kikapcsolódásra vágyók, családi rendezvények, illetve a vállalati ügyfelek rendezvényei számára ideálisak. Azonban ez csak bizonyos, gyorsforgalmi utak vonzásában lévő térségekre igaz, sajnos a megye ebből a szempontból sem kínál egységes feltételeket.

Pest megye számára a turizmus stratégiai ágazat; amely a legtöbb kistérségben fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára.

Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált (Visegrád közvetlen környezete). A jelenleg meghatározó attrakciók, a kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatóhoz mérten jelentősen alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfeleljen a Pest megyei turizmus. **Térségi adottságoktól függően szálláshelykapacitásokra, attrakciókra, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, digitális fejlesztésekre, látogatómenedzsmentre, térségi kapcsolatok erősítésére, kajaánlások növelésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációkra.**

A dokumentumban megfogalmazott célok a következők.

Operatív célok

- Vendégérkezések, vendégéjszakák és átlagos tartózkodási idő növelése;
- Az erős szezonális oldása;
- Turizmus területi koncentrációinak csökkentése;
- Aktív és szabadidős szolgáltatások fejlesztése;
- Hivatásturisztikai szolgáltatások fejlesztése;
- A térség turisztikai szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi növelése;
- Soft infrastruktúra és marketing kommunikáció erősítése;
- Együttműködések erősítése a turizmus szereplői között;
- Turizmus szereplőinek továbbképzése.

Kistérségi tematikus hangsúlyok

- Duna-kanyar: kulturális örökség, aktív, öko, illetve egészségturizmus fejlesztése;
- Duna (a Duna-program alapján): hidak és vízvédelmi gátak építése, öko- és aktív turizmus fejlesztése, a kapcsolódó hajós infrastruktúra létrehozása;
- Gödöllő és térsége: lovasturizmus, kulturális és örökségturizmus, események, aktív turizmus.
- Börzsöny-Pilis: ökoturizmus, aktív turizmus, falusi turizmus fejlesztése a Börzsöny stratégiára építve;
- Ráckeve: vízi és aktív, termál- és örökségturizmus (kiemelten építve a szerb nemzetiség hagyományaira – „Déli Szentendre”);
- Tápióság (kiemelten Tápiószentmárton): egészségturizmus, örökségpark, a térség egészében aktív és ökoturizmus, falusi turizmus;
- Cegléd: egészség- és aktív turizmus.

2.4.6 Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027

A program azt állítja, hogy a vármegyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. **Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, a program alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrál.** Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ezek a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területei.

A dokumentum tervezett beavatkozásokat is meghatároz a turisztikai ágazatban a vármegye egészére.

Az első a **Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése.**

Pest Vármegye a beavatkozás keretében a kiemelt megyei turisztikai térségek komplex fejlesztését kívánja megvalósítani. Ennek keretében a turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus

kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztése valósul meg. Ez magában foglalja a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok) megőrzését és a bemutatását lehetővé tévő infrastruktúra kiépítését, a megyei termál és gyógyvizek turisztikai hasznosítását. Az aktív turizmus fejlesztése a lovas túra útvonalak, a bakancsos turizmushoz köthető útvonalak, valamint az infrastrukturális háttér fejlesztését (lovardák, turista és kulcsos házak) öleli fel. Szintén fontos a helyi turisztikai, kulturális, tematikus rendezvények támogatása is. A beavatkozás keretében új szálláshelyek létrehozását a szálláshely-kapacitások bővítését, minőségének javítását is támogatni kívánja. Végül talán a legfontosabb, hogy a megye és az egyes turisztikai térségek arculatának kialakítása, megfelelő marketingje megvalósuljon.

A második a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése beavatkozás keretein belül egy turisztikai fejlesztési javaslatcsomag definiálása.

A **Szobi járásban támogatandó** az aktív turizmus keretei között a Duna és az Ipoly turisztikai hasznosításának elősegítése, látogatóközpont, kisvasút fejlesztése, a Börzsöny kevésbé értékelt természeti látnivalóinak feltárása, népszerűsítése. Új attrakciók kialakítása, a turizmust támogató vendéglátó vállalkozások fejlesztéseinek támogatása, Minőségi szálláshely fejlesztések támogatása. Kulturális rendezvények támogatása, önálló arculat kialakítása.

A **Nagykátai, Nagykőrösi és Ceglédi járásokban a fürdőturizmus** és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztésének támogatása. A vizes élőhelyeket bemutató tanösvények, ökoturisztikai látványosságok fejlesztése. A fenti fejlesztésekhez kapcsolódóan kiemelten támogatható e térségben a kereskedelmi és magánszálláshelyek fejlesztése.

A **Ráckevei járásban** a kulturális örökség megőrzésén túl a Duna-ág turisztikai hasznosítását, a helyi aktív és rekreációs turisztikai fejlesztéseket, az ehhez kapcsolódó turisztikai célú kulturális rendezvényeket kívánja támogatni, továbbá a kereskedelmi és magánszálláshelyek fejlesztését.

Az Aszódi térségben támogatandó a kulturális örökséghez tartozó értékek megőrzése és bemutatása.

2.4.7 Pest Vármegyei Integrált Területi Program

Az Integrált Területi Program (ITP) már kifejezetten 2021-2027 között elérhető a Széchenyi Terv Plusz program (TOP Plusz) keretében megjelenő pályázati forrásokat orientálja.

A vármegyei TOP Plusz forráskeret felhasználásnak elsődleges szempontja a vármegye teljes területének a felosztása kisebb területegységekre, egybefüggő fejlesztési célterületekre. Ezek a földrajzi célterületek komplex módon értelmezhető földrajzi egységek, tehát nem csak egyegy TOP Plusz tématerület vonatkozásában értelmezhetőek.

Az ITP egy stratégiai alapokon nyugvó, helyi igényekre építő dokumentum, amely meghatározza a vármegyére jutó TOP Plusz források szerkezetét, felhasználási módját, területi lehatárolását, valamint az elvárt eredményeket és ütemezést. A program a megyei fejlesztési célokat – mint például a gazdaság dinamizálása, társadalmi felzárkózás, közlekedésfejlesztés, élhető települési környezet megteremtése és humán kapacitások erősítése – öt prioritás mentén rendezi, és ezekhez konkrét intézkedéseket és projektkiválasztási szempontokat rendel, valamint meghatározza a vármegye Területi Kiválasztási Kritériumait is.

2. ÁBRA | PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAILAG KIEMELT TELEPÜLÉSEI

forrás: Pest Vármegyei Integrált Területi Program

Az ITP-ben kijelölt turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes vármegyei település 63%-át jelentik.

ÖSSZEGZÉS

A magyar turizmus működését irányító jogszabályi környezetben az elmúlt évtizedben több átalakítás is történt, erős központi irányítást és hatásköröket kapott az ágazat. A turisztikai fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény alapján a turisztikai fejlesztések tervezésének alapegysége a turisztikai térség lett. A módosítás jelentős szemléletbeli váltást is eredményezett azzal, hogy a korábbi attrakció fókuszot turisztikai térségekre (desztinációkra) helyezte át.

A Magyar Turisztikai Ügynökség 2016-ban jött létre, mint a turisztikai ágazat kormányzati szervezete. A XXI. századi igények és elvárások szerint szervezett, piaci logikával felépített, korszerű Ügynökség legfontosabb törekvése a magyarországi turizmus lehetőségeinek hatékonyabb kihasználása és fejlődési ütemének gyorsítása. Hozzá tartozik valamennyi turizmust érintő kérdés.

A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020 (IX.14.) kormányrendelet 11 turisztikai térséget jelölt ki Magyarországon. Ezeknek a térségeknek a határai turisztikai szempontok figyelembevételével lettek meghatározva, nem esnek egybe a megyehatárokkal, ugyanakkor jelzik, hogy hol a legerősebb hazánkban a turizmus teljesítménye.

A Budapest és környéke turisztikai desztináció 133 település közigazgatási területére terjed ki. A térség kijelölésére akár úgy is tekinthetünk, hogy az agglomerációs gyűrűvel együtt Budapest 10-szer nagyobb lett, 10-szer több élményt nyújt.

Mivel az NTS2030-ben meghatározott turisztikai térségek lehatárolása más logikát követ, mint a közigazgatási egységek lehatárolása, ezért a KSH által közzétett térségi-, megyei-, járási adatgyűjtések nem teljesen feleltethetők meg és csak részben hasonlíthatók össze a turisztikai térségek szerint gyűjtött adatokkal.

A Magyar Turisztikai Ügynökség a bevezetett NTAK rendszernek köszönhetően frissebb és pontosabb adatokkal rendelkezik a szektor piaci helyzetéről, az ágazati szereplőkről, a vendégforgalomról, mint a KSH. A létrejött további szervezetek a pályázati folyamatokban, az ország márkaépítésében vettek részt. Úgy érezzük, hogy az ország legerősebb fogadópiaca Budapest erős állami szervezeti és célzott marketing támogatást kapott általuk, mely Pest Vármegyében már kevésbé volt érzékelhető. A vármegyének jelenleg nincs olyan szervezete, mely hasonló márkaépítést és koordinációt tudna végezni.

Úgy gondoljuk, hogy Pest Vármegye esetében a desztinációs logikának van relevanciája. Ahogyan az agglomerációs települések turizmusa sem függetleníthető Budapesttől, úgy a vármegyehatár menti térségek sem nem választhatók le turisztikailag a szomszédos vármegyék térségeiről (pl.: Ráckevei Duna-ág esetében Tass (Bács-Kiskun Vármegye), vagy északon a Dunakanyar esetében Esztergom (Komárom-Esztergom Vármegye), hiszen egy turisztikai térségbe tartoznak.

Pest vármegye számára a turizmus stratégiai ágazat, amely a legtöbb járásban fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. Kiemelt fontossága van a turizmus fejlesztésnek a vármegye fejlődésben lemaradó térségei felzárkóztatása szempontjából.

Nem kerültek be a turisztikai térségek közé, pedig a vármegye szempontjából fontos lenne, a délkeleti járások fürdőhelyszíneinek, illetve természeti értékekkel rendelkező településeinek turisztikai célú fejlesztése (pl.: Cegléd, Albertirsa, Tápiószentmárton, Nagykáta, Tóalmás), melyek termál, vagy gyógyfürdőkkel rendelkeznek. A Pest Vármegyei Integrált Területi program emiatt is támogatja a fürdőturizmus és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztését, valamint az ökoturisztikai fejlesztéseket ebben a térségben.

A Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 hasonlóan az NTS2030-hoz a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségek fejlesztését tűzi ki célul. A vármegyei program fejlesztési javaslatai egyaránt vonatkoznak a turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztésére. A program kitér a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok) megőrzésére és a bemutatásának javítására. A vármegye számára fontos a megyei termál- és gyógyvizek turisztikai hasznosítása, valamint a természeti értékekre alapozott aktív turizmus fejlesztése is. A vármegye büszke a meglévő helyi turisztikai-, kulturális-, tematikus rendezvényeire, mely események az év jelentős részében programot biztosítanak az ide látogatóknak.

A Területfejlesztési Konceptióban foglaltak szerint Pest Vármegyében a térségi adottságoktól függően egyaránt szükség van szálláshely-kapacitások és attrakció fejlesztésre, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, digitális fejlesztésekre, látogatómenedzsmentre, térségi kapcsolatok erősítésére, a kajaánlások növelésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációkra.

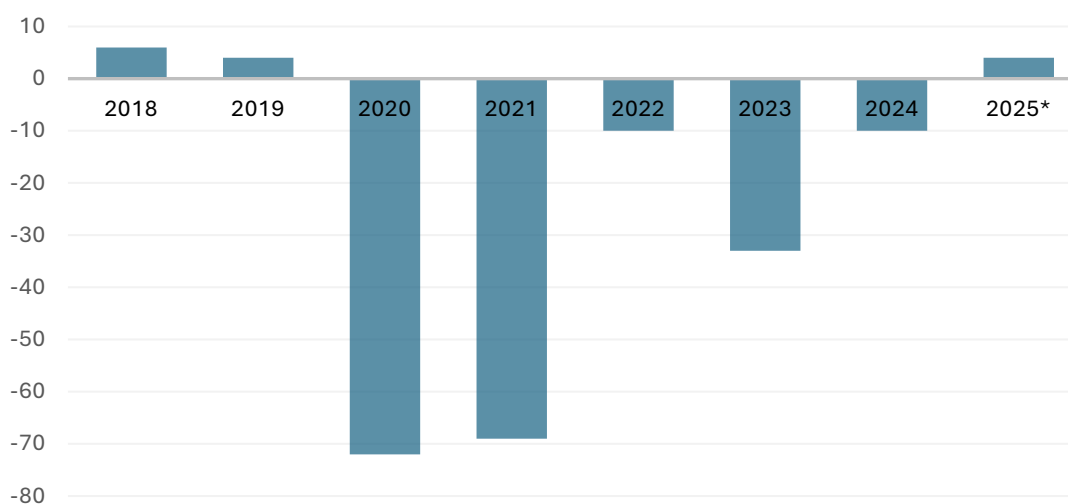

fotók: Bencze Zoltán

2.5 A turisztikai ágazat globális helyzete bemutatása, nemzetközi turisztikai trendek, azok hatása a hazai turizmusra

A fejezetet a World Travel & Tourism Council (WTTC) *Travel & Tourism Economic Impact 2025: Global Trends* című jelentése alapján állítottuk össze, amely a turizmus legfrissebb nemzetközi folyamatait és kilátásait foglalja össze.

A COVID járvány okozta megtorpanás után a turisztikai szektor 2024-ben és 2025-ben is látványos fejlődést mutatott, és a világgazdaság egyik leggyorsabban bővülő ágazatává vált, túlszárnyalva a pandémia előtti szintet is. Közben továbbra is kulcsszerepet játszik a foglalkoztatásban, hiszen világszerte több százmillió ember megélhetése kötődik közvetlenül vagy közvetve hozzá. A globális adatok alapján a turizmus egyre inkább az élményekre épül, miközben a technológiai fejlődés – különösen a mesterséges intelligencia – és a változó utazói igények alapvetően formálják át a kereslet szerkezetét.

3. ÁBRA | NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK SZÁZALÉKOS VÁLTOZÁSA A VILÁGON AZ ELŐZŐ ÉVHEZ KÉPEST⁶

A nemzetközi turisták (egynapos látogatók) száma 4%-kal nőtt 2025-ben. Becslések szerint 1,52 milliárd nemzetközi turistát regisztráltak világszerte, ami közel 60 millióval több, mint 2024-ben. Ezek a számok a világjárvány előtti növekedési trendekhez való visszatérést tükrözik, hasonlóan a 2009 és 2019 közötti évi átlagos 5%-os növekedéshez. **Az eredményeket az erős kereslet, a nagy küldőpiacok stabil teljesítménye, valamint az ázsiai és csendes-óceáni térségbeli célállomások folyamatos fellendülése vezérelte.**

A növekedés egyik legfontosabb mozgatórugója a fogyasztói kereslet élénkülése volt. A pandémiát követően felhalmozott megtakarítások, a javuló munkaerőpiaci helyzet és a növekvő fogyasztói bizalom egyaránt hozzájárultak ahhoz, hogy az emberek ismét nagyobb arányban költsenek utazásra. A turizmus így a diszkrécionális kiadások, (nem létfontosságú költségek, amelyeket az emberek szabad döntésük alapján, jövedelmük függvényében – például utazásra, szórakozásra vagy luxuscikkekre – fordítanak) egyik legfontosabb területévé vált, amely gyorsan reagált a gazdasági környezet javulására.

⁶ A százalékos változás évenként értendő, kivéve a 2021 és 2024 közötti időszakot, amely 2019-hez viszonyított érték

A szektor társadalmi jelentősége szintén kiemelkedő. 2024-ben a turizmus világszerte mintegy 357 millió munkahelyet támogatott, ami közel 19 millióval több, mint 2019-ben. Ez azt jelenti, hogy globálisan minden tizedik munkahely közvetlenül vagy közvetve a turizmushoz kapcsolódik, ami jól mutatja az ágazat kulcsszerepét a foglalkoztatásban és a társadalmi stabilitásban.

A turisztikai költségek szerkezetét vizsgálva látható, hogy továbbra is a belföldi turizmus dominál. 2024-ben a belföldi utazásokhoz kapcsolódó kiadások elérték az 5,3 billió dollárt, ami 5,4%-os növekedést jelent az előző évhez képest, és 8,1%-kal haladja meg a 2019-es szintet. Ezzel szemben a nemzetközi turisták költsége 1,9 billió dollár volt, ami ugyan 11,6%-os éves növekedést mutat, de még mindig 1,3%-kal elmarad a pandémia előtti csúcstól. **A nemzetközi turizmus ugyanakkor továbbra is kulcsfontosságú, hiszen jelentős exportbevételt generál: a globális szolgáltatásexport mintegy 13,7%-át adja.**

A kereslet szerkezetében az is jól látszik, hogy az utazások döntő többsége szabadidős céllal történik. **2024-ben a szabadidős turizmus költsége elérte az 5,74 billió dollárt, ami a teljes turisztikai kiadások közel 80%-át tette ki, és már meghaladta a pandémia előtti szintet.** Az üzleti turizmus ezzel szemben lassabban áll helyre, a 1,44 billió dolláros költség mindössze 1,4%-kal haladja meg a 2019-es értéket. Ez a különbség jól jelzi a turizmus szerkezeti átalakulását, ahol az élményalapú, szabadidős utazások kerülnek egyre inkább előtérbe.

A kínálati oldalon a beruházások alakulása szintén fontos indikátor. **2024-ben a turizmushoz kapcsolódó beruházások értéke 1,08 billió dollár volt, ami közel 10%-os növekedést jelent egy év alatt.** Ugyanakkor ez még mindig 4,8%-kal elmarad a 2019-es szinttől, ami arra utal, hogy a befektetői bizalom ugyan erősödik, de még nem teljes a visszarendeződés.

Mindeközben azonban a kilátásokat számos kockázat árnyalja. **A geopolitikai feszültségek, a kereskedelmi konfliktusok és a globális gazdasági bizonytalanságok hatással lehetnek az utazási keresletre és a turizmus működési feltételeire.** Emellett a klímaváltozás és a fenntarthatósági kihívások is egyre hangsúlyosabbá válnak: 2024-ben a turizmus a globális üvegházhatású gázkibocsátás mintegy 7,3%-áért volt felelős, ami hosszú távon komoly alkalmazkodást igényel az ágazattól.

2.5.1 Nemzetközi turisztikai trendek

Mind a hazai, mind a nemzetközi turizmus vonatkozásában elmondható, hogy a globális népesség növekedéssel, a gyors ütemű társadalmi és gazdasági változásokkal párhuzamosan **jelentős mértékben nő az a döntően a középosztályhoz tartozó fogyasztói réteg,** amely a jövedelmének egyre nagyobb hányadát tudja élményszerzésre, nemzetközi turisztikai célpontok, desztinációk felkeresésére fordítani.

A fogyasztói kosárban **egyre nagyobb szerepet kap az élmények és az élmény típusú szolgáltatások megszerzése,** a távoli, egzotikus, korábban kevésbé látogatott kontinensek, országok, helyszínek felkeresése.

A kínálati oldal egyre színesebb, kezdve az utazási irodák által nyújtott szolgáltatásoktól, a globális információs háló nyújtotta lehetőségeken, az elérhető és megfizethető közlekedési lehetőségeken át szinte az egész földgolyó, valamennyi kontinens és régió bekapcsolódásának köszönhetően **minden utazni vágyó megtalálhatja a kedvére való desztinációt, programot, utazási módot.** Mára marginalizálódtak az esetleges nyelvtudás hiánya miatti gátlások is, hiszen egyrészt a fiatal generációknál ez egyre kevésbé jellemző, a szolgáltatók is egyre felkészültebbek, valamint a fordítógépek is kezelni tudják ezt a problémát.

2.5.1.1 Generációs változások

Változik az utazók generációs összetétele is, bár jelenleg még az „idősebb” X generáció, a 46-61 év közötti utazó dominál a turizmusban, **a súlypont a jövőben azonban eltolódik a fiatalabb korosztályok irányába**, megjelennek az első generációs utazók, azok a fiatalok, akik egyrészt egyre nagyobb költési potenciállal bírnak, másrészt **a fogyasztói preferenciáik is eltérnek a korábban megszokottaktól**. Jelenleg tanúi vagyunk egy radikális generációváltásnak, bár ma még az X generáció a meghatározó, de 2030-ra a milleniálok és a Z generáció válik majd a legfontosabb utazói csoporttá.

Ennél a korosztálynál az anyagi javakhoz való viszonyulás teljesen más irányú, mint az a szüleiknél, nagyszüleiknél volt, **a hangsúly az anyagi javak megszerzése helyett a kiemelkedő életminőség elérésére, a szabadidő értékes eltöltésére, az élményszerzésre helyeződött át**, részben éppen annak köszönhetően, hogy az előző generációk és a gazdasági fejlődés megteremtették a jobb élet alapjait számukra. Ennek következtében **a költési lehetőségeik és hajlandóságuk is lényegesen magasabb**.

Az utazás egyrészt **trendivé lett, másrészt az önkifejezés egyik eszközeként vált**, az emberek önmagukba való befektetésként tekintenek rá.

Az utazás jelentősége nem pusztán a helyszínben, hanem a hangulatban, társaságban és az útközben megélt élményekben születik.

Az új generációk másként működnek, mint a korábbiak, **sokan az ide tartozók közül kizárólag a közösségi médiából inspirálódnak**. Ebből pedig egyenesen következik, hogy **az utazási trendeket ma már egyre inkább az influenszerek alakítják** és gyakran érvényesül egyfajta „csordaszellem”, egy-egy felkapott desztináció vagy szálloda gyorsan jelentős keresletnövekedést tud produkálni.

Éppen emiatt ugyanakkor amilyen gyorsan népszerűvé tud válni egy-egy helyszín, attrakció, vagy szolgáltatás, ugyanolyan sebességgel ki is tudnak szeretni belőle az ilyen módon motivált utazók.

A hagyományos hirdetések és egyéb marketing eszközök egyre kevésbé hatnak ezekre a generációkra, emellett többet költenek élményekre, egyre tudatosabbak és érték orientáltabbak.

Drasztikusan **változik az utazók küldő kontinensek és országok közötti megoszlása is**, míg korábban a fejlett nyugati országokból, az USA-ból és Európából indult a legtöbb turista világot látni, mára túlsúlyba kerültek az ázsiai országokból útnak indulók.

A régió növekvő, fiatal és egyre tehetősebb utazói rétege olyan élményeket keres, amelyek túlmutatnak a hagyományos turizmuson, és új elvárásokat támasztanak a szolgáltatókkal szemben.

2.5.1.2 Globális turisztikai trendek

Az alábbiakban röviden áttekintjük, hogy melyek azok a **globális turisztikai trendek**, amelyek meghatározzák az utazási szokásokat, fejlesztéseket és fogyasztói elvárásokat:

1. Fenntarthatóság és felelős turizmus

A **környezetbarát utazás** mára már nem csak trend, hanem üzleti és társadalmi elvárás is.

- Az utazók egyre nagyobb arányban választanak **zöld szálláshelyeket és környezetbarát közlekedést**.
- Egyre fontosabb lesz a **regeneratív turizmus**, amely a közösségek megőrzését és fejlesztését helyezi előtérbe.

- Az Európai Unió területén számos desztináció integrálja a fenntarthatóságot a stratégiájába, pl. energiahatékonyság és emisszió-monitoring.

2. Technológiai innováció – AI, digitális élmények

A technológia jelentősen alakítja az utazási élmény, megkönnyíti az utazás megtervezését, a desztinációk közötti választásokat, illetve az utazás során javítja a megszerzett élmények minőségét:

- Az **AI és automatizáció** használata növekszik — chatbotok, személyre szabott ajánlatok, prediktív tervezés.
- **Okos desztinációk** és digitális irányítás (IoT, AR, VR) javítja az ügyfélményt és a desztináció menedzsmentet.

3. Élmény- és értelmes utazás

A turisták már nem csak látnivalókat keresnek, hanem mélyebb, személyes élményeket:

- Az **autentikus kulturális-, gasztronómiai- és közösségi élmények** iránt egyre jobban nő az érdeklődés.
- Új szegmensként erősödnek az **astroturizmus, a farm- és wellness-élmények**.
- Megjelentek a **noctourism** (éjszakai turizmus) és más niche-élmények is.

4. Wellness, egészség és jólét

- Az **egészség-orientált utak** (jóga, spa, meditáció, digitális detox) tovább növekednek, ahogy az utazók stresszcsökkentő élményeket keresnek.
- A **regeneratív farmturizmus** („agritourism”) a wellness és fenntarthatóság ötvözeteként új trend.

5. Szabadság és rugalmasság: Off-season és remote working

- Egyre többen utaznak **off-season** (hagyományos szezonon kívül), mind a kedvezőbb árak, mind a nyugodt élmény miatt.
- A **remote work** trend („dolgozás útközben”) növeli a hosszabb tartózkodásokat és úti munkavállalási lehetőségeket.

6. Utazási motivációk változása

- A motivációk ma gyakran az **élmény intenzitására, értelmes kapcsolatokra és tiszteletteljes utazásra** épülnek.
- Erősödik a **solo utazás**: a solo travel napjainkban az individualizmus és a személyes szabadság szimbóluma. A fiatalok – különösen a milleniálok és a Z generáció – 18–39 százaléka rendszeresen egyedül utazik, saját tempóban, saját célokkal.
- Ezzel párhuzamosan, különösen Ázsiában, kulturális okokból a tágabb családdal történő utazás is kifejezetten népszerű, ezért a **multigenerációs utazások** is folyamatosan erősödnek.

7. Gazdasági és piaci változások

- Néhány régióban tovább növekszik a turistaforgalom (pl. Marokkó rekordot döntött 2025-ben), másutt viszont lassabb a nemzetközi utazás növekedése.
- **A sportturizmus globálisan egyre fontosabb húzóágazat.**
- Különleges szegmensek, mint a **spirituális vagy zarándokturizmus**, növekednek bizonyos régiókban.

2.5.2 Globális kitekintés a legfontosabb turisztikai célpontok helyzetére

Afrika

Afrikában a turizmus 2024-ben 211 milliárd dollárral járult hozzá a GDP-hez, ami a régió gazdaságának 7,8%-át jelenti, és közel 27,9 millió munkahelyet támogatott. A szektor teljesítménye már meghaladta a pandémia előtti szintet, és 2025-ben további 8%-os növekedés volt átlagosan a földrészen, Észak - Afrikában ezt is meghaladta +11%-os adattal.

Karib-térség (Americas: Caribbean)

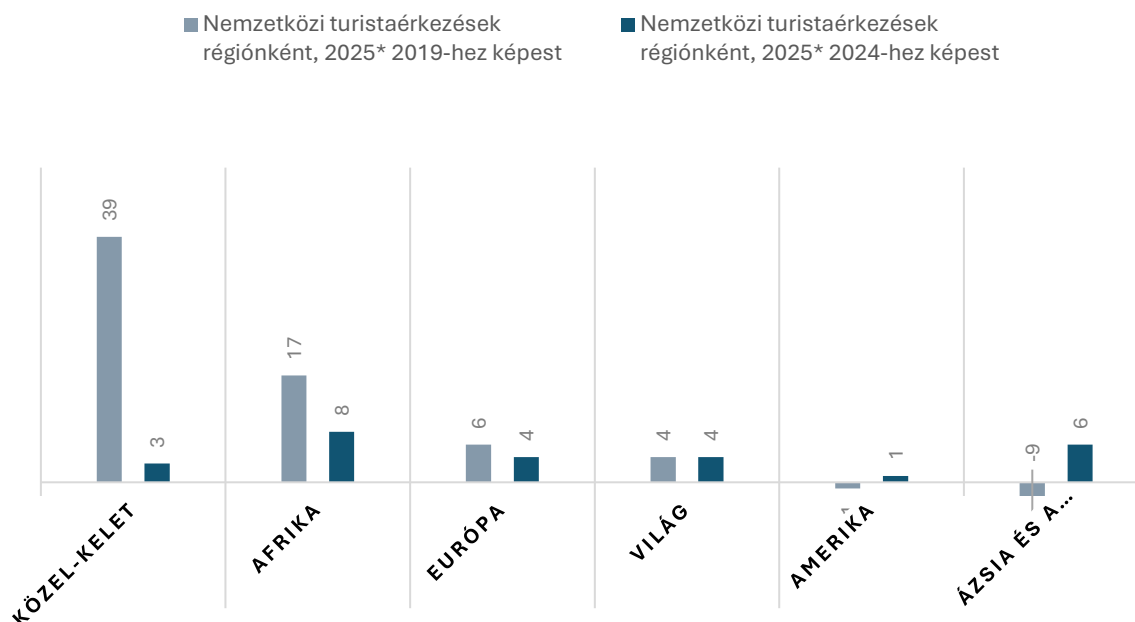
A Karib-térségben a turizmus kiemelkedő jelentőségű: 81,4 milliárd dolláros hozzájárulása a GDP 17,6%-át adja, ami a legmagasabb arány világszinten. A régió különösen erősen támaszkodik a nemzetközi turistákra, akik a teljes turisztikai költség mintegy 76%-át adják.

Észak-Amerika (Americas: North America)

Észak-Amerika turizmusa közel 3 billió dolláros gazdasági hozzájárulással a világ egyik legnagyobb piaca, amely 8,9%-os GDP-arányt képvisel. A régióban a belföldi turizmus dominál (88,1%), miközben a nemzetközi kereslet lassabban áll helyre, ami visszafogja a növekedési kilátásokat.

Közép- és Dél-Amerika (Americas: Central & South America)

Ebben a régióban a turizmus 358,7 milliárd dollárral járult hozzá a gazdasághoz, ami 7,5%-os GDP-arányt jelent, és mintegy 17,5 millió munkahelyet támogat. A belföldi turizmus meghatározó (77,3%), míg a nemzetközi költségek ugyan növekednek, de továbbra is kisebb súlyt képviselnek.

4. ÁBRA | NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK %-OS VÁLTOZÁS RÉGIÓNKÉNT (2025⁷)

Ázsia–Csendes-óceáni térség (Asia-Pacific)

A régió globális súlya kiemelkedő: a turizmus itt 3,1 billió dollárral járult hozzá a GDP-hez, és mintegy 196 millió munkahelyet támogatott, ami a világ turisztikai foglalkoztatásának több mint fele. Ugyanakkor a nemzetközi turizmus lassabb helyreállása miatt a régió turisztikai teljesítménye még elmarad a pandémia előtti szinttől.

Közel-Kelet (Middle East)

A Közel-Kelet turizmusa 3%-os növekedést produkált 2025-ben, ami 39%-kal haladja meg a világjárvány előtti szintet, és ez a 2019-es évhez képest a legerősebb eredmény. A régió elérte a 100 milliós nemzetközi látogatószámot 2025-ben.

2.5.3 Európa, Európai Unió

A World Travel & Tourism Council (WTTC) elemzése szerint Európa továbbra is a világ egyik legfontosabb turisztikai térsége, amely a globális utazási kereslet egyik központja maradt. A kontinens vonzerejét a sokszínű desztinációk, a gazdag kulturális örökség és a jól kiépített infrastruktúra együttesen biztosítják, ami stabil alapot ad a szektor teljesítményének.

2024-ben a turizmus teljes gazdasági hozzájárulása Európában elérte a 2,7 billió dollárt, ami a régió GDP-jének 9,6%-át jelenti. A szektor növekedése tovább folytatódott: éves szinten 5%-kal bővült, és már 6,3%-kal meghaladta a 2019-es, pandémia előtti szintet. A legnagyobb turisztikai piacok közé Németország, az Egyesült Királyság és Franciaország tartoznak, ahol a belföldi kereslet különösen erős szerepet játszik.

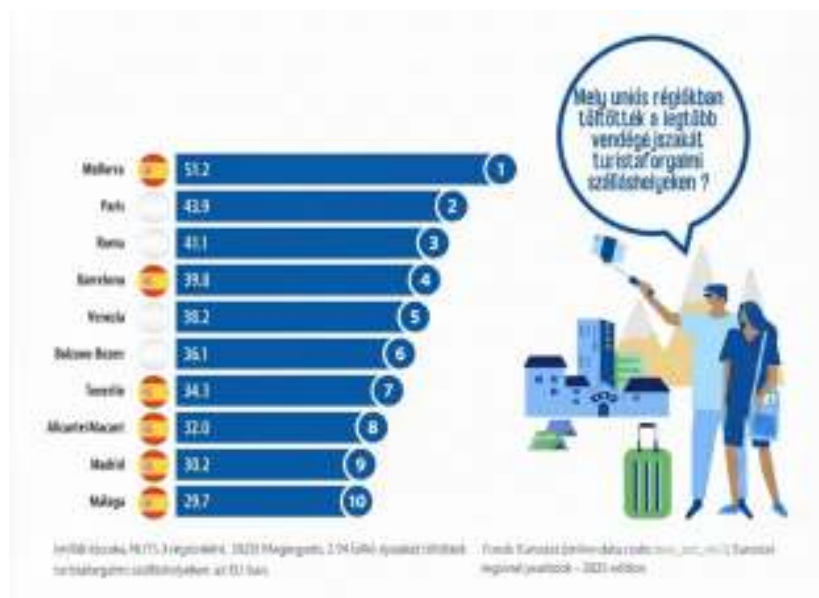
A foglalkoztatás terén is jelentős a turizmus súlya, **2024-ben mintegy 39,4 millió munkahely kapcsolódott közvetlenül vagy közvetve az ágazathoz, ami az összes foglalkoztatott közel 9,9%-át teszi**

⁷ forrás: ENSZ Turizmus 2026. januári adatok

ki. Ez azt mutatja, hogy a turizmus nemcsak gazdasági, hanem társadalmi szempontból is meghatározó ágazat Európában.

A keresleti szerkezetet vizsgálva látható, hogy a belföldi turizmus továbbra is domináns, a teljes turisztikai költsékek 66,8%-át adja, míg a nemzetközi – azaz inbound – költsékek aránya 33,2%. Ugyanakkor több ország – például Ciprus vagy Görögország – esetében a külföldi turisták szerepe ennél jóval nagyobb, ami rámutat a régió belüli eltérő turisztikai modellekre.

Az Eurostat statisztikai évkönyve alapján a turizmus az egyik leginkább érintett ágazat volt a pandémia során, 2020-ban a vendégéjszakák száma drámaian visszaesett, a belföldi turizmus 33,4%-kal, míg a nemzetközi turizmus közel 70%-kal csökkent. A helyreállítás fokozatosan indult meg, **kezdetben elsősorban a belföldi utazások húzták a növekedést, majd 2022-től a nemzetközi kereslet is erőteljesen visszatért.** Ennek eredményeként 2023-ra a turizmus teljesítménye már meghaladta a pandémia előtti szintet, az EU-ban összesen 2,94 milliárd vendégéjszakát regisztráltak. **A növekedés dinamikája ugyanakkor lassulni kezdett: míg 2022-ben még több mint 50%-os bővülés volt tapasztalható, addig 2023-ban ez már „csak” 6,8%-ot tett ki, ami a normalizálódás jeleként értelmezhető.**

5. ÁBRA / LEGTÖBB VENDÉGÉJSZAKÁVAL RENDELKEZŐ RÉGIÓK AZ EU-BAN.

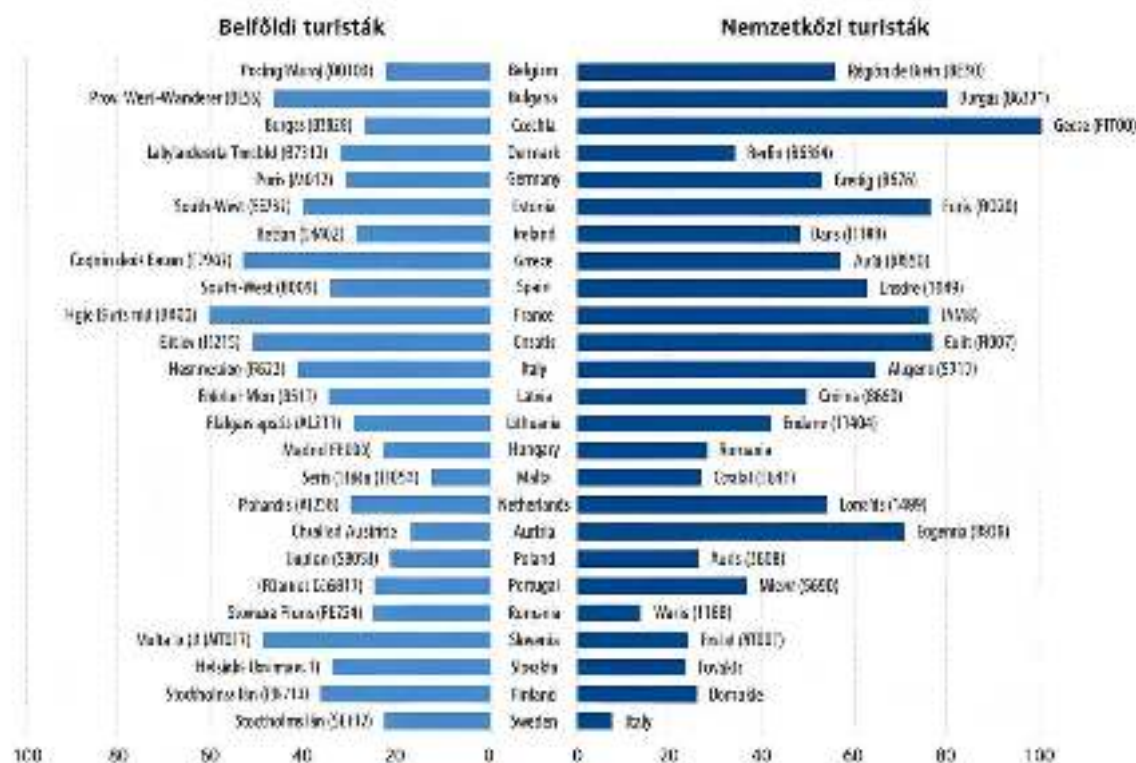
forrás: Eurostat regional yearbook - 2025

régiók között egyszerre találunk tengerparti, városi és hegyvidéki desztinációkat, ami jól mutatja az európai turizmus sokszínűségét. A vezető célpontok között szerepelnek spanyol szigetek, nagyvárosi régiók és alpesi térségek is, amelyek különböző típusú turisztikai élményeket kínálnak.

A túlturizmus veszélyére figyelmeztet az európai turizmus egyik legfontosabb jellemzője az erős területi koncentráció. **A vendégéjszakák jelentős része viszonylag kevés régióban összpontosul, miközben számos – főként vidéki – térség alacsony turisztikai intenzitással rendelkezik.** A turizmus intenzitását mérő mutató szerint 2023-ban átlagosan 6 574 vendégéjszaka jutott 1 000 lakosra az EU-ban, ugyanakkor ez az érték jelentősen eltér a különböző régiók között. A legnagyobb turisztikai nyomás jellemzően a fővárosi, tengerparti és szigeti régiókban jelentkezik, míg az alacsony értékek elsősorban

A turizmus szerkezetében továbbra is meghatározó a belföldi kereslet. 2023-ban a vendégéjszakák 53,2%-át hazai turisták adták, és a legtöbb régióban ők jelentették a fő keresleti bázist. Ezzel szemben a nemzetközi turisták jellemzően koncentráltabban jelennek meg, főként a legismertebb, ikonikus desztinációkban. Ez a koncentráció erősíti a turisztikai „forrópontok” kialakulását, és növeli a túlzott terhelés kockázatát bizonyos térségekben. A legnépszerűbb

Kelet- és Észak-Európa vidéki térségeire jellemzők. Ez a különbség komoly tervezési és fejlesztési kihívásokat vet fel.

6. ÁBRA | TURISTÁK REGIONÁLIS KONCENTRÁCIÓJA

forrás: Eurostat regional yearbook - 2025

Az előzőekben ismertetett veszélyt erősíti, hogy Európában a turisztikai szezon nagyon koncentrált. Jellemzően a harmadik negyedév – azaz a **nyári hónapok** – adták az összes vendégéjszaka **41,9%-át**, ami jól mutatja a szezonális erősségét. Egyes tengerparti régiókban ez az arány még magasabb: például Horvátországban vagy a francia Korzikán a vendégéjszakák több mint 65%-a a nyári időszakra **koncentrálódik**. Ez a koncentráció komoly kihívásokat jelent az infrastruktúra, a munkaerőpiac és a környezet szempontjából, miközben a szezonon kívüli időszakokban alacsony kihasználtság jellemző.

A turizmus növekedése egyre erősebb nyomást gyakorol bizonyos desztinációkra. A túlzott látogatószám, az infrastruktúra túlterhelése és a környezeti hatások egyaránt ráirányítják a figyelmet a fenntartható turizmus fontosságára.

A jövő egyik kulcskérdése, hogy miként lehet egyensúlyt teremteni a gazdasági előnyök és a társadalmi-környezeti hatások között. A fenntartható turizmus nemcsak környezetvédelmi, hanem versenyképességi kérdéssé is válik, hiszen a desztinációk hosszú távú vonzereje nagymértékben függ az erőforrások megőrzésétől.

ÖSSZEGZÉS

A nemzetközi trendek alapján a globális turisztikai piac a COVID utáni sokkot követően magához tért és évente körülbelül 5%-ot bővül a teljesítménye. A növekedést a fogyasztói kereslet erős élénkülése okozza, melyet a megtakarítások, a javuló munkaerőpiaci helyzet és a javuló fogyasztói bizalom táplál. A szektor társadalmi jelentősége szintén kiemelkedő. 2024-ben a turizmus világszerte mintegy 357 millió munkahelyet támogatott, ami közel 19 millióval több, mint 2019-ben. Ez azt jelenti, hogy globálisan minden tizedik munkahely közvetlenül vagy közvetve a turizmushoz kapcsolódik, ami jól mutatja az ágazat kulcsszerepét a foglalkoztatásban és a társadalmi stabilitásban.

A turisztikai költséket a belföldi turizmus dominálja, az utazások többségét a szabadidős turizmus adja, mely a turisztikai kiadások 80%-át teszi ki. Az üzleti turizmus háttérbe szorult és látható a turizmus szerkezeti átalakulása a szabadidős utazásokat előtérbe helyezve.

A globális népesség növekedésével, a gyors ütemű társadalmi és gazdasági változásokkal párhuzamosan jelentős mértékben nő az a fogyasztói réteg, amely a jövedelmének jelentős hányadát tudja élményszerzésre, turisztikai célpontok, desztinációk felkeresésére fordítani. Emiatt a turizmus gazdasági és társadalmi szerepe egyre erősebb, különösen a fiatalabb generációk értékrendjében és preferenciáiban egyre fontosabb helyet foglal el az utazás élmény, ami gyakran az önmegvalósítás egyik módja számukra.

Jelentős változáson mennek át az utazási motivációk, a desztináció kiválasztásának módja, erősödik a környezetbarát szemlélet, a fókuszban a kulturális, gasztronómiai és közösségi élmények kerülnek, és mind az utazók, mind a turisztikai szolgáltatók egyre erőteljesebben támaszkodnak az információs hálózatok és a mesterséges intelligencia nyújtotta lehetőségekre.

Kiegyensúlyozott teljesítménye van Európának, melynek turisztikai teljesítményét elsősorban Németország, az Egyesült Királyság és Franciaország befolyásolja. Jelentős a foglalkoztatásban betöltött szerepe 39,4 millió munkahellyel, amely a foglalkoztatottak közel 10%-nak ad munkát. Európa átlagában a belföldi turizmus domináns, a teljes turisztikai költsékek 66,8%-át adva, ugyanakkor a mediterrán országokban, különösen Ciprus, vagy Görögország esetében ez az arány jóval magasabb a külföldről érkező turisták tekintetében. Az erős szezonális miatt Európa legfelkapottabb térségei, a leghíresebb attrakciók környezete jelentős túlturizmussal küzd.

Fontos elmondani, hogy a Közel-Kelet térsége rendkívül dinamikusan növekedett az elmúlt években, mely folyamatot az Amerikai-Iráni háború megroppantotta.

2.6 A turisztikai ágazat helyzete Magyarországon

A turizmus stratégiai ágazat Magyarországon. 2024-es adatok alapján a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak 9,4 %-a dolgozott a szektorban, a turizmusra jellemző ágazatok összes hozzáadott értékének aránya a nemzetgazdaság egészét tekintve 7% volt. A turizmusra jellemző tevékenységek 6,8, a multiplikátor termelési hatásokat is figyelembe véve 9,9%-kal járultak hozzá a nemzetgazdaság egészéhez. A külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai összesen 3245 milliárd forintot tettek ki, mely 7%-ot meghaladó módon növekedett a megelőző évhez képest. A belföldi turisták magyarországi turisztikai kiadásai 14%-ot meghaladó módon (1236 milliárd forint) növekedtek. A kiadások 80%-a hazai, 20%-a külföldi utazásokhoz kapcsolódott. A magyarországi turisztikai kiadás összesen 4481 milliárd forint volt, amely 9,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

A turizmusra jellemző ágazatok kibocsátása 2024-ben alapáron az előző évihez képest 11%-kal több, 10.529 milliárd forint volt, a növekedés mértéke jelentősen meghaladta a teljes nemzetgazdaság bővülését.

A megnövekedett kiadások 78%-a négy ágazatban jelentkezett: a szálláshely-szolgáltatásban, a vendéglátásban, a sport- és szabadidős tevékenységben, valamint a légiforgalmi személyszállításban

2024-ben a turizmusban foglalkoztatottak 30%-a vendéglátásban, 9,4%-a szálláshely-szolgáltatásban dolgozott. A dolgozói létszám abszolút mértékben a gyógyfürdő-szolgáltatásnál, a szállítást kiszolgáló tevékenységeknél és a kulturális szolgáltatásoknál bővült a legjelentősebben (4,3–12,3 ezer fővel), míg a vendéglátás esetében enyhén emelkedett, a szálláshely-szolgáltatásban 1,3 ezer fővel csökkent. 2024-ben az üres álláshelyek aránya (1,5%) a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban 0,1 százalékponttal volt kisebb az egy évvel korábbinál, és továbbra is alacsonyabb, mint a teljes nemzetgazdaságban (2,1%).

A legnépszerűbb magyarországi úti célok Budapest, Hajdúszoboszló, Siófok, Hévíz, Balatonfüred, Zalakaros, Bük, Sárovar, Gyula és Eger voltak. A felsorolásban Budapesten kívüli települések jellegüket tekintve elsősorban fürdőhelyeikről ismertek.

Budapest, Prága és Bécs mellett az egyik leglátogatottabb közép-európai városi desztináció, ahol a vendégéjszakák száma meghaladja a 10 milliót évente, ezzel az EU jelentősebb városi turisztikai központjai közé tartozik. A főváros turizmusát erősen a nemzetközi kereslet határozza meg, a vendégéjszakák többsége külföldi turistákhoz köthető, ami jóval meghaladja az uniós átlagot. Ez a magas inbound arány jól mutatja Budapest globális beágyazottságát, ugyanakkor sérülékenyebbé is teszi a külső sokkokkal szemben.

Területi szempontból a turizmus erősen koncentrált. Magyarországon belül Budapest dominálja a vendégforgalmat, míg a vidéki térségek – beleértve Pest vármegye nagy részét – jóval alacsonyabb turisztikai intenzitással rendelkeznek. **Pest vármegye ugyanakkor sajátos helyzetben van, mivel a főváros közelsége miatt részben „túlcsoorduló” turizmust fogad, különösen a rövid tartózkodások és kirándulóturizmus esetében.**

A turisztikai intenzitás Budapest esetében kiemelkedően magas, az egy lakosra jutó vendégéjszakák száma többszöröse az uniós átlagnak, ami erős gazdasági hatást, de egyben jelentős városi terhelést is jelent. Ez a koncentráció hozzájárul az olyan jelenségekhez, mint a túlzott turizmus (overtourism), különösen a belvárosi kerületekben.

Időbeli szempontból Budapest turizmusa kevésbé szezonális, mint a klasszikus tengerparti desztinációké, ugyanakkor a nyári hónapok és a kiemelt események továbbra is csúcsidőszakot jelentenek. Ezzel szemben Pest vármegye turizmusa inkább szezonálisabb jellegű, és erősebben kötődik a szabadidős, rekreációs utazásokhoz.

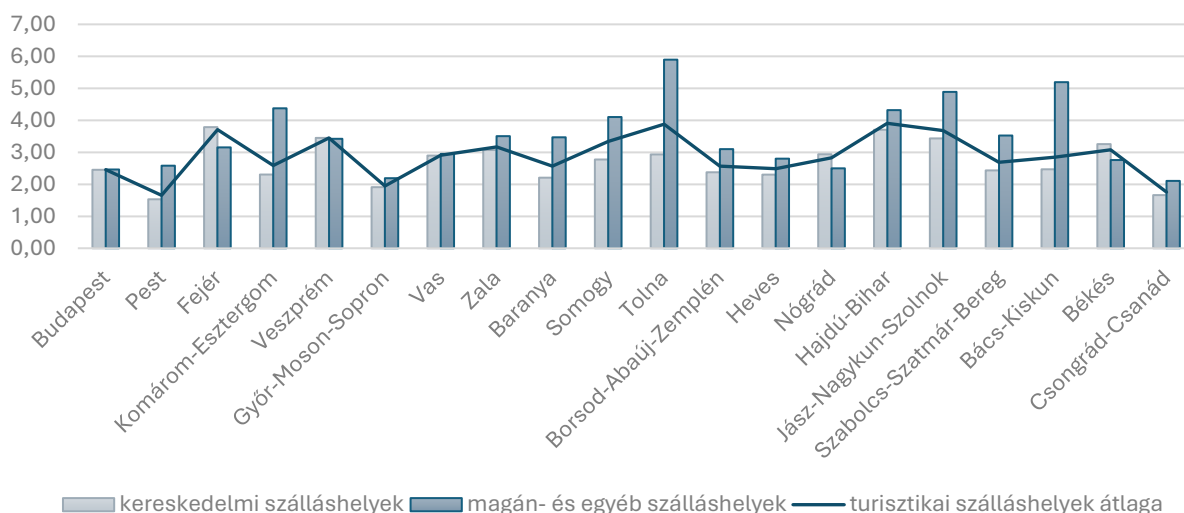
kép forrása: <https://csodalatosbudapest.hu/>

2.6.1 Vendégéjszakák

A turizmus statisztikai adatait vizsgálva 2010 óta az eltöltött vendégéjszakák száma folyamatosan növekedett, melyhez részben hozzájárult a magán szálláshelyek számának bővülése (AirBnB) is. 2019 végére 42,9 millió vendégéjszakát regisztráltak. Jelentős visszaesés **a koronavírus-járvány kitöréséhez köthető. A bevezetett utazási korlátozások a korábbi években virágzó turisztikai ágazatot válságba taszították néhány hét leforgása alatt.** Nem csak a nemzetközi, de a belföldi turizmus is megbénult ezen időszak hatására, melynek következtében a szállodák foglaltsága jelentősen csökkent, a turizmushoz köthető vendéglátóhelyek egy része pedig bezárt. **A visszarendeződés 3-4 évet vett igénybe, melyet alátámasztanak a KSH 2024 utáni adatai.**

2024-ben a vendégéjszakák számát tekintve Budapest volt a legvonzóbb turisztikai célpont Magyarországon. Az országos szinten regisztrált 44,8 millió vendégéjszaka 36,6%-ban itt realizálódott. Budapest kivételével a belföldi utazók száma mindenhol magasabb volt a külföldiekénél. A 22,6 millió külföldi vendégéjszaka 62,5%-a viszont a fővárosban valósult meg. A belföldi vendégéjszakák száma Veszprém vármegyében a legmagasabb, melyet Somogy megye és Budapest követ.

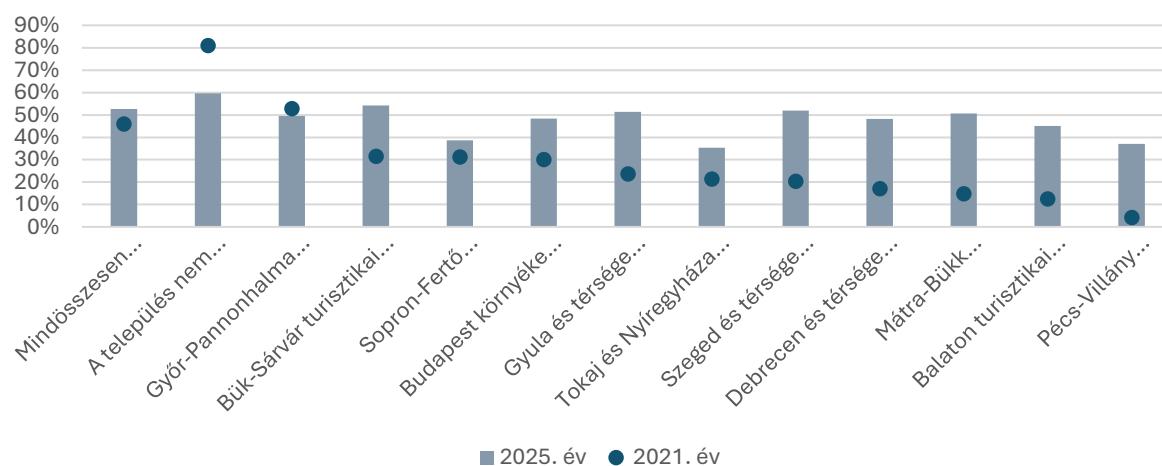
Az országban 2,55 éjszaka volt a külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje. Az adatok megmutatják, hogy a Budapestre érkező külföldiek több vendégéjszakát töltenek magán és egyéb szálláshelyeken, mint kereskedelmi szálláshelyeken.

7. ÁBRA | KÜLFÖLDI VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN, 2024

forrás: KSH saját szerkesztés

Magyarország turisztikai helyzetében az utóbbi években jelentős fellendülés tapasztalható, 2025-ben a vendégek száma átlépte a 20 millió főt. **A vendégéjszakák száma 2025-ben 46,7 millió volt, mely 2024-hez képest 7 %-os növekedést mutat. A külföldi vendégek száma 2025-ben megközelítette a 10,5 milliót, mely a 2024-es rekordot 12%-kal meghaladta.** A belföldi vendégéjszakák száma is meghaladta a 10 milliót, mely 2 %-os növekedést jelent a 2024-es évhez képest. Fontos kiemelni, hogy a jelenleg minden hetedik forint, ami megjelenik a GDP-ben az a turizmushoz köthető. A turizmus a központi költségvetés bevételeinek közvetlen és közvetett módon közel 10 %-át teszi ki.

8. ÁBRA | SZOBAKAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁG (%) TÉRSÉGENKÉNT, 2025

Forrás: KSH saját szerkesztés

2024-es adatok alapján a legtöbb eltöltött vendégéjszaka szállodákban realizálódott, ahol 54% volt a külföldi, 48% a belföldi vendégek aránya. Népszerűek voltak a magánszálláshelyek is 20% körüli vendégéjszakával. Budapesten az országos átlagnál magasabb a magán- és egyéb szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák aránya.

A szobakihasználtság országos átlaga 2025-ben meghaladta a 50%-ot. A 2021-es évhez képest a Győr-Pannónhalma turisztikai térségen kívül minden nevesített térségben meghaladta a szobakapacitás kihasználtság mértéke a 2021-es értékeket, kivétel még a turisztikai térséghez nem tartozó települések, ahol erős visszaesés következett be. Ennek oka lehet, hogy a pandémia lecsengése után a hagyományos turisztikai térségek látogatottsága növekedésnek indult. **A legnépszerűbb térségek azok, ahol látogatók rendelkezésére áll a gyógy- és wellness turizmus, ugyanis is ezek esetében nem szezonális és időjárás függő a látogathatóság.** A Balaton turisztikai térségben annak ellenére, hogy az egyik legnépszerűbb turisztikai térség az országban, a szobakapacitás kihasználtság a népszerű fürdővárosok mutatói alatt marad.

Kép forrása: Budapest Airport Hotel Stáció Wellness & Konferencia

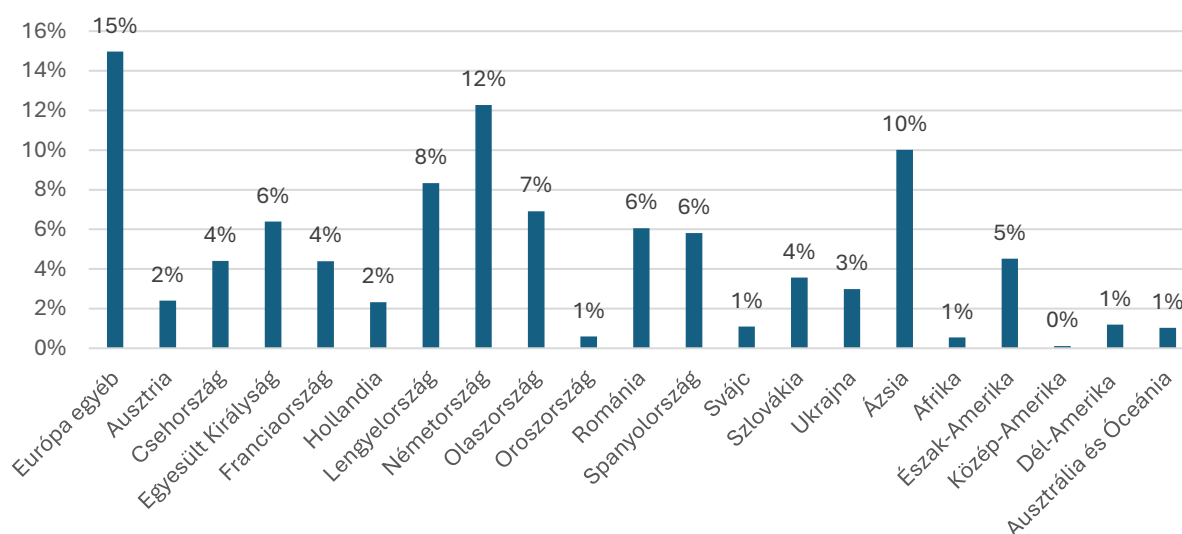
2.6.2 Határon átlépő turizmus

A magyarok 2024-ben több mint 22 millió alkalommal látogattak külföldre, az utazások száma 4,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbi értéket, 11%-kal elmaradva a 2019. évitől. A külföldre utazó magyarok 66 millió napot töltöttek külföldön, 0,2%-kal többet, mint 2023-ban, azonban a 2019. évi adatokhoz képest még mindig 12%-kal kevesebbet.

Az egynapos utazások száma (13 millió) 1,3%-kal növekedett, ezekre gyakran munkavégzési vagy vásárlási szándékkal került sor, és nagy számban a szomszédos országokat keresték fel a látogatók.

Az utazásokon eltöltött idő 80%-a többnapos utazásokhoz kötődött, ez alig változott (-0,1%) az egy évvel korábbihoz képest. **A szomszédos országok mellett kedvelt úti cél volt többek között Németország, Olaszország és Görögország is.** A külföldön tett utazások fő célja a szabadidő, szórakozás és az egészségmegőrzés volt, ezt követi a vásárlás, üzleti út és a rokonlátogatás. A lakosság összesen 1.733 milliárd forintot költött el külföldi utazásaik során, a költségek több mint a fele (52%) szabadidő, szórakozás, és egészségmegőrzéshez kapcsolódik.

A legtöbb külföldi turista Németországból, Lengyelországból, Olaszországból, Spanyolországból, az Egyesült Királyságból, Ázsiából és az Amerikai Egyesült Államokból érkezett, de jelentős számú a környező országokból, Romániából, Szlovákiából és Csehországból érkezettek száma is. A külföldiek körében legnagyobb népszerűségnek Budapest mellett Győr, Bük, Sárvár örvendtek.

9. ÁBRA / A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGÉJSZAKÁINAK ARÁNYA FÖLDRÉSZEK ÉS KIEMELT ORSZÁGOK SZERINT MAGYARORSZÁGON (2025)⁸

forrás: KSH saját szerkesztés

Kiemelkedő eredményt produkált **Ázsia**, melynek az oka valószínűleg az, hogy több ázsiai ország is, mint például Kína és Japán Magyarország legnagyobb külföldi befektetői közé tartoznak. A hozzájuk kapcsolható beruházások nagy számban vonzanak üzleti partnereket, akik hosszabb időt töltenek el munkájukból fakadóan hazánkban. Ahogy az alábbi ábra egyértelműen mutatja, Németország a magyar turizmus legstabilabb pillére. Ez visszavezethető arra, hogy a német turisták számára Magyarország a 70-es, 80-as évek óta kultikus úticélnak számít, hiszen azóta is sok a visszajáró vendég, bár az árak Magyarországon is jelentősen emelkedtek, ár-érték arányban számukra továbbra is kedvezőnek minősül.

2024-ben Magyarországon a külföldi turisták összesen 3 245 milliárd forintot költöttek, mely 6,5%-os növekedést jelent 2023-as adatokhoz képest. A legtöbbet a német és osztrák vendégek költöttek, mely a teljes külföldiektől származó kiadás 34%-át adta. 2019-es évhez viszonyítva 2024-re 45%-kal nőtt turisták által hazánkban külföldiek által elköltött összeg.

2025-ben a hazai szállodákban 24 millió vendégéjszakát regisztráltak, melyből 11,1 millió belföldi és 12,9 millió külföldi vendégekhez köthető. 2024-es adatokhoz képest 5,4%-os emelkedés figyelhető meg. A legtöbb látogató Budapest-Közép Dunavidékhez – 11,1 millió - és a Balatoni régióhoz – 4,2 millió – köthető. A 2024-es adatokhoz képest országos szinten majdnem mindenhol meghaladta az előző évi értéket csak a Tisza-tavi és a Közép-Dunántúli idegenforgalmi régiókban maradt néhány százalékkal alatta.

2026 januári adatok alapján 1,5 millió vendégéjszakát töltöttek el a magyar szállodákban, amely 6,4 %-os növekedést mutat 2025 ugyanezen időszakához képest. **A főváros népszerűsége kiemelkedő volt ebben az időszakban az összes eltöltött vendégéjszaka 44%-át adta, emellett vidéken is az előző évhez képest 3,5%-os emelkedés tapasztalható. A második legnépszerűbb úticél a Balaton volt, ahol**

⁸ Forrás: KSH saját szerkesztés

az összes vendég – 204 000 fő- 78 %-a belföldi volt. Februárban 1,55 millió vendégéjszakát regisztráltak mely a korábbi évhez viszonyítva 8 %-kal magasabb vendégszámot mutat.

2.6.3 Turizmus gazdasági jelentősége

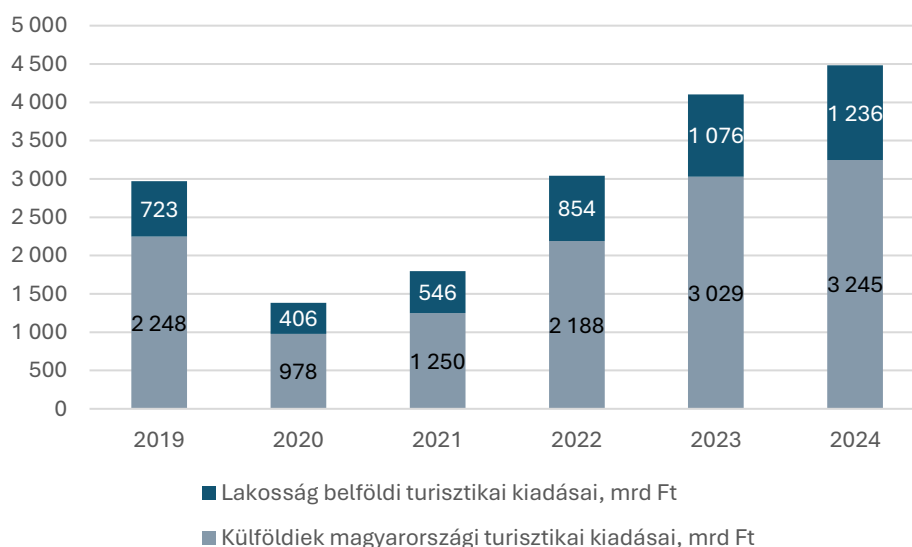
2019-ben a COVID19-járványt megelőző utolsó turisztikai csúcs időszakban 2.248 milliárd forintot tettek ki a külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai, mely a 2018-as értékét a negyedével meghaladták. A kiadások fele négy ágazathoz köthető szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, légi szállítás és a sport- és szabadidős tevékenység. **A külföldi és a hazai turisták költése összesen 2.971 milliárd forint volt, ennek ismeretében megállapítható, hogy a teljes költség háromnegyedét a külföldi piac adta.** A GDP-hez a turizmus 6,4%-kal járult hozzá 2019-ben. A teljes foglalkoztatottság 10%-át adta a turizmus, összesen 421 ezer főt, melynek 58%-a férfi, 42%-a pedig nő volt.

A pandémia alatt a turizmus teljesítménye jelentősen visszaesett, majd a kilábalás során bekövetkező, 2022-ben kezdődő orosz-ukrán háború okozta energiaválság ismét lefékezte a gazdasági növekedést.

Mindezek ellenére 2022-ben a turisták 2.188 milliárd forintot költöttek nálunk, mely folyó áron 75%-kal több, mint 2021-ben. A szabadidős és a vásárlási célú utazások száma megduplázódott, a kiadások közel fele 3 ágazathoz köthető: szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és sport- és szabadidős tevékenység. Jelentős növekedés figyelhető meg a hazai lakosság belföldi turisztikai kiadásai esetében is. Érdemes megemlíteni, hogy 2022-ben a kiadások 82%-a hazai utazásokhoz kapcsolódott, melynek egyik fő okozója az orosz-ukrán háború miatta geopolitika bizonytalanság, valamint a növekvő infláció lehetett. Foglalkoztatottság tekintetében 3,8%-os növekedés volt tapasztalható 2021-hez képest.

2024-ben a külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai 3 245 Mrd Ft, a lakosság belföldi turisztikai kiadásai pedig 1 236 Mrd Ft volt. Az utóbbi szegmens bővülése alapján a hazai turisztikai kereslet növekedési dinamikája jelentősen felülmúlta a nemzetközi forgalomét. A turisztikai ágazatokban 2024-ben 441 ezer főt foglalkoztattak, melyek adat meghaladta a COVID előtti mutató értékét.

A turizmusban foglalkoztatottak 30%-a vendéglátásban, 9,4%-a szálláshely – szolgáltatásban dolgozott. A legnagyobb mértékű dolgozói létszámbővülés gyógyfürdőszolgáltatásnál, a szállítást kiegészítő tevékenységeknél és a kulturális szolgáltatásoknál bővült.

forrás: KSH saját szerkesztés

Az adatok alapján megállapítható, hogy a magyar turizmus kilábal a pandémia okozta válságból, már 2023-ban felülmúlta a korábbi 2019-es évben mért legmagasabb értéket. Magyarország nemzetközi vonzerejének növekedése egyértelmű, 2024-ben a belföldi forgalommal együtt közel 4.500 milliárdos évet tudhat maga mögött.

Érdemes megemlíteni, hogy a forintosított növekedés ilyen mértékű bővüléséhez hozzájárul az időszakra jellemző magasabb infláció is, azonban így is egyértelmű a volumen növekedés.

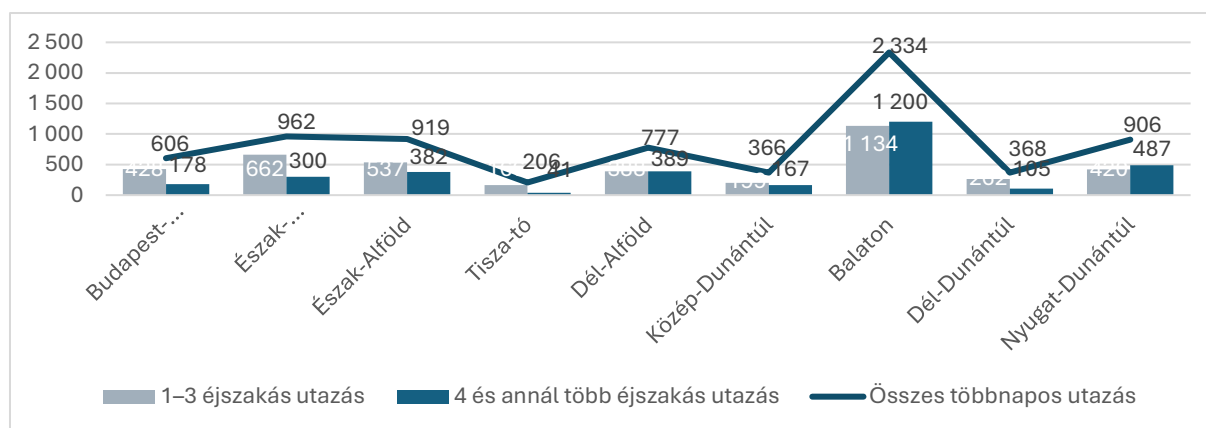
2.6.4 Attrakciók-belföldi utazások

Magyarország 10 legnépszerűbb turisztikai attrakciója a Szallas.hu foglalási adatai alapján a 2025-ös év tekintetében a következők:

- Zalakarosi Fürdő;
- Sárospatai Gyógy- és Wellnessfürdő;
- Egri vár;
- Gyulai Várfürdő;
- Nyíregyházi Állatpark;
- Széchenyi Gyógyfürdő és Uszoda – Budapest;
- Hungarospa Hajdúszoboszló;
- Fővárosi Állat- és Növénykert;
- Visegrádi Fellegrád;
- Festetics-kastély – Keszthely;

2024-ben is kiemelt szerepet kaptak a fürdőkomplexumok, ugyanis a 10 legnépszerűbb attrakcióból 5 helyszín kapcsolódik fürdővároshoz (Zalakaros, Sárospata, Gyula, Budapest, Hajdúszoboszló). Ezen kívül nagy népszerűségnek örvendenek a történelmi helyszínek, valamint az állatkertek. A listán szereplő attrakciók egyike sem szerzonális, az év bármely szakaszában látogathatóak.

A többnapos belföldi utazások legfontosabb célpontja a Balaton turisztikai régió volt, mely az összes hazai utazás 32%-át tette ki. Budapest és a Közép-Duna-vidéke Észak-Magyarországgal együtt 13%-13%-ban részesül a megvalósult többnapos utazások arányából. A három régió összesen az utazások több, mint felét leköti. Amennyiben a rövidebb utazások esetén választott célrégiókat vizsgáljuk, akkor némileg kiegyenlítettebb arányokkal találkozunk. A Balatont választók száma csökken, viszont tovább nő a Budapestet és a Közép-Duna-vidéke Észak-Magyarországot választók aránya. Érdekesség, hogy TOP turisztikai attrakciók 70%-a nem a leginkább kedvelt célrégiókban található, tehát az attrakciók önálló, akár egynapos utazásokat képesek kiváltani és nem feltétlenül kell kiemelt turisztikai régióban elhelyezkedniük ahhoz, hogy közvetlen látogatást váltsanak ki.

11. ÁBRA | A TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAZÁSOK IDŐTARTAMA LAKÓHELY ÉS CÉLRÉGIÓ SZERINT, 2024 [EZER NAP]

forrás: KSH saját szerkesztés

ÖSSZEGZÉS

Magyarország turisztikai teljesítménye erősen függ Budapeستől, melynek teljesítménye kiemelkedő a nemzetközi vendégérkezések tekintetében. Az ágazat országos statisztikai mutatóit minden szegmensben Budapest dominálja. Nagy előnye a fővárosnak más európai versenytárral szemben, hogy turizmusa kevésbé szezonális, ugyanakkor a nyári hónapok és kiemelt időszakok itt is csúcsidezőszakot jelentenek. Budapesten kívül a belföldi turizmus adja a gerincét a vendégérkezéseknek. A turizmus a központi költségvetés bevételeinek közvetlen és közvetett módon közel 10 %-át teszi ki. Az ágazatban közel 450 ezer fő dolgozik, legnagyobb arányban a vendéglátásban, mely a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak közel 9,5%-át teszi ki.

Legkedveltebb turisztikai célpontok Magyarországon a fürdőkomplexumok és a történelmi helyszínek. A belföldi utazások legnagyobb mértékben a Balaton turisztikai régió volt, melybe az összes utazás közel egyharmada irányult.

fotó: <https://csodalatosmagyarorszag.hu/helyek/furdok-wellness/egerszalok-gyogyfurdo-saliris-resort/>

3 Pest vármegye turisztikai adatai – Helyzetelemzés

Pest megye természeti kulturális öröksége rendkívül gazdag, ami turisztikai szempontból különleges desztinációvá teszi és nagy turisztikai potenciállal ruhazza fel. Magyarország nemzetközi repülőtere a külföldről érkező vendégforgalom számára is jól elérhetővé teszi a vármegye településeit. **Ennek ellenére a megye turizmusa nem választható el Budapesttől, amely mára Európa egyik legnépszerűbb turisztikai célpontjává vált. Ennek a kölcsönhatásnak része, hogy a főváros közelsége erősen felértékeli a vármegye turisztikai attrakcióit, ugyanakkor a külföldi turisták többsége számára Pest Vármegye csak másodlagos célpont, ahova egy hosszabb vendéglátás esetén kiegészítő programok keretében látogatnak el.** Mindez megmutatkozik a megyei szálláshelyek vendégforgalma után különösen az átlagos tartózkodási idő tekintetében. A megye önálló egységes turisztikai brandet nem épített ki.

A megye közlekedés földrajzi helyzete és adottságai rendkívül jó lehetőséget teremtenek a belföldi turizmus, különösen a konferenciaturizmus számára. A fővárosból könnyen és gyorsan elérhető helyszínek, a hétvégi kikapcsolódásra vágyók, családi rendezvények, illetve a vállalati ügyfelek rendezvényei számára is ideálisak. Sajnos ez csak bizonyos gyorsforgalmi utak vonzásában lévő térségekre igaz. A vármegye ebből a szempontból nem kínál egységes feltételeket. **Pest vármegye számára a turizmus stratégiája ágazat, amely a legtöbb kistérségben fontos addicionális beruházási, és jövedelem termelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára.**

Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált. Visegrád közvetlen környezete, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közvetlen környezete a vármegyén belül, de országos viszonylatban is kedvező turisztikai mutatókkal rendelkezik, ugyanakkor több a jelenleg meghatározó attrakció a látogatószámhoz mérten relatív alacsony a bevételt generál.

Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, úgy gondoljuk **pest vármegye erősségét a megye és a kedvező turisztikai adottságokkal rendelkező térségek komplexitása adja. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar turisztikai térség melyik megyében található területe a visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám az előbbinél alulhasznosítottabb térségek a Gödöllői dombság, a Galga mente, illetve a Ráckevei Duna-ág. Az említett turisztikai térségek a fővárosi lakosság által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenységre és rekreációra használtak. Komoly lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra is alkalmas a pilis budai térség, a megye délkeleti részén található termál forrásokra és a már korábban kiépült fürdőkre fürdő és egészségturizmus fejleszthető, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve és ökoturizmus alakítható ki.**

3.1 Pest vármegye fontosabb turisztikai ágazatai

A Turizmus 2.0 Stratégiában megfogalmazásra került, hogy a tengerentúli és a távolról érkező turisták számára Budapestet kell meghatározni elsőszámú turisztikai célpontként. Meghatározásra került, hogy a Pest vármegyei régiót a stratégia Budapest kiterjesztéseként pozicionálja, ennek megfelelően a turisták érdeklődését leginkább egynapos látogatásként kívánja meghatározni. Budapest környékének tehát néhány órás időtöltést szán elsősorban a belföldi turizmus és a régióból érkező utazók számára. A dokumentum alapján a Budapest környéki desztináció *„elősegíti a budapesti látogatások idejének meghosszabbítását, lehetővé teszi komplex turisztikai csomagok létrehozását és a desztináció*

értékesítését”. Rögzítésre kerül, hogy a „desztináció vendégéjszakáinak harmadát külföldi turisták adják”. „A térség célcsoportjai elsősorban kirándulni induló családok és fiatal párok, valamint Budapestre city break jelleggel érkező, vidéki kirándulásokra nyitott utazók – ezen a Turizmus 2.0 Stratégia sem kíván változtatni. A fővárosi lakosság turisztikai jellegű érdeklődése és költése Budapest környékén részben kirándulásként, egynapos látogatásként fogható fel, mely nem elhanyagolható az attrakciók gazdaságos fenntartásában”.

A Turizmus 2.0 Stratégia Pest vármegyében a célközönség számára leginkább az aktív és ökoturisztikai látnivalókat, a kultúra és city breakhez kapcsolódó élményeket, mellettük a gasztro eseményeket, a fürdőket és a vízparti fürdőzést ajánlja.

A Pest Vármegyei Turisztikai Stratégia készítőiként a fenti szemléletet tágítani és jobban részletezni szeretnénk az általunk fontosnak tartott és fejlődési potenciállal rendelkező térségekkel és ágazatokkal. A vármegye térségeit nem lehet homogénként meghatározni. Változatos környezettel rendelkeznek és eltérő gazdasági-fejlettségi szinttel. A turizmusnak fontos szerepe van a lemaradó térségek fejlődésében. A turisztikához kapcsolódó tevékenységek kiegészíthetik a foglalkoztatást és bevételhez juttathatják a családokat.

3.1.1 MICE turizmus

A MICE egy angol mozaikszó, ami négy területet jelöl:

- **Meetings** (értekezletek, találkozók, szakmai tréningek). Ide tartoznak a kisebb-nagyobb értekezletek, üzleti megbeszélések, igazgatósági ülések, ahol a cél az információmegosztás és az azonnali problémamegoldás. Leggyakrabban szállodák üzleti termeiben, irodaépületek konferenciatermeiben vagy akár egy exkluzív, bérelt helyszínen rendezik meg ezeket az eseményeket.
- **Incentives** (jutalomutak, motivációs utazások). Olyan utazások, melyek a vállalati csapatnak, egyéni teljesítőknek vagy éppen partnereknek kerülnek megszervezésre. Általában exkluzívabb helyszíneken rendezik meg, ahol a hangsúly a kikapcsolódás mellett az élményalapú csapatépítésen van.
- **Conferences** (konferenciák). Elsősorban nagyvárosokban kerülnek megrendezésre. Ezek lehetnek kis létszámú szakterületi rendezvények vagy nagy volumenű, akár több ezer főt megmozgató nemzetközi események. A középpontban a szakmai előadások, szekcióülések, kerekasztal-beszélgetések állnak.
- **Exhibitions** (kiállítások). Egy konkrét téma köré szerveződő (iparági vásárok, termékbemutatók, szakmai kiállítások) melyen a szakma és az érdeklődők/ügyfelek számára specifikus szakmai tudást osztanak meg a kiállítók.

A MICE esemény általában egy központi téma köré szerveződik, amelynek világos üzleti vagy szakmai célja van. Gyakran üzleti partnerek, kollégák vagy a szakma képviselői gyűlnek össze, hogy megvitassanak egy-egy aktuális témát, üzleti együttműködéseket kössenek, vagy éppen bemutassák a legújabb termékeiket, szolgáltatásaikat.

kép: <https://www.flowhotel.hu/>

Pest vármegye és a főváros az ország legnépesebb régiója, kiemelkedő a vállalkozások sűrűsége, az átlagnál magasabb a cégek jövedelmezősége, számos nemzetközi cég rendelkezik székhellyel a térségben. A céges rendezvények, értekezletek, csapatépítő programok számossága és költségkerete jóval magasabb az országos átlagnál. A vármegyei szállodák és hotelek rendelkeznek azzal az infrastruktúrával melyek szükségesek az ilyen típusú események megrendezésére. Igényszinttől függően konferenciatermet, wellness szolgáltatást, látnivalók megismertetését tudják biztosítani a résztvevőknek.

Miért fontos Pest vármegye számára a MICE ágazata?

- A szálloda kapacitások csúcsidőn kívül leköthetők az üzleti vendégekkel.
- Bemutathatóvá válik a szűkebb régió.
- Visszatérő vendégeket eredményez.

A vármegyei MICE főleg két régióban koncentrálódik, amellett, hogy minden térségben található ilyen típusú szolgáltatást nyújtani képes vállalkozás. A Vecsés környékén és a Zsámbéki medencében elsősorban a jelenlévő nemzetközi és hazai cégek vesznek részt Meetings és Conferences tevékenységekben.

A kulcs a jó lokáció, ahol együtt van jelen a jó megközelíthetőség (autópályák, repülőtér) és az elvonulásra alkalmas pihentetőbb környezet. Apróbb előnynek tűnik, de a cégek helyszínválasztásánál olyan szempont, mint az egyszerű parkolás is kiválasztási szempont.

A MICE szegmensnél fontos a szálláshelyek felszereltsége és komplexitása is. Lehetőség szerint legyen wellness részleg, felszerelt előadóterem, a közelben olyan program, amely valamilyen helyi specialitás fogyasztását is lehetővé teszi (sajt, bor, sonka). A program lehet outdoor jellegű kikapcsolódás, vagy valamilyen aktív turisztikai elemet felvonultató embert próbálóbb feladat is.

3.1.2 Aktív és Ökoturisztika

Az aktív turizmus olyan turisztikai ágazatot jelöl, amelyben fizikai aktivitással hajtjuk végre a tevékenységet. Motivációja rekreáció a mozgás a természetközelség és a sport. Az aktív turizmus résztvevői fizikailag is aktívak a tevékenység közben, de amit végeznek az nem minősül versenysportnak, inkább szabadidős és rekreációs céllal valósul meg. Az aktív turisták az aktív helyváltoztatás során valamilyen árut vagy szolgáltatást is vásárolnak és ettől minősül aktivitásuk turisztikai tevékenységnek.

Ez a turizmusforma az **egészséges életmód támogatását is szolgálja**, miközben ötvözi az utazás és a sportolás élvezetét. Az aktív turizmus színterei között találjuk a folyókat, holtágakat is, melyek kiváló helyszínei a fürdőzés, **vízi túráknak, kajak-kenu kirándulásoknak, horgászatnak, evezésnek vagy akár folyómenti kerékpározásnak**. Tehát az aktív turizmus egy része közvetlenül kapcsolódik a sportoláshoz, míg más elemei a természettel való kapcsolatot erősítik, amely

fotó: Mészáros Gábor

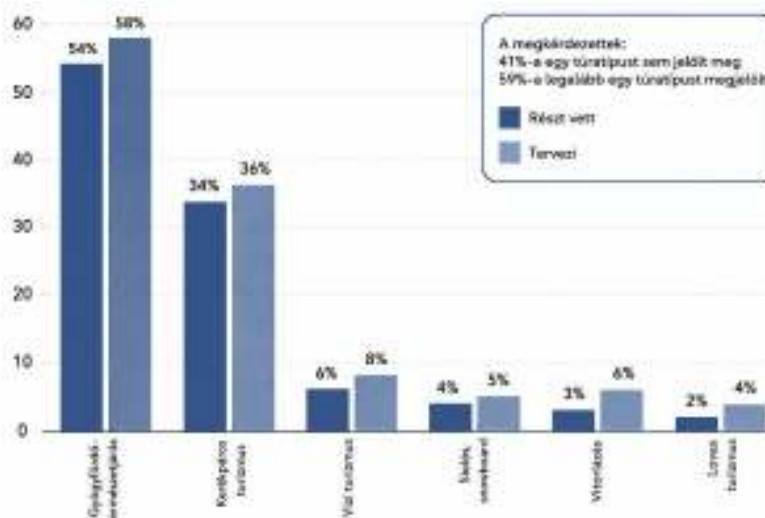
pihenést, kikapcsolódást és maradandó élményeket nyújtanak – jelen projekt esetében ez utóbbi a releváns motiváció. Emellett a természetközeli élővíz, szabadstrand ezekhez az aktív turisztikai ágakhoz is szervesen kapcsolódik: mind kerékpárral, mind vízben megközelíthető és lehetőséget ad a természetben, szabad levegőn történő passzív és aktív, illetve rekreációs pihenésre.

Az **aktív pihenés az aktív turizmus egyik alapvető eleme, amely lehetőséget kínál a turisták számára, hogy kikapcsolódjanak és feltöltődjenek fizikai tevékenységek által**, de ki kell emelni, hogy az utóbbi időben ebben is kiemelt szerepet kap az **élményközpontúság**, élményszerzési lehetőség. A belföldi turisták jelentős része a passzív pihenés mellett tehát a természetközeli, különleges élményeket keresi, valamint vonzódik az organikus, holisztikus környezethez.

A **Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában (NATS)** az aktív turizmus fogalma „*olyan szabadidő eltöltési forma, amelynek során a turista intenzív testmozgással járó tevékenységeket végez gyakran a lakóhelyétől eltérő helyszínen és ezen a tevékenység természeti és társadalmi környezetre kifejtett negatív hatása minimális. A tevékenységben részt vevő turista mindeközben aktív turisztikai infrastruktúrát használ, esetenként helyi termékeket fogyaszt és helyi szolgáltatásokat vesz igénybe.*”

A **NATS 6 típust sorol az aktív turizmus meghatározó tevékenységei közé. Ezek a gyalogos természetjárás, a kerékpáros turizmus, a vízi turizmus, (kifejezetten a lapáttal fizikai erővel hajtott eszközökkel végzett tevékenységek) a lovas turizmus, a sí turizmus, és az elsősorban kis hajós vitorlázásra koncentráló vitorlás turizmus. Ide érthetjük még a sziklamászást, a via ferratát, a siklóernyőzést, és a kite-szörföt is.**

Az ökoturizmus⁹ olyan természetközeli területeket tájakat és élővilágot mutat be, amelynél a természetvédelem és a turizmus ötvözete folytán a látogatóknak természetközeli állapotú területek legszebb és leglátványosabb részeit mutatják be. Az ökoturizmusból származó bevételek jelentős részét a természeti értékek megőrzésére és fenntartására fordítják. Az ökoturisztikai tevékenységre elsősorban a természetvédelmi területek és Nemzeti Parkok területei alkalmasak. A fentiek alapján az aktív turizmus megvalósulhat akár városokban is, ahol a fizikai tevékenységgel érzük el a helyváltoztatást és történhet természetközeli környezetben, melyben a tevékenység élményét tovább erősíti a természetben megtapasztalt egyedi atmoszféra, élővilág és környezet. Az ökoturisztika felelős és fenntartható utazást jelent olyan úti célokhoz, ahol a növényvilág az állatvilág és a kulturális örökség az elsődleges vonzerő.

22. ÁBRA | A SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGET ELMÚLT EGY ÉVBEN VÉGZŐK ÉS RÉSZVÉTELT TERVEZŐK ARÁNYA (2020)

forrás: Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030

A természetalapú, illetve - központú aktív turizmus jelentősége abban egyrészt abban rejlik, hogy - ellentétben a tömegturizmussal, ahol a költség nagy része általában nemzetközi cégekhez kerül - a költség jelentős része, mintegy 66%-a a felkeresett desztinációban marad. Másrészt a látogatóktól zsúfolt célpontok helyett érintetlen, kevésbé „bolygatott” és látogatott helyekre vezeti el a turistákat, sokszor ezeknek eléréséhez a turista saját erőforrásaira is szükség van (pl. gyalogtúra, kajak-kenu túra, kerékpározás). Ez nemcsak gazdasági előnyökkel jár a helyi közösségek számára, hanem hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a helyi örökség és a természeti környezet megőrzéséhez is.

Pest Vármegyében számos olyan gyűjteményes érték található, melyek kiemelkedő kapcsolatot biztosítanak a természeti értékekkel. Ilyenek a botanikus kertek.

Gödön található a Huzella Kert, melyben az örökzöldek mellett lépcsőzetesen kialakított tórendszer is található. Gödöllőn az erdészeti arborétum mellett a Szent István Egyetem botanikus kertje is meglepetéseket rejt. Budakeszin a vadasparktól rövid autóútra a Budakeszi arborétum található meg. Itt madárház, állatsimogató, játszótér és fedett tűzrakó is várja a látogatókat. Visegrádon a Bertényi Miklós Fűvészkertben lehet kellemes látogatást tenni, ahol a legnagyobb látványosságot a többszáz éves fák jelentik. Mind között a legismertebb a Nemzeti Botanikus Kert Vácrátóton. A kert sok látnivalót kínál. Benne üvegházak, tavak mellett egyedi növénytársulásokat lehet látni és a tavakat beborító gyönyörű, rózsaszín lótuuszokat.

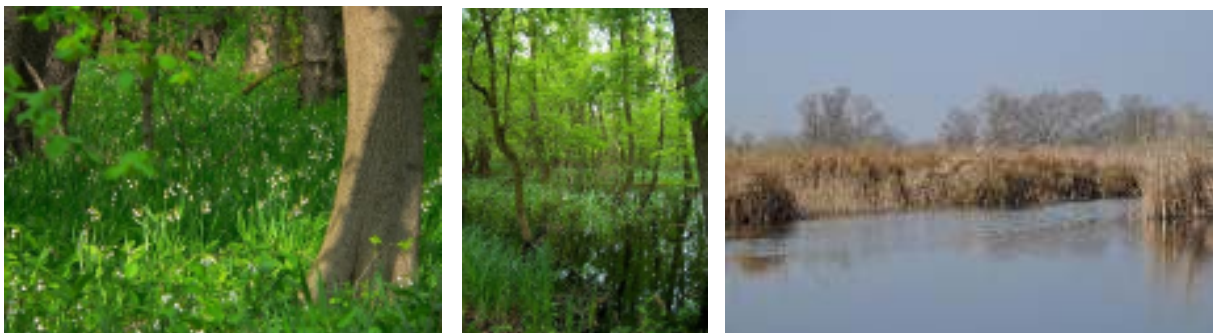
⁹ forrás: Aktív turizmus elméleti és módszertani kézikönyv

Pest Vármegyében 180 db helyi jelentőségű természetvédelmi terület található összesen 6.633 Ha nagyságban, ezek a települési önkormányzatok által védetté nyilvánított természeti értékek megőrzésére kerültek kijelölésre.

Államilag kijelölt természetvédelmi területek a tájvédelmi körzetek.

- A Budai Tájvédelmi Körzet;
- Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet;
- Ócsai Tájvédelmi Körzet;
- Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet;

A tájvédelmi körzetekben védettségi besorolásuktól függően már korlátozottabb a látogatók mozgása. Leginkább a kijelölt túraútvonalakon haladhatnak, hogy az élővilágra minél kisebb káros hatást gyakoroljanak. A természetvédelmi területeken több helyen találhatunk olyan tanösvényeket, melyek az adott környezet élővilágát mutatják be digitális segítséggel, vagy az útvonal mentén elhelyezett táblákkal.

fotók: dunaipoly.hu

A természetvédelmi területek megőrzésére kijelölt szervezet a Duna-Ipoly Nemzeti Park. Területe a Pilis, a Visegrádi- és a Börzsöny hegységeket, az Ipoly-völgy Hont és Balassagyarmat közötti szakaszát és a Szentendrei-sziget egyes területeit foglalja magában. A Nemzeti Park térségének egyedi sajátosságát a három nagy tájképi egység, a folyóvölgyek, a hegységek és a síkság találkozása adja. Ebből következik a terület nagyfokú változatossága, amely egyedülálló határainkon belül. A Nemzeti Park térségének egyedi sajátosságát a három nagy tájképi egység, a folyóvölgyek, a hegységek és a síkság találkozása adja. Ebből következik a terület nagyfokú változatossága, amely egyedülálló határainkon belül.

Alulról építkező kezdeményezés keretében működnek a Naturparkok Magyarországon. Ezek olyan tájszintű együttműködések, melynek célja az érintett tájak természeti és kulturális örökségének a megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása. A natúrpark az integratív védelem elvére építve a tájat és a természetet nem a tájban élő embertől, hanem azt vele együtt hasznosítva kívánja védeni.

A natúrparkok főbb tevékenységi területei a „négy pilléres modell” alapján a következők:

1. **pillér – A természeti és kulturális örökség védelme:** a táj és a kulturális értékek gondozása, ápolása és megőrzése. A táj érdekes karakterelemeinek és a tájértékeknek védelme, az élőhelyek, fajok fennmaradását szolgáló tudás és ismeretek alkalmazása.

2. **pillér – Környezeti nevelés, szemléletformálás:** a helyi lakosság és a natúrpark területére érkező látogatók szemléletének formálása a helyi természeti és kulturális örökségek, valamint a megőrzésükre tett erőfeszítések bemutatásán keresztül.
3. **pillér – Vidékfejlesztés:** a természeti és kulturális örökségen, valamint a táji adottságokon alapuló, a táji értékeket a helyi közösségek bevonásával megőrző, gyarapító fejlesztések támogatása (pl. helyi termékek, piacok, a megőrzést és bemutatást támogató infrastruktúra fejlesztése, gazdasági együttműködések).
4. **pillér – Turizmus és pihenés:** a táj szépségére, harmóniájára, természeti és kulturális adottságaira, sajátos értékeire építő és azt fenntartó turisztikai és rekreációs kínálat megfogalmazása, a gyógyulást és pihenést elősegítő termékfejlesztés, desztináció-építés, turisztikai piacra vitel, közös értékesítés segítése, támogatása.

A vármegyében a Pilisi Sziklák Natúrpark¹⁰ és a Tápió Natúrpark¹¹ található.

A Pilisi Sziklák Natúrpark két vármegyében helyezkedik el, A fővárostól északnyugati irányba 5 település együttműködésével jött létre (Keszölc, Piliscsév, Piliscsaba, Pilisszentkereszt és Pilisszántó). A Pilisi-hegység és a Pilisi-medencék kistájak alkotják a natúrpark területét. A két kristály eltérő természeti adottságokkal rendelkezik, a Pilisi-hegység kistáját magasabb tengerszint feletti magasság, tagolt középhegység és sűrű hölgy hálózat jellemzi. Jellemzők a majdnem függőleges hegyoldalak, a meredek lejtők, szirtek, kőfolyások. A Pilisi-medencék kristályát a hegyek között megbúvó, azokat csoportokra tagoló patakok völgyek, szurdokvölgyek és kiszélesedő medencék alkotják.

fotók: <https://tapionaturpark.hu/>

A Tápió Natúrpark a Gödöllői-dombság és az Alföld találkozásánál fekszik, ezért mind domborzatában, mind tájkarakter szempontjából meglehetősen sokszínű. Területén számos különböző élőhely fordul elő egymás közvetlen szomszédságában a löszdombok erdein, vadvirágos gyepein keresztül a vizenyős réteken át egészen a kopár szikésekig. Települései több szomszédos kistájat is magukba foglalnak, mely tovább gazdagítja az élőhelyek sokféleségét. Központi részét a *Tápió-vidék* mint földrajzi kistáj alkotja, nyugati része a *Gödöllői- és Monor-Irsai-dombsággal* határos, északról és keletről a *Hatvani-sík*, valamint a *Jászság* határolja, délről pedig a *Gerje-Perje-sík* szegélyezi. Névadó folyója a Tápió, melynek Alsó és Felső ága északnyugatról délkeletre fut, sok helyütt egymással szinte párhuzamosan.

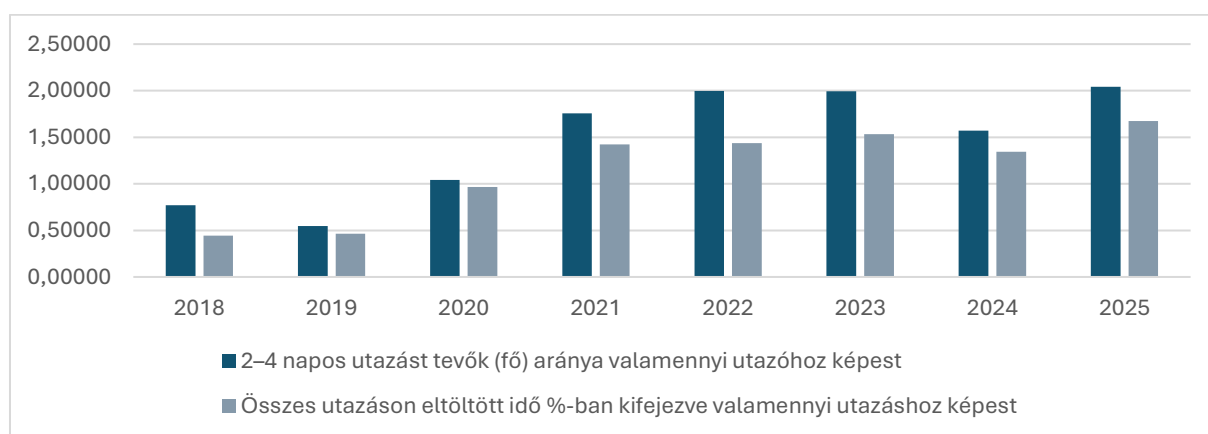
¹⁰ forrás: <https://pilisisziklak.hu/>

¹¹ forrás: <https://naturparkok.hu/tapio-naturpark/>

Legjelentősebb mellékfolyója a *Hajta-patak*, melynek oldalágai mentén egykor kiterjedt mocsárvilág nyújtózott Farmostól egészen Jászberényig, és ma is az egyik legjelentősebb védett természeti terület.

Kiemelt látnivalók, turisztikai célpontok, bemutatóhelyek

- Tápiószele: Blaskovich Múzeum és Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ
- Farmos: tanösvények (Sóvirág, Kékbecy), Vízparti Élet Háza Természetvédelmi Oktatóközpont és Madárvárta
- Kincsem Lovaspark (Tápiószentmárton)
- Tápiómenti Bemutató Csillagvizsgáló (Sülysáp)
- Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ (Tápiószele)
- Gyógyfürdők: Nagykáta, Tápiógyörgye, Tápiószentmárton és Tóalmás
- Erdei iskolák: Bíbicfészek Erdei Iskola (Tápiógyörgye), Hajta Partja Erdei Iskola (Tápiószentmárton)

12. ÁBRA | AKTÍV KIKAPCSOLÓDÁS ÉS SPORTOLÁS MOTIVÁLT UTAZÁSOK ADATAI A TELJES BELFÖLDI UTAZÁSI ADATOKRA VETÍTVE

forrás: KSH saját szerkesztés

A hazai aktív turizmus szerepe növekszik a turizmuson belül. A KSH adatait vizsgálva a többnapos, turisztikai célú belföldi utazások számát és időtartamát tekintve az utazás célja és a tartózkodási idő szerint rangsorolva úgy értékelhetjük a szegmens szerepét, hogy a kifejezetten aktív kikapcsolódás és sportolási motivációval útnak indulók száma 2018-hoz képest 243%-kal nőtt, az ilyen céllal eltöltött idő pedig 479%-kal. Természetesen érdemes figyelembe venni azt a tényt is, hogy a megjelölt időszak alatt a turisták száma is növekedett. Amennyiben a szektor szerepét úgy vizsgáljuk, hogy minden évben az összes turisztikai célú utazásra vetítjük az aktív kikapcsolódást keresők számát, akkor szintén megfigyelhetünk egy erős fejlődést.

Az aktív turisztikai szolgáltatások bővítésére több program is irányult az elmúlt években Magyarországon. Kiemelkedik közülük a Bejárható Magyarország Program, az erdei vasutak fejlesztése, a Téry Ödön Nemzeti Turistaház Fejlesztési Program, valamint a fiatalok bevonását célzó Vándortábor Program.

A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégiában három, területileg jól elkülöníthető egyedi arculattal rendelkező térség került megjelölésre Pest vármegyében. A térségek jellemzője, hogy olyan természeti adottságokkal rendelkeznek, amelyek egyedivé teszik őket Magyarországon. A Pilis és a Börzsöny is jól ellátott kiépített túraútvonalakkal, a Duna és az Ipoly pedig természetes túraútvonalként funkcionál.

A megjelölt térségeken kívül a hálózatos túraútvonalak szerepe és a ráfűződő szolgáltatások is fontos tényezők a vármegye életében. A természetjárás, a lovas, a zarándok, a kerékpáros és evezős túraútvonalakat részletesen a következő fejezetekben mutatjuk be.

3.1.2.1 Természetjárás

A gyalogtúrázás és természetjárás a legnépszerűbb túratípus Magyarországon. Szerepe a COVID-19 járvány ideje alatt tovább erősödött. A legnépszerűbb túrázási területek a hazai középhegységek, melyek közül kiemelkedik a Mátra és az Országos Kéktúra útvonala. Utóbbi hazánk legismertebb és leghosszabb turistaútja. specialitása, hogy szakaszokra is lehet bontani. Pest vármegyén keresztülhaladva az első szakasz a Piliscsaba-Húvösvölgy szakasz, az utolsó pedig a Nagymaros-Nógrád szakasz. A teljes vármegyei útvonal hossza több, mint 125 km.

Az Országos Kéktúra útvonalán kívül a Börzsöny-hegységben és a Pilis vonulatai között haladnak az ország legjobban jelölt és nagyon forgalmas túraútvonalai.

13. ÁBRA | JELÖLT TURISTAUTAK PEST VÁRMEGYÉBEN

A Börzsöny látnivalói között fontos megemlíteni a kisvasutakat (Szob és Nagybörzsöny között, Kismaros és Királyrét, Kemence és Fekete-völgy között). Számtalan kilátópont és természeti szépség mellett haladnak el az útvonalak (Remete barlang, Csóványos, Nagy-Hideg-hegy).

Nem csak a profi túrázók számára, hanem rekreációs szempontból is fontos a Királyrét, melyet a Börzsöny szívének is szoktak nevezni. Erdei iskola, látogatóközpont és a Duna-Ipoly-Nemzeti Park által fenntartott Hiúz ház is itt található.

forrás: <https://www.mtsz.org/turistaut-nyilvantartas-terkep>

Jól megközelíthető gyermekbarát lokáció, ahol a házikedvencek is részt vehetnek a programokban. Különböző nehézségű túrák között lehet választani az edzettségi állapotnak megfelelőt.

A Pilisi Parkerdő az ország legkedveltebb úti céljai közé tartozik. Kiemelkedő látogatottsággal bír a Rám-szakadék, mely egy víz vájta szurdokvölgy, benne nehezen járható útvonallal. A túra nehézségét egyben kiemelkedő vonzerőjét a legnehezebb szakaszok jelentik, ahol létrák és korlátok segítségével lehet feljutni. Ismertebb attrakció még a Vadálló-kövek sziklái, a Holdvilág-árok, Dera-szurdok, valamint több kilátó (Boldog Özséb-kilátó, Prédikálószi ki látó, Bölcső-hegyi kilátó, Dévényi Antal kilátó). Itt található a Dunakanyar legismertebb attrakciója a csodálatos panorámával rendelkező Visegrádi vár és leglátogatottabb helyszíne a BOB pálya is. Mindkét helyszínre gyalogosan is fel lehet jutni kijelölt túraútvonalakon.

A profi természetjárók számára fontos az útvonalukon lévő szálláshelyek jelenléte, melyek közül az alábbiak felújítva várják a turistákat.

- Márianosztrai fogadóház (19 fő);
- Kismagosi túraközpont (40 fő);
- Som-hegyi turistaház (30 fő);
- Kőhegyi Czibulka János menedékház (26 fő);

A jó megközelíthetőség, a természeti értékek magas száma, az egyre célzottabb marketingtevékenység, a COVID okozta lezárások miatt a bemutatott attrakciók látogatószáma jelentősen megnőtt és elérte a kritikus szintet. Kijelenthetjük, hogy szezonban a Pilis és Börzsöny útvonalai annyira zsúfoltak, hogy már az élményt rontja. A megnövekedett látogatószám okozta környezeti terhelés továbbá rontja a védett állat és növényfajok életterét is. A belépési pontokon jellemző a zsúfoltság, a parkolók telítettsége miatti közlekedési problémák. Érdeklentét kezd kialakulni a helyben élők és látogatók között. A pontos látogatószámok mérése nem történt még meg, bizonyos adatok ugyan rendelkezésre állnak például a kisvasutakra való jegyvásárlás, vagy a frekvenciált pontokon történő fogyasztás, vagy szállásdíjak (turizmus szatelit számlák) statisztikái alapján, de mivel a helyek könnyen megközelíthetőek létezik egy nem regisztrált vendégmennyiség.

3.1.2.2 Kerékpáros turizmus

A Nemzeti Kerékpáros Stratégia (NKS) 2023 júniusában készült el. A benne megfogalmazott jövőkép alapján „Magyarországon 2030-ban a kerékpározás gyors, biztonságos, hozzáférhető és gazdaságos, így vonzó alternatívát jelent a mindennapi közlekedésben, ezen felül a legkedveltebb szabadidős eszköz is egyben. Így Magyarország Kelet-Közép-Európa elsőszámú kerékpárosbarát országa lesz.”

A kerékpár napjainkban reneszánszát éli. Korábban a vidéki településeken elképzelhetetlen volt az utcakép kerékpározó lakosok nélkül. Napjainkra egyre fontosabb közlekedési eszköz a városokban is, hiszen gyors helyváltoztatást tesz lehetővé, nem jelentkezik vele parkolási problémák, fenntartása olcsó és gazdaságos, bekerülési költsége pedig relatíve alacsony. A fenntartható és környezetközpontú gondolkodás egyik emblemikus járművévé vált, melyre a városi lakosság a legfogékonyabb.

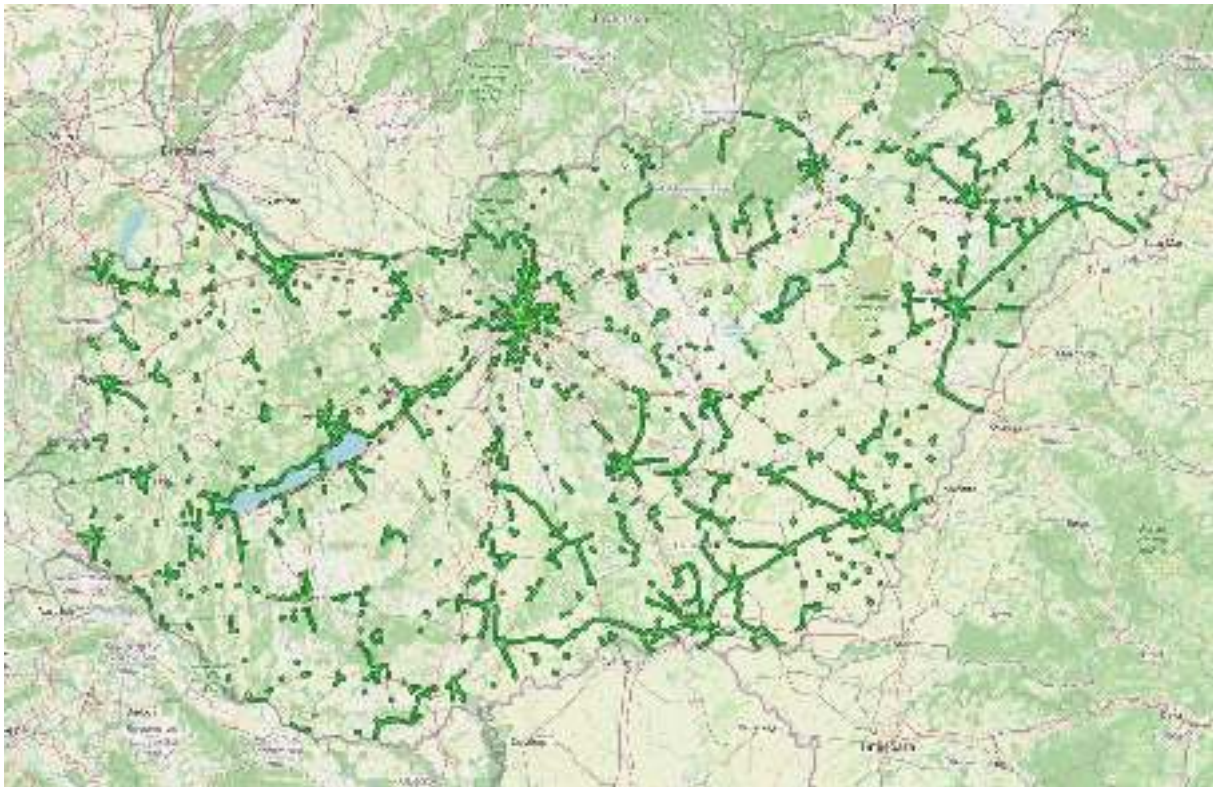
Az NKS-ben szereplő kiemelt kerékpáros turisztikai térségek közül több is Pest megyében található, ezek a Pilis, a Visegrádi-hegység, Börzsöny, Dunakanyar, Ráckevei-Soroksári-Duna mente. A nemzetközi kerékpáros túraútvonalak (EuroVelo) hálózat több útvonala is áthalad Pest megyén:

- EuroVelo 14 (Közép-Európa Vizei útvonal): Szentgotthárd-Keszthely-Balatonfüred-Székesfehérvár-Budapest-Gödöllő-Hatvan-Gyöngyös-Eger-Tiszafüred-Debrecen
- EuroVelo 6 (Folyók útja útvonal): Rajka-Győr-Esztergom-Budapest-Dunavecse-Baja-Mohács.

A kerékpáros infrastruktúra legfontosabb eleme az a hálózat milyen a kerékpározás tevékenységét meg lehet valósítani. Elemeit alapvetően 3 fő csoportba lehet sorolni.

- **Önálló kerékpárforgalmi létesítmény:** kerékpársáv, kerékpárút, egyesített gyalog és kerékpárút, gyalogos és kerékpáros övezet;
- **Meglévő útpálya felületén önálló burkolati jellel jelölt kerékpárforgalmi létesítmény:** kerékpáros nyom, nyitott kerékpársáv;
- **Kerékpározás céljára igénybe vehető egyéb létesítmények:** forgalmi sáv, autóbusz forgalmi sáv, útpadka, kis forgalmú utca, szervízút, árvíz védelmi töltés, erdészeti út, mezőgazdasági út, egyéb út.

Meg kell állapítanunk, hogy a kerékpárosok számára legnagyobb védelmet biztosító önálló kerékpárforgalmi létesítmények száma Pest megyében alacsony. Valószínűleg ebben nagy része van a korábbi uniós fejlesztéspolitikai ciklusokban a megye nem megfelelő pozíciójának és a támogatások elmaradásának. A megyei kerékpárforgalmi létesítmények az EuroVelo 6 Duna mellett haladó és a fővárosba északi irányból belépő nyomvonalán kívül nem kapcsolódnak össze. Jól látható az országos térképen, hogy a fejlesztéspolitika nagy hangsúlyt helyezett a pihenést szolgáló nagyobb tavaink, mint a Balaton vagy a Tisza tó kerékpáros infrastruktúra fejlesztésére.

14. ábra | Megépült önálló kerékpársáv és kerékpárút nyomvonalak Magyarországon (2026)

forrás: KENYI lekérdezés (2026.05.)

A Magyar Közút tájékoztatása alapján a KENYI adatbázisból kinyerhető információk szerint befejezett projektekre vonatkoztatva a következő adatokat találjuk. Az adatbázisban szereplő mennyiségek vélhetően nem 100%-ban tartalmazzák a létező hosszúságokat, ugyanis jelenleg futó körülbelül 30 db projektről nincs információ, vagy csak tervezési adatszolgáltatás érkezett.

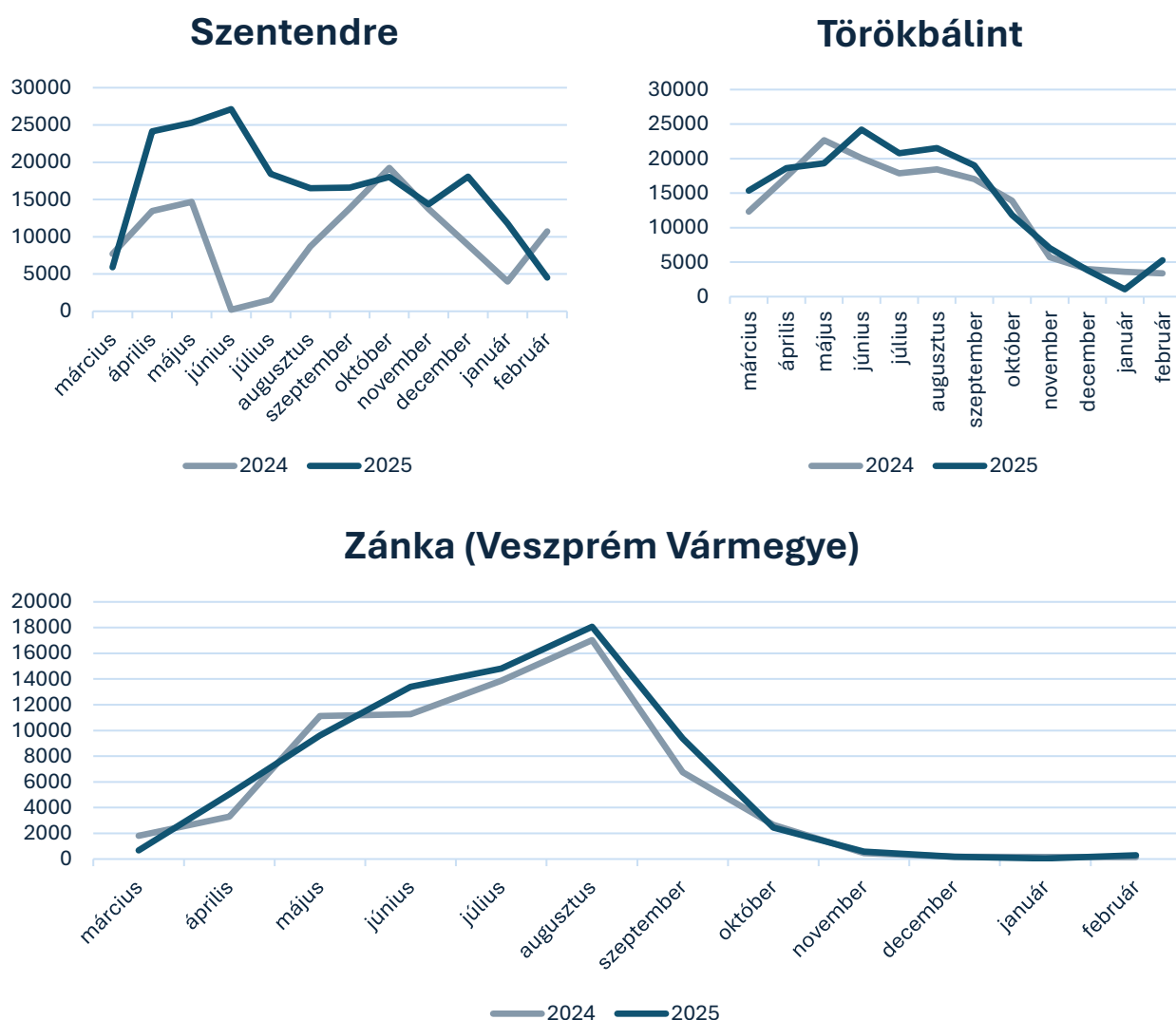
létesítménytípus	hosszúság (km)	ebből földút (km)
kerékpárút	208,5	
gyalog- és kerékpárút	88	
kerékpársáv	20	
nyitott kerékpársáv	10	
kerékpáros nyom	28	
vegyes forgalmú út	558	83

A KENYI adatbázisban kitáblázással szereplő nyomvonalak hossza Pest megyében a következők.

- Az Ipoly mentén halad a 6-os számú kerékpáros turisztikai nyomvonal, mely nemrég kerül kitáblázásra.
- Szintén a közelmúltban készült el a Horizont kerékpáros kalandtúra útvonal, mely kelet-nyugati irányban szeli át az országot és Pest vármegyén is áthalad.

Nyomvonal neve	Pest vármegye területére eső hosszúság (km)
EV6 Budapest-Szentendre nyomvonal	5,73
EV6 Szob-Dunakeszi	46,301
EV6 Budapest-Dunakeszi	5,766
EV6 Ipolydamásd - Szob	4,147
Horizont kerékpáros útvonal - 16. Budapest-Dorog	37,17
Horizont kerékpáros útvonal -14. Diósjenő-Nagymaros	33,341
Horizont kerékpáros útvonal - 13. Nagyoroszi-Diósjenő	21,562
Horizont kerékpáros útvonal - 15. Visegrád-Budapest	47,264
EV14 Balatonakarattya-Budapest, ill. BUBA	19,907
Csepel-sziget (Ráckeve) - (Budapest-Ráckeve; Ráckeve-Szalkszentmárton; Szalkszentmárton-Dunavecse)	18,094
Csepel-sziget (Ráckeve) - (Budapest-Ráckeve; Ráckeve-Szalkszentmárton; Szalkszentmárton-Dunavecse)	1,318
Csepel-sziget (Ráckeve) - (Budapest-Ráckeve; Ráckeve-Szalkszentmárton; Szalkszentmárton-Dunavecse)	40,061
EV14 Eger-Gödöllő közötti szakasza	26,403
EV14 Gödöllő-Eger közötti szakasza	26,738

A Magyar Közút NZRt. több kerékpáros forgalomszámlálót¹² is üzemeltet Pest vármegyében. A hét mérési pont közül összehasonlítható adatot a Törökbálinti és a Szentendrei állomás szolgáltatott. A következő oldalon található két diagramm a 2024 és 2025-ben mért éves forgalmat és annak volatilitását mutatja. A diagrammok mintázata alapján megállapítható, hogy a Szentendrei útvonalnak a hivatásforgalomban is nagy szerepe van, nem csak a turisztikai szezonban mutatható ki a használata. A Törökbálinti állomás adatai szintén ezt mutatják. Amennyiben összehasonlítjuk a Balaton körüli mérőállások mintázatával akkor láthatjuk, hogy a Balaton körül október végétől március végéig szinte nincs forgalom, majd ugrásszerűen emelkedik a nyári főszezonban, augusztusban elérve a csúcspontot gyorsan le is cseng a rosszabb idő beköszöntevel.

¹² forrás: <https://veloclass.kozut.hu/hu/mapy>

Pest megyében tehát a kiépített, önálló kerékpárforgalmi létesítményeknek nem csak turisztikai, de hivatásforgalmi és rekreációs szerepe is van.

A kerékpáros számlálók mérési adatait nem csak a szezonális megállapítására lehet használni, hanem arra is, hogy az áthaladó forgalom irányát meghatározzuk, vagyis következtetést lehet tenni a használók szándékaira. A már említett Szentendrei mérőpont 2026-os havi megbontású adatai mutatják, hogy Budapestről Szentendre irányába február kivételével minden hónapban többen haladtak át. A Törökbálinti mérési ponton pedig a Balaton irányába hajtottak többen át.

A kiépített kerékpárforgalmi létesítményeket a hobbi kerékpárosok is tudják használni, míg a domborzati viszonyok, a Pilis és Börzsöny lankáin kijelölt erdészeti, vagy turista útvonalakat már inkább a profik. Mindkét rekreációs övezetben uniós támogatás bevonásával jelenleg is kerékpáros fejlesztések vannak folyamatban (Pilis Bike hálózat fejlesztése, Kerékpáros turisztikai hálózat kialakítása a Dunakanyar térségében). A pilisi projekt célja a minőség javítása, belépési-kilépési pontokon parkolók építésével, pihenőpontok építésével, kerékpáros ösvény kialakításával. Kialakításra kerülnek illemhelyek és vízvételi lehetőségek. Börzsöny térségében pedig kerékpáros centrum épül majd meg verőcei központtal, továbbá Nagymaros és Szob településeken, valamint Zebegény, Kismaros, Nagymaros, Szokolya, Márianosztra, Kóspallag közigazgatási területén.

A 22. ábra alapján megállapíthatjuk, hogy biztonságos kerékpáros útvonalak kialakítása messze van még az ideálisnak mondható szinttől. Sok a szakadási pont, vagy olyan kerékpárút, ahol az út hirtelen véget ér. Az OTTr tartalmazza országos szinten a kerékpárutak nyomvonaltervét. Pest megyében még jelentős összefüggő hálózatot kell kialakítani annak érdekében, hogy a tervek megvalósuljanak. A kerékpárosturizmus nagyon erősen kötődik az infrastruktúra fejlettségi szintjéhez, vagyis ahol jó és biztonságos kerékpáros úthálózat van, ott nagy számú kerékpáros turista található. A kerékpáros szolgáltatások megléte, illetve a helyszínek kerékpár szállítására is alkalmas közösségi közlekedéssel való megközelíthetősége ehhez további plusz vonzerőt képes adni. A rendszeresen kerékpártúrázóknak jellemzően több napos túrák keretében űzik a tevékenységet kör- vagy csillagtúrák formájában, évente több alkalommal. Rendkívül népszerűek hazánkban a tókerülő kerékpárutak (pl.: a Balaton, a Velencei-

tó, a Fertő tó és a Tisza-tó körül) és az olyan, térségi kerékpárúttal, vagy alacsonyforgalmú úthálózattal rendelkező tájak, mint például az Őrség vagy Dél-Zala.

Pest megyében kiváló adottságok találhatók hasonló fejlesztések megvalósítására. A megye északi részén az Eurovelo 6 Budapestről a Duna mentén jól kiépített és kedvelt kerékpáros útvonalat alkot Budapestről Verőce irányában és így a Börzsöny is kellően megközelíthetővé válik. A Budapest-Szob vasútvonal modernizációja következtében a közlekedési mód váltások is rugalmasabban alakíthatóak a résztvevők számára. A Szentendrei sziget alacsonyabb forgalmú útjai szintén alkalmasak a kerékpározásra. A Duna másik oldalán a Budapest-Szentendre-Visegrád viszonylatban több helyen is kiépített önálló nyomvonalvezetésű kerékpárút található. A már említett kerékpáros fejlesztések a Pilisben jobban kinyitják a lehetőségeket a kerékpárosok széles köre számára. A Csepel sziget és a Ráckevei Dunaág természeti környezete, a Budapesthez való közelsége kedvelt célponttá teheti a kerékpárosok számára. A jelenleg folyamatban lévő aktív turisztikához kapcsolódó fejlesztések megállópontok kialakítására, belépőpontok kialakítására, transzfer biztosítására jelentős minőségi javulást fognak okozni, mely által az eddig méltatlanul alulértékelt térség is a fejlődés útjára tud lépni.

3.1.2.3 Aktív víziturizmus

Az evezős turizmus a nagyobb bázissal rendelkező túratevékenységek közé tartozik, de a gyalogos és a kerékpáros túratípusokat kedvelők számát némiképp lemaradva követi. Pest megyében a Duna és az Ipoly jelenti azt a természetes útvonalat, melyet igénybe tudnak venni a turisták. A víziturizmus legnagyobb vonzerejét a vizes élőhelyek, a természeti környezet adja.

A Duna északi, Budapest feletti szakasza ismert és jobban ki is épült, mint a déli, a Ráckevei Dunaág. Megkülönböztető erővel bír továbbá, hogy az északi részen a motoros kishajók, uszályok és személyszállító hajók is közlekedhetnek. A magas hajóforgalom miatt a vízijártasság a biztonság szempontjából elengedhetetlen. A Szentendrei-Duna 32 km hosszú Duna-ág, amelyet a Szentendrei-Sziget választ el a folyam fő ágától. A keskeny (100-300 m) folyó ág lassú folyású, így betartva a szabályokat biztonságosan túrázható akár folyásiránnyal szemben is. A Dunakanyar közelsége és a gyönyörű kisvárosok (kiemelkedik közülük Visegrád és Szentendre) kedvelt kiránduló és nyaralóhellyé teszik ezt a folyószakaszt.

15. ÁBRA | RSD LEHATÁROLÁSA

A Ráckevei Duna-ág a folyam főágától zsilipekkel leválasztott folyószakasza. A beruházás oka az árvizek okozta károk megszüntetése volt. Északi részén a Kvassay-zsilip, míg délen a Tassi-zsilip határolja. A Ráckevei-Duna ág hossza 57,8 km, a nyugati Öreg (Nagy) Duna 59,8 km hosszú. A Ráckevei-Duna átlagosan 6-10 méter mély, és 200-500 méter széles. A zsilipek közep szorított folyó jellegében egy „tógazdasággá” alakult. 14 km² terjedelmével a Tisza-tó után az egyik legnagyobb „állóvízünk”. A Ráckevei (Soroksári) Duna partvonalának hossza – a mellékágakat is figyelembe véve - 180 km. Ez az érték a Velencei-tó partvonalhosszának hatszorosa. Nyáron 1,5-2,5 hét alatt, télen 3-5 hét alatt cserélődik ki a vize. Ez a terület az ország legintenzívebben halasított területe.

Az RSD mind zoológiai, botanikai és tájképi szempontból is fontos értékekkel rendelkezik, európai mércével nézve is. Magas a védett fajok száma, a növény és állatvilága is gazdag és sokszínű. A terület központja Ráckeve, ami épített örökségéről (Nagyboldogasszony Szerb Templom, Tűztorony Kilátó, Hajómalom) és színes rendezvényeiről (Summerfest Folklórfesztivál, János Vitéz Mesefesztivál, Őszi Ászok Fesztivál, Kis Duna Vízi Fesztivál), valamint gyönyörű természeti környezete miatt vált kedvelt turisztikai célponttá. A legmagasabb színvonalú 4 csillagos szálloda is itt található.

Az Ipoly nagyon vadregényes, gazdag állat és növényvilággal rendelkezik, jó horgászvíz is egyben. Kanyargós, helyenként gyors folyású, fás-bokros szigetekkel tarkított, természetes meder jellemzi. Szeszélyes folyó a vízjárást tekintve, nagyon érzékenyen reagál a lehulló csapadék mennyiségére. Emiatt a vízúrturiztika szempontjából nem kiszámítható a folyó vízszintje. A parti infrastruktúra kiépítése hiányos.

A nemzeti Vízturisztikai Stratégia mindhárom említett folyószakaszt a vízitúrázás szempontjából fontos folyóink közé sorolja.

A vízi turizmus bemutatásának fontos része a vízi turizmus fajtáinak leírása, mivel az ágazat igen sokrétű, sokféle szempontból behatárolható üdülési forma.

1. Az igénybe vett közeg, terület szerinti csoportosítás alapján megkülönböztethetünk például evezést, horgászatot, hajózást, fürdőzést, vízparti üdülést, vagy ezek kombinációit.

2. A motiváció alapján történő csoportosítás szerint a turisták azon igényeihez kapcsolódó, amelyek a vízen és vízparton történő időtöltésre ösztönzik őket. Így megkülönböztethetünk vízparti táborozást és

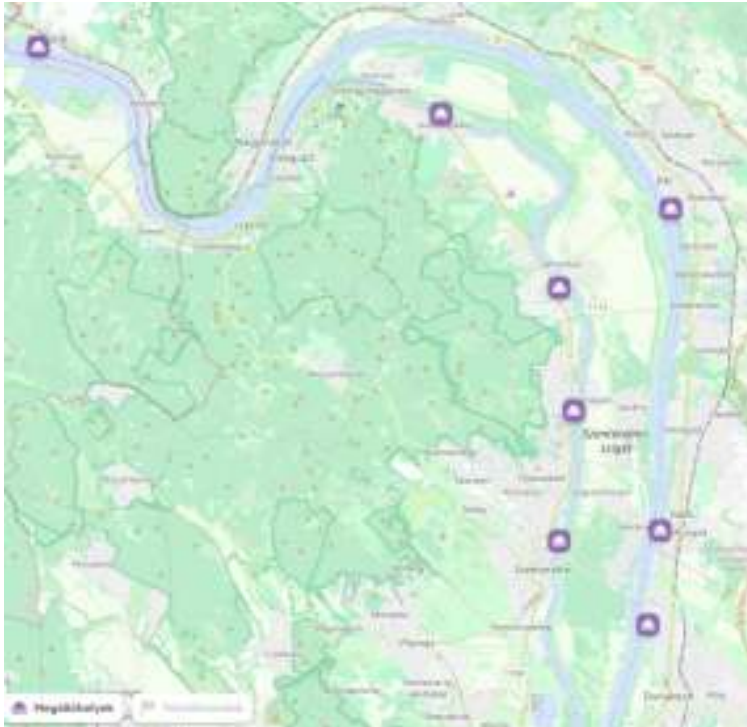
kempingezést. Előbbi esetében a táborozó helyek egyszerűbbek, míg a kempingek több szolgáltatást nyújtanak, több felszereléssel rendelkeznek. A másik típus a horgászat, amely kisebb természetes és mesterséges vizeken, tavakon, holtágakban, morotvákban is űzhető aktív üdülési forma. A harmadik elem a vízitúra, amely a vízen történő időtöltést jelenti, altípusait az igénybe vett eszközök alapján különíthetjük el.

3. Az igénybe vett eszközök alapján is besorolhatjuk a vízi turizmust. Ennek az eszközök széles tárháza következtében számos altípusa van, például kézzel hajtott csónakos túrázás. Amely módszer a kajakok, kenuk, evezős csónakok, ladikok különféle fajtáival történő túrázást jelenti. Általában fiatal, néhány fős csoportok, baráti társaságok kapcsolhatóak ehhez a turizmusformához. Ennek a csoportnak a legfontosabb kategóriája a klasszikus vízitúra.

A túrák két fő változata, amikor a teljes felszerelést a túrázók a kenuban, a vízen viszik magukkal, illetve amikor a felszerelést a parton gépkocsival szállítják. Az előbbi változat kevésbé kötődik kiépített kikötőrendszerhez, gyakorlatilag bármelyik arra alkalmas homokpadon meg tud állni éjszakára.

A második változat partról is jól megközelíthető, többé-kevésbé kiépített kikötőhálózatot igényel. A kikötővel, megállóhellyel szemben támasztott igény a sátorozó hely, WC, tisztálkodási, valamint az evés, ivás és bevásárlási lehetőség. Két kikötőhely között a túrázók gyakran megállnak – fürödni, pihenni –, ezeken a helyeken is igénylik a büfé jellegű vendéglátóhelyeket.

Az *evezzithon.hu* oldalon megtalálható megállóhelyeket tartalmazó térkép alapján az Ipolyon Ipolytölgyesnél található egyedül megállópont, míg a Dunán Budapesttől északra és délre is több megállóhely is rendelkezésre áll.

17. ÁBRA | VÍZITÚRA MEGÁLLÓPONTOK A DUNA ÉSZAKI SZAKASZÁN

16. ÁBRA | MEGÁLLÓPONTOK A DUNA DÉLI SZAKASZÁN

Az igénybe vehető túraútvonalak kapcsán az északi szakasz jobban megtervezett. Nagyon kedvelt a Visegrád-Tahi útvonal, amely elhalad a fellegrvár alatt és szintén népszerűek a Szentendrei szigetet felfedező túrák is. A déli szakaszon jelenleg még kevesebb a megtervezett túraútvonal, amelyen a folyamatban lévő projektek jelentősen változtatni fognak.

A vízitúrázók számára a megállópontokon kívül az igénybe vehető táborhelyek és szállások is fontos szerepet töltenek be. A Szentendrei Duna-ágon és a Ráckevei Duna-ágon a viziturazz.hu weboldal ajánlása alapján 71 db ilyen létesítmény található, melyből, ha a Budapest közigazgatási területén lévő 5 db szálláshelyet levonjuk, akkor az északi szakaszon 16 db található, míg a déli szakaszon 50 db. A szálláshelyek méretét jelen esetben nem vizsgáltuk, de megállapítható, hogy az apartmantól, az egyesületi evezőstelepen át a gyermektábor méretű létesítményig többféle kiépítettség áll rendelkezésre.

Úgy gondoljuk, hogy az északi és déli Duna szakasz esetében turisztikai szempontból lehet és érdemes is különbséget tenni, amely különbözőség a megcélzott turisztikai szegmens szempontjából fontos lehet.

Az északi szakasz ismertebb, és turisztikailag komplexebb (Duna, Börzsöny, Pilis, Szentendre) része a vármegyének. A turistafogadás feltételei jobban kiépültek és több látnivaló is található benne. Itt működik a vármegye két leglátogatottabb attrakciója a Visegrádi vár és a Visegrádi Bobpálya. Vízturisztikai szempontból ugyanakkor nehézséget jelent az aktív hajóközlekedés és a folyó nagyobb sodrása. Szükséges tehát a nagyobb tapasztalat.

18. ÁBRA | ÚJ MEGÁLLÓK, BE ÉS KILÉPÉSI PONTOK A RÁCKEVEI DUNA-ÁGON

A déli szakasz kevésbé ismert. A megállópontok ritkábbak, az attrakció is kevesebb, amit attrakciónak tekinthetünk azok a látnivalók még nem kellően bevezetettek a piacra. Ugyanakkor hatalmas előnye a folyószakasznak a tószzerű vízfelület, mely a teljesen kezdők számára is élvezhető és kevésbé embert próbáló kikapcsolódást tud jelenteni. A természeti értékek (úszóláp, állat és növényvilág) nagyobb sűrűségben jelennek meg rajta, több látnivalót kínálva.

A Top Plusz források bevonásával jelentős számú és sűrűségű új megállópont, belépő és kilépő pont épül jelenleg a folyószakaszon.

Új csónakház épült Kiskunlacházán, új csónakház épül Dunaharaszttiban. Megújul a strand és bisztró épülettel bővül Dömsödön. Ráckeven pedig az eddig is aktív turisztikai csomópontként működő Vadkacsa szabadstrand melletti volt MHSZ épület teljeskörű felújításával egy új belépési pont jön létre valamennyi szükséges infrastruktúrával ellátva.

19. ÁBRA | KISKUNLACHÁZI CSÓNAKHÁZ - KAVICS

3.1.3 Lovas turizmus

A lovas turizmus Magyarország egyik hagyományos és folyamatosan fejlődő turisztikai ágazata. Az ország kedvező természeti adottságai, a magyar lovaskultúra és a pusztai hagyományok miatt a lovaglás, lovastúrák, lovasbemutatók és lovas wellness-programok egyaránt népszerűek a hazai- és külföldi turisták körében.

Magyarországon a lovas turizmus erősen kapcsolódik a vidéki turizmushoz és az ökoturizmushoz is. Sok helyen szállás, wellness és gasztronómiai programok egészítik ki a lovas élményeket.

A magyar lovas turizmus főbb formái a tereplovaglás és lovastúrák, lovas oktatás kezdőknek és haladóknak, gyermek lovastáborok, western és hagyományőrző lovaglás, fogathajtás, lovasterápia, lovas rendezvények és versenyek

A legismertebb lovas régiók a Hortobágy, Bugac, a Mátra vidéke, a Pilisi hegység és a Kiskunság, de az egész országot lóháton bejárhatóvá tevő Eurohorse hálózat kialakítását tűzte ki célul a 2013-ban a parlament által elfogadott Kincsem Nemzeti Lovas Program.

A program célja, hogy Magyarország Európa vezető lovasbarát turisztikai régiójává váljon. A helyzetelemzés alapján a lovas turizmus a szolgáltató szektor egyik fejlődő, elsősorban speciális igényeket kielégítő alágazata, amely hosszú távon a magyarországi kínálat egyedi, a versenyképességet javító eleme lehet. Ehhez azonban folytatni kell a megkezdett minőségjavító fejlesztéseket, illetve ki kell egészíteni a lovas szolgáltatások kínálatát új, csak Magyarországra jellemző sajátosságokkal. A Nemzeti Lovas Program segítségével a várakozások szerint létszám és minőségbeli változás következik be a lovasszolgáltató helyek tekintetében, és jelentős mértékű növekedés várható a szolgáltatást igénybe vevő vendégek, valamint az ágazatban résztvevő lovak létszámában is. Fontos célkitűzés, hogy a lólétszám növekedését minőségbeli növekedés is kövesse, a program szorgalmazza a hagyományos

magyar lófajták előtérbe helyezését, ezzel is hangsúlyozva a szolgáltatás egyediségét. A programnak munkahelyteremtő hatása is van.

A program megvalósulásával kialakulhat a Magyarországról induló, döntően a Kárpátmedencére kiterjedő, hálózatszerűen működő, más turisztikai attrakciókkal összekötött, egységes minőségbiztosítással bíró lovastúra útvonal (Eurohorse).

Ez a világ leghosszabb összefüggő lovastúra útvonala (kb. 10 000 km), megvalósításával létrejöhet a lovasturizmus területén a világon egyedülálló magyar modell.

Néhány fontosabb országos lovastúra útvonal:

- Vértesi Natúrpark lovastúra-kör: kb. 150 km-es, kiépített körtúra 17 település érintésével; pihenőhelyek, lóikötők, stilizált lófej jelzés és útirány-nyilak.
- Bükk-fennsík túralovaglás (Szilvásvárad – Csipkés-kút): szervezett, egész napos vagy többnapos csillagtúrák lipicai lovakkal, szállásopciókkal.
- Eurohorse kezdeményezés (Észak-Magyarország és Észak-Alföld mintamodell): több régió átívelő, GPS-alapú lovasturisztikai hálózat fejlesztése, tervezetten országos bővítéssel.

3.1.3.1 Lovas turizmus Pest vármegyében

A lovas turizmus szempontjából Pest vármegye különösen kedvező helyzetben van, hiszen közel van Budapesthez, kiválóak a természeti adottságok, sok erdős és természetvédelmi terület található itt, ezzel adottak az egyedülálló szabad tereplovaglási lehetőségek és viszonylag fejlett a lovardák és lovasközpontok hálózata. A pest vármegyei települések jelentős hányadában működik lovarda, az agglomerációs településeken, de még Budapest külső kerületeiben is található belőlük.

Az elmúlt évtizedben jelentős növekedés volt tapasztalható a lovas beruházások területén (fedeles lovardák, lovas pályák, lovas fogadók), döntően piaci alapon, magánberuházások keretében.

Negatívumként elmondható ugyanakkor, hogy kevés a megfelelően képzett szakember, és a képzett lovak száma, nem egységes vendéglátói, fogadói, szolgáltatási kapacitás, a szükséges fejlesztések pénzügyi finanszírozási háttere pedig bizonytalan.

Az egyes lovardák által nyújtott szolgáltatások elérhetősége változó, a legjellemzőbbek ezek közül:

- lovaglás gyerekeknek, lovarda, lovasoktatás kezdőknek, táboroztatás
- bértartás
- lovasterápia
- tereplovaglás, természetközeli lovaglás
- családi lovas programok,
- lovastúrák

Néhány ismertebb lovas központ Pest vármegyében:

- Lázár Lovaspark Domonyvölgy — hagyományörző programok, magyaros vendéglátás, lovasbemutatók és turisztikai programok.
- Texas Ranch Budakeszi — western és angol lovaglás, túrák, táborok és rendezvények.
- Nemzetközi Gyermeckmentő Szolgálat, Lovasterápiás Központ Fót — lovasterápia és oktatás.
- Szálender Lovastanya Göd — természetközeli lovaglás és családi környezet.
- Wackor Tanya Lovasiskola Dömös- lovaglás gyerekeknek, lovarda, lovasoktatás kezdőknek, bértartás — gyermek- és hobbilovaglás.
- Lupai Lovasklub — Budakalász környékén népszerű lovas szolgáltatás.
- Budakeszi Lovarda — tereplovaglás és oktatás.
- Egyszarvú Lovastanya — kisebb, családi lovastanya Pécelen.

3.1.3.2 Fontosabb lovastúra útvonalak Pest vármegyében:

Pest vármegye – Pilis és Visegrádi-hegység (Pilis Ride) lovas túraútvonalak

- Útvonalhálózat: kialakított, lóval járható szakaszok Visegrád–Dunabogdány–Tahitótfalu–Pilisszentlászló térségében, valamint Csobánka–Pilisszentkereszt és a Pilisvörösvár–Pilisszántó–Piliscsév–Keszthely vonalon.
 - Nyári istálló és lovasbarát megállópontok:
 - Visegrád, Apátkúti Vadászház – útvonalak: Apátkúti-völgy–Pilisszentlászló–Királykunyó; Apátkúti-völgy–Kék-kúti-völgy–Erdőanyai-rét–Pap-rét–Pilisszentlászló; Apátkúti-völgy–Tahitótfalu/Dunabogdány; Apátkúti-völgy–Mogyoró-hegy.
 - Visegrád, Mogyoró-hegy – útvonalak: Mogyoró-hegy–Dunabogdány/Tahitótfalu; Mogyoró-hegy–Pilisszentlászló–Királykunyó; Mogyoró-hegy–Apátkúti-völgy.
 - Pilisszentkereszt, Som-hegyi Turistaház – 6 állás, előzetes bejelentkezés; díjszabás megadva (istállóhasználat és abrak opció). Útvonal példák: Som-hegy–Csobánka (Shell-kert).
 - Szentendre, Kő-hegy (Czibulka J. Menedékház) – 6 állás, előzetes bejelentkezés; díjszabás megadva.
- Részletek, elérhetőségek és további szakaszok: Pilisi Parkerdő hivatalos oldala.
Megjegyzés: a hálózatot gyakorlott lovasoknak ajánlják a változó terep és a vegyes erdőhasználat miatt.

Budapesti Lovas Körgyűrű

A Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület „Aktív lovasturisztikai hálózat létrehozása Közép-Magyarország régió területén” című, VEKOP-4.1.1-15-2017-00010 azonosítószámú projektje keretében kialakításra került egy 509 kilométeres közép-magyarországi lovasútvonal – budapesti lovas körgyűrű. A lovasokat támogatórendszerek segítik, a lovasturisztikai megállópontok alkalmasak a túrázók és lovaik fogadására, kiszolgálására, és más turisztikai szolgáltatások is rendelkezésre állnak, így étkezés, szállás, kulturális és egyedi programok is.

A projekt közvetlen célja egy egységes, fenntartható, „minőségbiztosított”, aktív lovasturisztikai hálózat rendszerszerű létrehozása volt Közép-Magyarország régióban; hazánk természeti kincseinek és ember alkotta értékeinek aktív- és ökoturisztikai szemléletű bemutatása érdekében. 15 helyszínen létesült lovasturisztikai megállópont, melyek alkalmasak a túrázók és lovaik fogadására, kiszolgálására.

A Közép-magyarországi lovasútvonal, a „budapesti lovas körgyűrű” csatlakozik a GINOP-7.1.2-15-2017-00016 sz. „Aktív lovasturisztikai hálózat létrehozása Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiók területén” c. projektben kialakításra került lovasútvonal hálózathoz. Az Ósagárd-Vanyarc közötti szakasz - Nógrád vármegye érintésével - biztosítja a hálózat folyamatosságát.

Körülbelül 60 kilométer a Szentendrei szigeten található, amely a legújabb fejlesztéseknek köszönhetően lóháton is teljesen megközelíthető.

Fotó: Facebook/Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület

Egy lovastúra általában napi 35-40 kilométert tesz meg két részben: 2-2,5 órás délelőtti lovaglás, majd 1-1,5 órás pihenő, majd további 2-2,5 órás délutáni lovaglás. Ezért fontos, hogy a területen megfelelő pihenőhelyek, kísérő tevékenységek és szálláshelyek legyenek. Az újonnan kialakított, GPS-koordinátákkal jelölt ösvények összekötik a lovas szolgáltatókat. Az ösvény nem csak lovakkal, hanem lovaskocsikkal is megközelíthető, így a lovagolni nem tudók is élvezhetik a tevékenységet.

A vendégeket fogadó idegenvezetők és szolgáltatók célja a lovasok és lovak minőségi kiszolgálása, valamint a helyi konyha ízelítője.

Fotó: Facebook/Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület

A megállóhelyeken különböző farmok és lovardák találhatók. Léteznek szervezett lovastúrák, tereplovass tanfolyamok és gyerektáborok, amelyek közül sok saját termékeiből kóstolót kínál, bemutatja farmjait és állatait, vagy lovasbemutatót kínál a vendégeknek. Ezen túlmenően azok számára, akiknek saját lovaik vannak, minden kezelőnek van fedett istállója, ahol az állatok megpihenhetnek és pihenhetnek az út során. Az Eurohorse Lovas Barangoló a Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Egyesület által kialakított lovastúra-útvonalhálózat, melynek célja, hogy a lóháton való kalandozás minél több ember számára váljon elérhetővé és biztonságossá. Az újonnan elkészült, GPS-koordinátákkal kijelölt útvonalak Budapest környéki lovas szolgáltatókat fűznek össze és kínálnak élményteli programot Pest vármegyében.

A hazai forrásból kialakított közép-magyarországi lovastúra útvonalhálózat létrehozásának vezérlő elve az volt, hogy az igen nagy számú budapesti- és Budapest környéki, Pest vármegyei lovas vehessen részt a lovas túrázásban – részben saját, részben bérelt lovakkal, illetve lehetővé váljon számukra az Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiókban létrehozott szakaszokhoz való csatlakozást.

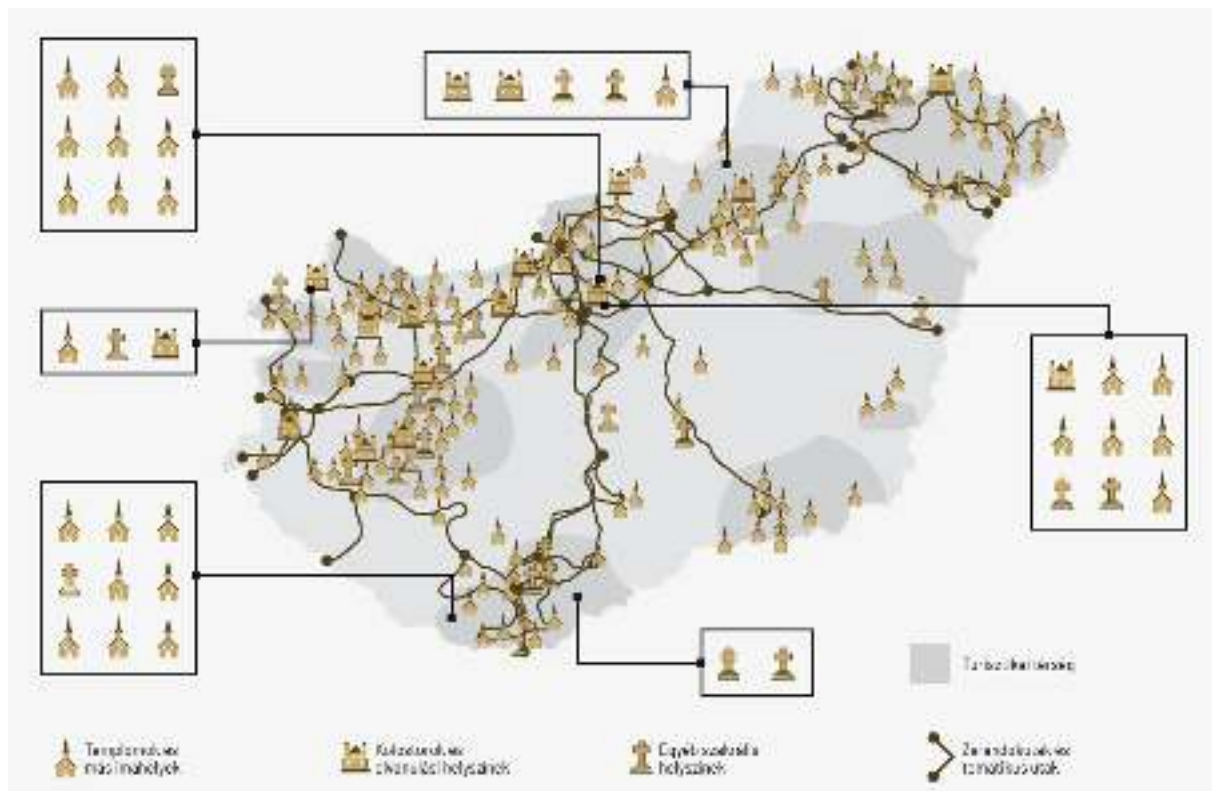
Összegzés

A lovas turizmus Magyarország egyik hagyományos és folyamatosan fejlődő turisztikai ágazata, amely erősen kapcsolódik a vidéki turizmushoz és az ökoturizmushoz is. A lovas turizmus szempontjából Pest vármegye különösen kedvező helyzetben van, hiszen közel van Budapesthez, kiválóak a természeti adottságok, sok erdős és természetvédelmi terület található itt, ezzel adottak az egyedülálló szabad tereplovaglási lehetőségek és viszonylag fejlett a lovardák és lovasközpontok hálózata is. Az elmúlt években lovastúra útvonalak is kialakításra kerültek a térségben, azonban a lovasturizmusban rejlő lehetőségek még messze nincsenek kellően kihasználva, célirányos fejlesztésekkel és marketing munkával mind a belföldi, mind a külföldi keresletet és piaci részesedést növelni lehetne.

3.1.4 Vallási-zarándok turizmus

A Pest vármegyei zarándokturizmusról nem áll rendelkezésre statisztikai adat, de még országos adatokat sem lehet találni. Emiatt a fejezet kidolgozásánál elsősorban a rendelkezésre álló anyagok másodlagos feldolgozást végeztük el.

A vallási és a zarándok turizmus egymáshoz nagyon közel álló fogalmak¹³. A vallási turizmus célközönsége leginkább két csoportra osztható, akik hitük gyakorlása céljából keresnek fel egy kegyhelyet, valamint azokra, akiket elsősorban annak kulturális értékei vonzanak. Hasonlóan igaz ez a zarándokokra is hiszen elsősorban azok járják végig a zarándokutakat, akik hívők, de mellettük azok is elindulhatnak ezeken az utakon, akiket a természet szeretete, vagy a kulturális örökség felfedezése, esetleg a helyi értékek jobb megismerése ihlet meg. Közös bennük, hogy valláshoz kapcsolódó helyeket,

20. ÁBRA | MAGYARORSZÁG SZAKRÁLIS ÉRTÉKKINCSEI ÉS ZÁRÁNDOKÚTJAI

forrás: NTS2030 Turizmus 2.0

útvonalakat vagy fesztiválokat keresnek fel. A vallási és zarándok turizmus minden olyan vallási indíttatású utazást magában foglal, amely a megszokott környezetén kívülre irányul és nem szakmai természetű. Közös bennük az elvonulás iránti vágy lelki feltöltődésre való törekvés.

Budapest és környéke rendkívül gazdag szakrális értékekben. Ide soroljuk:

- Kegyhelyek, búcsújáróhelyek, templomok;
- Kolostorok és elvonulási helyszínek;
- Zarándokutak és tematikus utak;

¹³ forrás: Aktív turizmus elméleti és módszertani kézikönyv vonatkozó fejezete alapján

- Egyéb szakrális értékek.

A zarándokutak különlegességét az adja, hogy ötvözik a természetet és a kultúrát elősegítve ezzel a hatékony elmélyülést a táj és térség értékeinek bemutatásával. A hazai zarándokutak száma 16 darab, hosszuk 4900 kilométer körüli. A zarándokutakat zömmel nem profitorientált szervezetek üzemeltetik. A magyarországi útvonalakra jellemző, hogy jelenleg nincsenek egységes szabványok és előírások a zarándok útvonalak kijelölésével kapcsolatban, és eltérő elvárás mutatkozik a szálláshelyekkel kapcsolatban is. 2020-ban elkészült a nemzeti vallási turisztikai intézkedési terv¹⁴, amely összefoglalja a vallási turizmus azon belül pedig a zarándokturizmus jelenlegi helyzetét és fejlesztési célokat fogalmaz meg.

Pest Vármegyén a dedikált zarándokútvonalak között az alábbiak haladnak keresztül:

- Gyöngyök útja – Mindnyájan úton vagyunk;
- Magyar zarándokút;
- Mária út – Közép-Európa zarándokútja;
- Szent Jakab Zarándokút;

A zarándokok számára kiemelt Pest Vármegyei települések Makkosmária, Máriabesnyő, Márianosztra, Vác.

Pest Vármegyében kifejezetten vallásturisztikai fejlesztés Hévízgyörkön és Perbálon valósult meg. A Mária út – zarándokút vármegyei be és kilépési pontjain történt fejlesztés. mindkét helyszínen modern infrastruktúra jött létre, mely tartalmaz pihenőhelyet, mosdókat, kerékpártárolókat.

21. ÁBRA | MEGVALÓSULT ZARÁNDOKHÁZ PERBÁLON

A hazai és Pest vármegyei zarándokutak nem minden esetben felelnek meg az elvárásoknak. Problémát jelent az útvonalak jelölésének elmaradása, illetve nem egységes kivitelezése. A szálláshelyek kiépítettsége elmarad az optimálistól, a zarándoklatok és egyéb nem dedikáltan zarándokszállásokon kívüli szállások között kevés a kapcsolat. Nem lelhető fel egységes és központi online jelenlét, ahol teljeskörű információt lehet szerezni az egyházi értékekről és zarándoklatokról. Nincs egységes nyilvántartás a látogatószámáról,

nincs célcsoport marketing.

3.1.5 Horgászturizmus

A COVID-19 világjárvány idején a természetben végzett tevékenységek aránya ugrásszerűen megnőtt. A horgászok létszáma szintén megnövekedett a horgászat kevésbé korlátozott volta miatt, és ezt a tendenciát a jelentős infláció és díjemelés sem vetette jelentősen vissza.

¹⁴ 1695/2022. (XII.30.) Korm. határozat

Állampolgárság	Regisztrált, okmányt adott évben nem váltott	Állami horgászjeggyel rendelkezik	Turista állami horgászjeggyel rendelkezik	Összesen	
Magyar	502 680	371 338	15 839	889 857	
Külföldi	21 552	35 062	2 260	58 874	
Összesen	524 232	406 400	18 099	948 731	
Vármegye	Regisztrált, okmányt adott évben nem váltott	Állami horgászjeggyel rendelkezik	Turista állami horgászjeggyel rendelkezik	Összesen	Regisztrált horgászok száma lakosság arányosan (%)
Bács-Kiskun	32 232	23 357	876	56 465	11
Baranya	19 969	14 884	313	35 166	10
Békés	23 571	16 397	607	40 575	13
Borsod-Abaúj-Zemplén	30 845	23 221	1 177	55 243	9
Csongrád-Csanád	18 602	15 881	782	35 266	9
Fejér	27 669	18 779	608	47 056	11
Főváros	51 085	44 523	2507	98 115	6
Győr-Moson-Sopron	23 872	16 561	1 123	41 556	9
Hajdú-Bihar	23 766	17 324	1028	42 118	8
Heves	17 145	11 170	493	28 808	10
Jász-Nagykun-Szolnok	27 367	20 787	489	48 643	14
Komárom-Esztergom	17 056	12 698	536	30 290	10
Nógrád	8 495	5 709	211	14 415	8
Pest	77 597	59 299	2429	139 325	10
Somogy	16 869	13 449	393	30 711	10
Szabolcs-Szatmár-Bereg	28 634	18 942	544	48 120	9
Tolna	15 141	10 354	346	25 841	12
Vas	10 438	7 226	529	18 193	7
Veszprém	18 454	12 019	565	31 038	9
Zala	13 873	8 758	283	22 914	9
Külföldi	21 552	35 062	2 260	58 874	
Összesen	524 232	406 400	18 099	948 732	10

22. ÁBRA | HORGÁSZOK SZÁMA ÉS MEGOSZLÁSA VÁRMEGYEI BONTÁSBAN

forrás: NHTS-2030

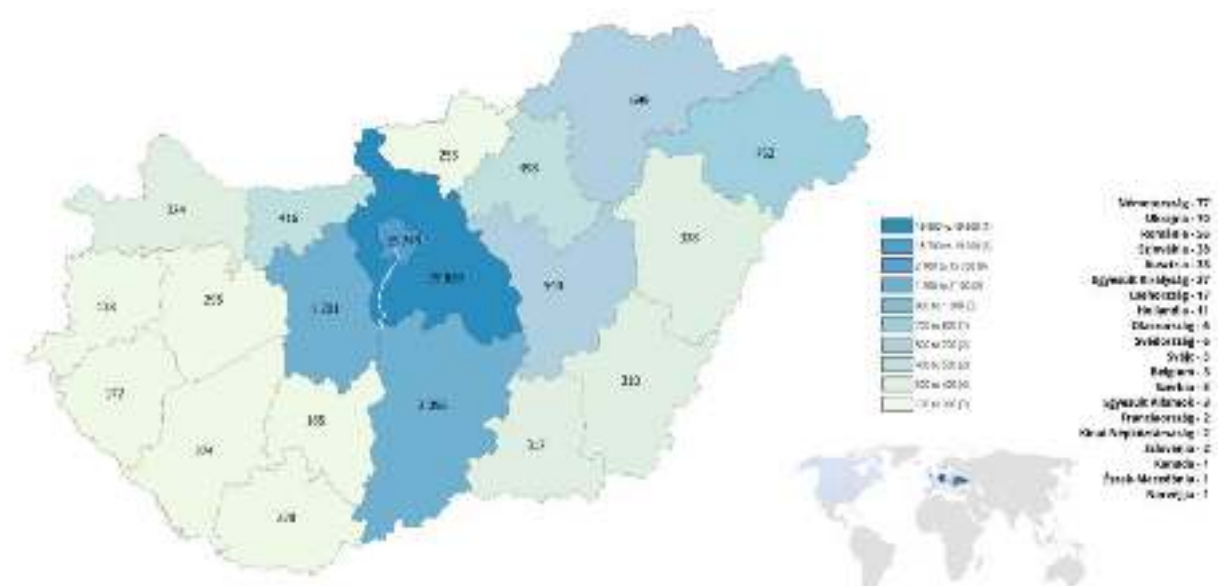
Pest Vármegye gazdag horgászvizekben. Legjelentősebb folyónk a Duna áthalad a vármegyén. Emellett több tó is található a vármegyében (elsősorban felhagyott bányatavak), valamint a Duna ágrendszeréhez tartozik a Ráckevei Duna-ág is. Budapest környékének egyik legkedveltebb horgászparadicsoma a Ráckevei-Duna-ág déli részén lévő makádi Ezüstpart és a tassi Rózsa-sziget. A terület a Ráckevei Dunaági Horgász Szövetség (RDHSZ) kezelésében van, aki mint az ország legnagyobb infrastruktúrával rendelkező területi szövetsége folyamatosan dolgozik a horgászok és családtagjaik természetközeli környezetben zajló magas szintű kiszolgálásán.

A Ráckevei Duna-ág az NHTS szerint országos jelentőségű halgazdálkodási vízterület, A Duna folyam szerves része, ugyanakkor horgászati-horgászturisztikai szempontból külön kezelt terület múltja, eredményei és jelentősége miatt.

Az RDHSZ saját üzemeltetésben működteti a tassi Rózsa-szigeti Horgásztanyát. A4 hektáros sziget ideális lehetőséget biztosít a békés és a ragadozóhalas módszerekhez. A Rózsa-szigeten 2–4 ágyas szobák,

valamint sátor- és lakókocsihelyek állnak a vendégek rendelkezésére. A teljes közművel rendelkező területen vizesblokkok, melegkonyhas büfé és csónakkölcsönzési lehetőség teszik még vonzóbbá a horgászatot.

Szintén az RDHSZ üzemeltetésében működik a Makádi Ezüstpart, mely elsősorban a bojlis horgászok paradicsoma. A 3,5 kilométer hosszú partszakaszon 100 számozott horgászhely található. A rendszeresen karbantartott, filagóriákkal, illemhelyekkel és szemétygyűjtőkkel ellátott helyszínen jól megfér egymás mellett a teljes szezonra sátor- vagy lakókocsihelyet bérlő vendég, és a szabad helyeket tetszés szerint elfoglaló vándorhorgász.

23. ÁBRA | A RÁCKEVEI DUNA-ÁGHOZ ÉRKEZŐ HORGÁSZTURISTÁK MEGOSZTLÁSA

forrás: NHTS-2030

A kiemelt és szinte kultikus horgász helyek mellett a teljes Duna-ágon számtalan horgász hely és stég található. Az ország legintenzívebben halasított területén gyakori a rekordméretű fogás.

3.1.6 Pest megye hagyományos értékei

3.1.6.1 Gasztronómia

Pest vármegye gasztronómiája rendkívül gazdag, mely egyedi és karakteres ízvilágának, illetve változatos ételeinek köszönhető. Sokszínűsége abból fakad, hogy a hagyományos ételek ötvöződnek a különböző nemzetiségek, például szlovákok, svábok és szerbek ételkészítési szokásaival, de ezen szokások mellett vannak kifejezetten a vármegyei településekre jellemző ételek is. A vármegye ízvilágát az alföldi, a hegyvidéki (Börzsöny) és a Duna menti tájegységek határozzák meg.

A vármegye főbb gasztronómiai tájegységei és jellemzői:

- **Alföldi rész (Cegléd és környéke):** Jellemzőek a hagyományos magyaros, tartalmas ételek. Cegléd és Ceglédbercel környékén a gyümölcstermesztés (barack) és a húselemek dominálnak.
- **Tápió mente:** Tápiószecső és környéke, ahol a hagyományos paraszti konyha fogásai élnek tovább.

- **Agglomeráció és Központi rész:** Vecsés (savanyúságok), Fót és Kistarcsa környéke, ahol a sváb hagyományok és a modern konyha keveredik.
- **Csepel-sziget:** Különleges színfolt a nemzetiségi ételekkel, mint a lórévi szerb receptek vagy a szigetújfalu német (sváb) ételek, valamint a szigetcsépi borok.
- **Galga mente:** Acsa és Hévízgyörk környéke, erős szlovák gasztronómiai hatásokkal és palóc elemekkel.
- **Dunakanyar és Börzsöny:** Nagymaros és a Börzsöny vidéke, ahol a hegyvidéki alapanyagok (erdei gyümölcsök, gomba) és a dunai halételek a meghatározóak.
- **Zsámbéki-medence:** Tök és a környező települések, szintén erős sváb kulináris hagyományokkal.
- **Szentendrei-sziget:** Tahitótfalu környéke, ismert a helyi termékekről és a dunai hagyományokról.

A megye gasztronómiai hagyományait a változatos paraszti kultúra, továbbá a fent említett nemzetiségek határozzák meg. A legfőbb népszokások a jeles napokhoz, a vallási ünnepekhez és a mezőgazdasági munkákhoz kapcsolódnak. A hagyományokat tekintve a farsangi időszakban a farsangi fánk és a hájastészta sütése jellemző közösségi esemény, húsvétkor a kalácsok, a sonka, a főtt tojás és a tojásos ételek fogyasztása kerül előtérbe, míg ősszel, a betakarítási időszakban a savanyú káposzta készítése dominál. A sváb hagyományokat ápoló településeken, mint Vecsés, a káposztás ételeknek és a savanyításnak évszázados kultúrája van.

Vecsés gasztronómiájában keveredik a hagyományos magyar konyha és a sváb konyha ízvilága. A város a káposztájáról híres, melynek termesztését az ott letelepült svábok honosították meg és a savanyú káposztát a mai napig az ő eljárásuk szerint készítik. Vecsés városa idén szeptemberben XXVIII. alkalommal rendezi meg a térség legnagyobb szabású gasztronómiai, kulturális fesztiválját, a **Vecsési Káposztafesztet**.

¹⁵Ez az esemény, melyet már a kezdetektől fogva a helyi értékekre építettek fel, minden évben érdeklődők tízezreit vonzza a településre. A fesztivál célja, hogy bemutassa, megköstöltassa és megismertesse az oda látogatókkal a vecsési savanyú káposztát, a helyben készülő savanyúságokat, valamint az ezekből készíthető ételeket. Ennek érdekében minden évben megrendezik a Vecsési savanyúságok versenyét, ahol a helyi

savanyúságok előállításával foglalkozó őstermelők, vállalkozások mutatkoznak be termékeikkel. Számos egyéb bemutatóval és játékos versennyel ismertetik meg a látogatókkal a káposztát, például káposzta pucoló verseny, káposzta pakoló verseny, savanyúság vásár stb. Minden évben megrendezik a

¹⁵ kép forrása: <https://dunaharasztonline.hu/cimke/vecsesi-kaposztafesztival/>

főzőversenyüket is, ahol savanyú káposztából készült ételekkel indulnak a nevező csapatok és neves zsűri értékeli az elkészült fogásokat. Különösen fontosnak tartják, hogy ezen a versenyen a helyi egyedi ízek, receptek is megjelennek. **A Hungarikum Bizottság döntése értelmében a „Vecsési savanyú káposzta” felvételt nyert a Magyar Értéktárba, így a kiemelkedő nemzeti érték címet viselheti.** A fesztiválon a gasztronómia mellett igyekeznek a hagyományait interaktív módon bemutatva a sváb kultúrából is minél többet megmutatni a vendégeknek, így az ország több pontjáról érkező német nemzetiségi táncsoportok, énekkarok és fúvós együttesek lépnek fel a fesztiválon.¹⁶

¹⁷**A természetet kedvelők számára az egyik legnépszerűbb és leggazdagabb hazai gombagyűjtőhely a Börzsöny, ahol a savanyú talaj és a változatos mikroklíma miatt rengeteg ehető gomba terem, például a vargánya, a téli fülőke vagy a róka-gomba. A vargánya fő fűszere a krémleveseknek és húsos főételeknek, illetve leggyakrabban a sűrű mártások és raguk alapja. A téli fülőkének csak a kalapja ehető és levesekbe, mártásokba vagy pörköltnek kiváló, míg a sárga róka-gombát rizottókhoz és tojásos ételekhez használják.**

A börzsönyi gyógynövény- és gombaismereti túrák keretén belül lehetőség nyílik vezetett túrákon, szakértők segítségével elsajátítani a különböző gyógyhatású növények és ehető gombák felismerésének képességét. A börzsönyi gombás sertésmáj a legismertebb börzsönyi gombás étel, melyet hagymás, paprikás szaftban párolnak és kiválóan illik hozzá a nokedli, vagy tócsni, más néven matutka. A Börzsöny hegység környékének legérdekesebb és legkülönlegesebb eseménye, egyben a **chilitermesztők és csípőskedvelők országos és nemzetközi ünnepe a Nagymarosi Csípős Fesztivál**, mely már jelentős múltra tekint vissza.

¹⁸**A halételek szerelmeseinek a Dunakanyar a legmegfelelőbb desztináció. A Dunakanyar gasztronómiája a tradicionális folyami halászlevekre, valamint a modern halspecialitásokra épít. A**

legfőbb gasztronómiai élményt a helyi alapanyagokból – például harcsából, pontyból és süllőből – készült ételek, a bognácsos halászlevek és a különleges fűszerezésű fogások jelentik. A kísérletező kedvűek akár modern, fine dining elemekkel ötvözött fogásokat is kóstolhatnak a klasszikus dunai halászlé és a sült hekk mellett. A térségben kiemelendő a

¹⁶ <https://www.vecsesikaposztafesztival.hu/rolunk-al>

¹⁷ kép forrása: <https://www.idokep.hu/keptar/tag/gomba/kep/41374>

¹⁸ kép forrása: <https://visegradipisztrang.hu/>

tahitótfalui és visegrádi pisztráng, mint helyi specialitás, mely a szomszédos településeken, például a dunabogdányi Forster Vadászkastély és Rácز Fogadó étlapján is rendszeresen megtalálható.

A halételek kapcsán szintén megemlítendő a Ráckevei-(Soroksári)-Dunaág, mely évszázadok óta összefonódik a gazdag halászhagyományokkal és a sporthorgászattal. Dömsödön, a nyár eleji időszakban, leggyakrabban júniusban ingyenes programok és családi események várják a látogatókat a **Dömsödi Hal-Víz Napok** gasztronómiai és kulturális fesztivál keretén belül, melynek célja elsősorban a helyi halgasztronómia bemutatása, továbbá főzőversenyek szervezése és a szabadtéri kikapcsolódás.

A környéken népszerűek a halételeket kínáló éttermek, a **Ráckevei Horgásztanya Vendéglő**ben például minden halászlé mellé egy kosár ropogós kenyeret és hegyes erős paprikát adnak, a **Tókert Csárdában** pedig a magyaros ételek dominálnak. 2026. június 13-án kerül megrendezésre Ráckevén a **IV. KeveFeszt** ingyenes nemzetiségi és gasztronómiai rendezvény, ahol a főszerepet az idei évben a magyarországi német nemzetiség kapja. A fesztivál országosan ismert és igen sokszínű, mivel 13 hazánkban élő nemzetiség képviselteti magát és mutatja be kultúráját és konyháját.

Édességek terén is bőven büszkélkedhet desszertekkel a vármegye. A régióban, különösen a hagyományőrző helyeken, a **frissen nyújtott, különféle töltelékkel (túró, meggy, mák, alma) készülő rétesek** nagyon népszerűek.¹⁹ Dabas városának egyik leghíresebb gasztronómiai különlegessége a Sári rétes, mely hivatalosan is bekerült a Dabasi Települési Értéktárba. A rétest a mai napig kézzel, kizárólag tiszta, minőségi alapanyagok felhasználásával készítik, tölteléke rendkívül szaftos és dús, tésztája

ellenben leheletvékony. A helyi hagyományok része, hogy a megszokottól eltérően krumplis, sós káposztás, valamint tökös változatot is készítenek belőle, de azoknak, akik nem szeretnek kísérletezni az új ízekkel, természetesen a szezonális gyümölcsös, almás, mákos vagy túrós ízek is rendelkezésre állnak. A rétes kultúráját a Sári Szlovák Tájház mellett közvetlenül megtalálható, kék-fehérre festett épület, a **Sári Rétesház** őrzi, amit az autentikus és családias hangulat, továbbá a hatalmas adagok jellemeznek.

¹⁹ kép forrása: <https://www.kalohirek.hu/kiskoros/haromnapos-unnep-kiskoroson-jon-a-varosalapitok-napja-es-az-oroszagos-retesfesztival>

²⁰A rétesfesztiválok közül kiemelkedik a **Püspökháti Rétesfesztivál** és a **Sági Rétes & Halat, s mi jó falat fesztivál** Tápióságon a Cífrakertben, illetve a **Dabasi Rétesfesztivál**. Ezek az események hagyományos, házi húzott rétesekkel, koncertekkel és főzőversenyekkel várják a látogatókat nyáron.

A réteseken kívül mindenképp érdemes szót ejteni a **somlói galuskáról is, mely egy országosan ismert desszert, története mégis**

Pest vármegyéhez kötődik. Az 1958-as brüsszeli világkiállításra Szőcs József Béla, egy főtí cukrászmester alkotta meg és a hagyomány szerint nevét a Fót melletti Somlyó-dombról kapta. Somlói azért lett a neve, mert Brüsszelben valaki véletlenül lehalasztotta a díjnyertes somlyói-galuska desszert nevéből, így végül somlói-galuska névvel került a gasztronómiába. Érdekesség, hogy 2010-ben egy internetes szavazáson „Magyarország kedvenc süteménye” lett. A **Soml(y)ói Feszt** Fót városának egyik legjelentősebb gasztronómiai eseménye, melyen 2023-ban az Ambrosia Cukrászda által rekordméretű, több ezer adagos somlói galuska készült. Az új magyar rekorder somlói galuska több mint 9 négyzetméterre foglalt el és 580 kilogramm alapanyag felhasználásával készült. Az elkészített 5000 adagot pedig végül ingyen osztották szét a szervezők.²¹

Az édesség témaköréhez kapcsolódóan kiemelhető a kajsziparack, amely kiváló alapanyag friss, üde desszertekhez.

A nagykőrösi meggy, vagy helyi néven „möggy” méltán híres díjnyertes ízvilágáról és minőségéről. A gyümölcs tiszteletére rendezik meg minden év júliusában a nagykőrösi Cífrakertben a **Kőrösi Möggyfesztivált**. A fesztivál programjai a meggyes ételek, sütemények, pálinkák és borok bemutatójára és kóstolójára épülnek. A rendezvény egyediségét az adja, hogy a méltatlanul elfeledett gyümölcsöt, a meggyet helyezi a középpontba és jeleníti meg azt az elkészített ételeken, italokon és a hagyományok felelevenítésén keresztül. Fontos célja a fesztiválnak az egyedi, sajátos magyar alkotások, termékek bemutatása, a figyelem felhívása a kőrösi, illetve a nemzeti értékekre, továbbá a kistermelők ösztönzése, hogy újra belevágjanak a kőrösi meggy termesztésébe. Ezen a meggy ünnepen Nagykőrös meggyből készült ételek és italok kóstolójával, valamint kulturális és gyerekprogramokkal várja látogatóit. A rendezvényre főleg kistermelőket várnak, akik térítésmentesen mutathatják be a termékeiket. A kitelepülők közül nem maradhatnak el a meggy-sörösök, meggyborosok és a meggy-, illetve

²⁰ kép forrása <https://sutnijo.hu/receptek/somloi-galuska-1601362517>

²¹ <https://index.hu/belfold/2023/06/20/fot-somloi-galuska-somlyoi-fesztival-rekord/>

gyümölcspárlatokkal foglalkozó vállalkozások sem.²² Különleges színfoltja a rendezvénynek a „Nagykőrös kedvenc meggyes sütije” verseny, amelyre évről évre izgalmas alkotások érkeznek. A győztes sütemény a fesztivál teljes ideje alatt megvásárolható.²³

Cegléd a Duna–Tisza közí termő táj adottságainak köszönhetően a magyar kajszibarack-termesztés és -kutatás történelmi központja. A magas napsütéses órák száma, továbbá a térség laza, homokos és tápanyagban gazdag talaja ideális feltételeket biztosít a csonthéjas gyümölcsök számára. A város több híres kajszibarack fajtáról is ismert, mint például a Ceglédi óriás, Ceglédi arany, Ceglédi Piroska és Ceglédi kedves. A legelterjedtebb fajta a rendkívül nagy gyümölcsű Ceglédi óriás, melynek húsa világos narancssárga, lédús, illatos és zamatos. A gyümölcs súlya eléri az 50–120 grammot, ami megkönnyíti a magozást és a feldolgozást. Magas cukortartalma miatt a prémium barackpálinkák egyik legfőbb alapanyaga.

3.1.6.2 Borok, pálinkák

A vármegyében a borturizmus is jelentős szerepet kap, hiszen számos pincefalu és pincesor megtalálható, melyek népszerű turisztikai attrakciók. Pest vármegye bortermelése elsősorban az Etyek–Budai borvidékre és a Kunsági borvidék északi részére épül. A régióban a 13. század óta hagyománya van a szőlőtermesztésnek, Tök és Monor pedig hagyományos kialakítású pincefalvakkal rendelkezik. A **Monori Pincefalu** nem csak Magyarországon, de Európában is egyedülálló. Mintegy 960 összefüggő pince alkotja a pincefalut és különböző, kóstolókkal egybekötött bortúrákon vehetnek részt a bort kedvelők.

²⁴Tökön érdemes ellátogatni a falu északkeleti végén, a Zsámbékról Pilisjászfalu felé vezető út mellett elhelyezkedő prэшázakhoz, amelyek a helyi pincesor részei. A **töki pincék** története a helyi szőlőtermesztéssel egyetemben több százéves múltra tekint vissza.

A török hódoltságot követően elsősorban vörösbort állítottak elő a környéken, azonban a 19. században a fehérborok iránti kereslet

megnövekedése miatt ezen a borvidéken is átálltak más fajták termesztésére. A töki borászok ma a Nyakas hegyközséghez tartoznak, mely az Etyek-Budai borvidék része, és napjainkban is elsősorban a fehérborok dominálnak a területen: az Irsai Olivér, a chardonnay, a sauvignon blanc, a zöldveltelini, a királyleányka vagy a szürkebarát. A pincéket többféleképpen alakították ki a pincesoron: akad egyszerűen a löszbe vájt lyukpince, de kőboltozattal ellátott verzió is és számtalan esetben prэшáz is kapcsolódik ezekhez. A prэшáznak is több fajtája van, lehet kisebb vagy nagyobb, egy- vagy kétszintes, de általánosságban elmondható, hogy különleges kovácsoltvas kapuval és homlokzattal

²² <https://www.moggyfesztival.hu/miamoggy-mi>

²³ <https://www.elmenyeknagykoroson.hu/korosi-moggyfeszt/>

²⁴ kép forrása: Mészáros Gábor

rendelkeznek. Tökön minden évben megrendezik a **Bor és Művészet Fesztivált**, amely a borra, a művészetre, az ott élő borászokra, a vendégszerető falubeliekre és a helyi ételkülönlegességekre irányítja a figyelmet.²⁵

Ócsán, az **Öreg-hegyi pincesoron** mintegy száz nádtetős, különös formájú pince látványa nyújt egészen meghökkentő és példátlan élményt. A tetők földbe vájt pincéket takarnak, melyek hazánkban egyedülálló mezőgazdasági műemlék együttest alkotnak. Az ollóágas, nyeregtetős, nádfedeles pincék közt háromszáz éves is akad. A nádtetők olyanok, mint egy-egy

különleges műgonddal megformált, konttlyal lezárt, művészi frizura.²⁶ Ócsán nem működik önálló, helyi borlovagrend, így a pincesor életét, kulturális eseményeit és a helyi borkultúra védelmét az Ócsa Öreghegyi Pincesor Egyesület fogja össze és koordinálja. A pincesoron az egyik legnépszerűbb tavaszi program az **Orbán-napi Nyitott Pincék Napja**, amelyre minden évben május végén kerül sor. Az érdeklődők borversenyeken, főzőversenyeken, zenés pincenyitogatókon és kulturális programokon vehetnek részt. A környéken gyakran rendeznek futóversenyeket, így a sportos közönség megmérgettheti magát a hagyományos **Pincesorfutáson**.

²⁷A ráckevei Duna-ág ölelésében: Szigetcsép, Szigetszentmárton és Szigetújfalu Kis-Duna menti községek dűlőiben fekvő, jelenleg 66 hektár termő- és 12 hektár 2020-ban telepített fiatal, saját szőlőültetvény adja a **Gál Szőlőbirtok és Pincészet** 2004-ben épült borházának szőlő-alapanyagát. Minőségi fajtaösszetételben a Rajnai rizling, Olaszrizling, Szürkebarát, Ezerjő, Nektár, Cserszegi fűszeres, Zweigelt, Kékfrankos, Pinot noir és a Cabernet sauvignon a meghatározó. A pincészet a megtermelt szőlőnek évjárattól függően mindössze 50-60 %-át dolgozza fel, a fennmaradó szőlőmennyiséget értékesíti. A minőségi fajtákon túl, a szőlőértékesítésre termelt további fajták: a Bianca, Generosa, Viktória gyöngye, Csillám, Dunagyöngye és a Bíbor. A családi cég a szőlő- és bortermelő tevékenységén túl a térségben mintegy 60 hektáron szántóföldi növénytermesztéssel is foglalkozik. Termőhelyi jellemzők: A sziget lepelhomokkal fedett, mélyebb rétegben kötöttebb, karbonátos dunai öntéstalaja számos előnyt hordoz magában, úgymint a ropogós borokhoz szükséges kiváló savmegtartó képesség. Az egyensúlyos savakon túl az e területen termelt szőlők

²⁵ <https://www.termeszettar.hu/hu/poi/epiteszeti-kueloenlegesseg/toeki-pincesor/43874581/>

²⁶ <https://kirandulastippek.hu/budapest-kornyeke/ocsai-pincesor>

²⁷ Kép forrása: Mészáros Gábor

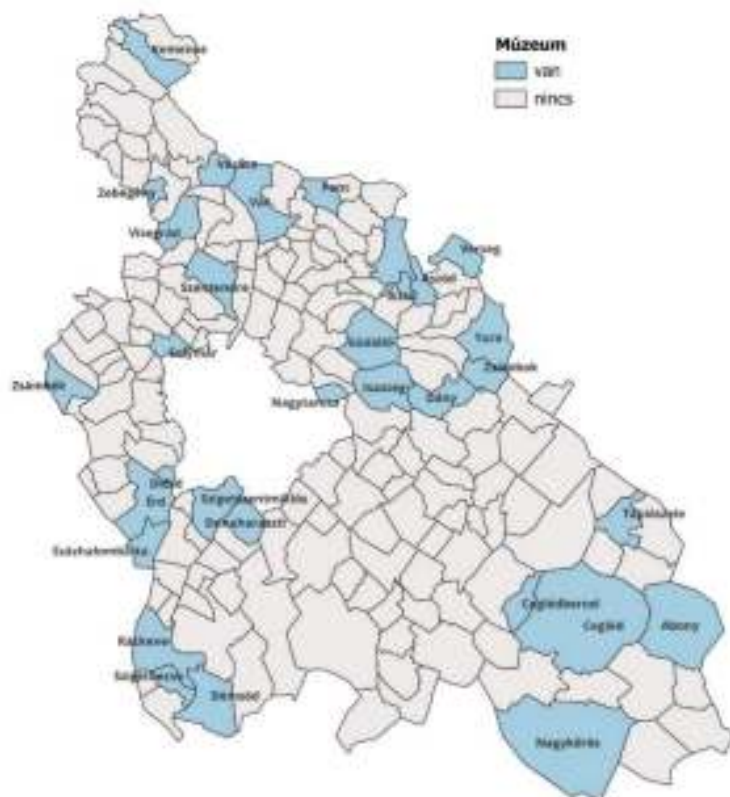
borait fajtajelleges, gyümölcsös karakter jellemzi.²⁸

Cegléden és környékén járva több kiváló lehetőség érhető el bérfőzésre és prémium kereskedelmi pálinkák vásárlására. A pálinkakultúra iránt érdeklődőknek ajánlott ellátogatni a térségbe, ugyanis rendszeresen szerveznek gasztronómiai eseményeket, ahol a pálinka is főszerepet kap. Időszakos program a **Dunakanyar Bor- és Pálinkafesztivál Vácon**, mely egy évente megrendezésre kerülő nagyszabású gasztronómiai fesztivál a váci Duna-parton, ahol a régió legjobb főzdéi állítanak ki, a kóstolókat pedig koncertek és kézműves vásárok kísérik. Az év bármely időszakában élményt jelenthet a visegrádi **Zugfőzde Pálinkamúzeum**, ahol a látogatók interaktív kiállítást tekinthetnek meg a tiltott pálinkafőzés történetéről. Ezen felül tematikus, vezetett pálinkatúrákat kínálnak sörpereccel vagy fatálakkal. Kifejezetten népszerűek a születésnap programok és a legény-/leánybúcsúk, ahol egyedi palackcímkét is lehet tervezni. Ezen a helyen keveredik a gasztronómia a kultúrával, hiszen egy múzeumi kiállítás keretében nyерhetünk betekintést a pálinkafőzés rejtelseibe.

3.1.6.3 Pest megyei múzeumok

Pest vármegye kulturális turizmusának gerincét a főváros vonzáskörzetében található, rendkívül gazdag és sokszínű múzeumi hálózat alkotja. A térség sajátos helyzetéből adódóan a vármegyei gyűjtemények nem egyetlen nagy városi centrumban összpontosulnak, hanem területileg kiegyensúlyozottan veszik körbe Budapestet. Ez a decentralizált elhelyezkedés kiváló alapot nyújt az egynapos és hétvégi szabadidős utazásokhoz, mivel a vármegye bármely pontjáról gyorsan elérhető egy-egy kulturális attrakció is.

24. ÁBRA MÚZEUMOK FELLEHETŐSÉGE PEST VÁRMEGYÉBEN (SAJÁT SZERKESZTÉS)

A vármegye múzeumi kínálatát mutatja be a „Múzeumok fellelhetősége Pest Vármegyében” című térkép, amely hűen mutatja be, hogyan gyűrűzik körbe a hálózat a főváros körül. A térképen kék színnel kiemelt települések négy földrajzi-turisztikai folyosó szerint különülnek el, amelyek mentén a látogatók célzottan tervezhetik meg utazásaikat.

Ez a vizuális elrendezés egyúttal rávilágít arra is, hogy a vármegyei múzeumok akár képesek lehetnek kilépni Budapest árnyékából.

A Dunakanyar és Észak-Pest tekintetében Szob, Zebegény, Visegrád, Szentendre, Verőce, Vác, Kémence és Penc

²⁸ <https://galpincszet.hu/kis-duna-mente/>

települések kerültek megjelölésre. Ezen térségben több kiemelkedő jelentőségű és méltán népszerű múzeum található, melyek közül a legjelentősebb a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, mely sokszínűségének köszönhetően minden korosztály számára érdekes programlehetőséget biztosít. Az egyik legkiemelkedőbb és történelmi szempontból a magyarság szempontjából megkerülhetetlen a Mátyás Király Múzeum Visegrádon tekinthető meg, mely a középkori Magyar Királyság fénykorát és udvari kultúráját idézi meg. A régió művészettörténi súlyát a szentendrei Kovács Margit Kerámiamúzeum, valamint a Verőcei Gorka Géza Kerámiamúzeum bizonyítja, melyek a magyar iparművészet sokszínűségét mutatják be. A térség történelmi emlékeit a szobi Börzsöny Múzeum teszi teljessé, amely az Ipoly-mente és hegység régészeti, néprajzi és helytörténelmi leletanyagát szemlélteti. A Dunakanyar és Észak-Pest térségben az alábbi múzeumok és gyűjtemények várják az érdeklődőket.

- Kémence: Helytörténelmi Gyűjtemény
Kémencei Erdei Múzeumvasút
- Penc: Cserhát Táj- és Falumúzeum
- Szentendre: Szabadtéri Néprajzi Múzeum
Anna Margit Emlékmúzeum Ámos Imre gyűjtemény
Barcsay gyűjtemény
Bornemissza Tibor Emlékház
Czóbel Béla Múzeum
Ferenczy Múzeum
Szentendrei Képtár
Kmetty Múzeum
Kovács Margit Kerámiamúzeum
MANK Galéria
Népművészetek Háza
Szerb Egyházi Múzeum
Vajda Lajos Emlékmúzeum
- Szob: Börzsöny Múzeum
- Vác: Tragor Ignác Múzeum - Görög Templom Kiállítóhely
- Verőce: Gorka Géza Kerámiamúzeum
- Visegrád: Mátyás Király Múzeum
Visegrádi alsóvár Salamon-torony
- Zebegény: Szőnyi István Emlékmúzeum

A Kelet-pesti és Galga-menti térségben, Aszód, Dány, Iklad, Isaszeg, Galgamácsa, Gödöllő, Nagytarcsa, Tura, Verseg és Zsámbok települések múzeumait és gyűjteményeit találjuk. Érdemes megemlíteni, hogy ezen tengelyen keveredik a történelmi turizmus és a néprajzi értékek. Kiemelt turisztikai jelentőséggel bír a Gödöllői Királyi Kastély, amely Magyarország legnagyobb alapterületű barokk kastélyegyüttese. Különlegessége, hogy I. Grassalkovich Antal gróf építette, melynek köszönhetően létrejött a „Grassalkovich-stílusú” magyar kastélyépítészet.

fotó: <https://www.tajhazigazgatosag.skanzen.hu/isaszegi-muzeumi-kiallitohely.html>

A főúri ragyogás mellett a térségben jelentős szerepet kap a néprajzi és irodalmi örökség, melyet megfelelően szemléltet az aszódi Petőfi Közérdekű Muzeális Gyűjtemény, mely bemutatja a Galga mente népviseletét, valamint Petőfi Sándor itteni diákéveit, az isaszegi Falumúzeum, mely számos régészeti-, néprajzi-és történeti- anyagot szemléltet, valamint Galgamácsa és Zsámbok, melyek felelevenítik a paraszti kultúrát tájházai és néprajzi gyűjteményeinken keresztül. A térségben az alábbi múzeumokat tekinthetik meg az érdeklődők.

- Aszód: Petőfi Közérdekű Muzeális Gyűjtemény
- Dány: Néprajzi Ház
- Iklad: Falumúzeum
- Isaszeg: Falumúzeum
- Galgamácsa: Vankóné Dudás Juli Emlékház
- Gödöllő: Mezőgazdasági Eszköz- és Gépfelődés-történeti Szakmúzeum
Gödöllői Királyi Kastély
Gödöllői Városi Múzeum
- Nagytarcsa: Falumúzeum
- Tura: Falumúzeum
- Verseg: Falumúzeum
- Zsámbok: Falumúzeum

A Dél-Pesti térségre jellemzők a klasszikus értékek, ide sorolhatóak Abony, Cegléd, Ceglédbercel, Nagykőrös és Tápiószele települések múzeumai és gyűjteményei. A régió egyedülálló nemzeti relikviákat őriz, mint például Kossuth és Arany örökség, melyek közül az előbbit a ceglédi Kossuth Múzeumban, utóbbit pedig a nagykőrösi Arany János Múzeumban fedezhetik fel az kulturálódni vágyók. A Tápió-vidék ezzel szemben a nemesi életmód bemutatására szolgál élen a tápiószelei Blaskovich Múzeummal. Ez Magyarország egyetlen olyan kúriamúzeuma, amely épségben átvészelte a II. világháborút és hiteles betekintést nyújt a 19. századi köznemesi életmódba. Érdekességgént megemlítendő, hogy a Blaskovich fivérek nevéhez fűződik Kincsem, a csodakanca tenyésztése. A térség teljességét az abonyi helytörténeti emlékek, valamint a ceglédberceli sváb nemzetiségi néprajzi gyűjtemény adja. Dél-Pest és az Alföld kapujának múzeumait az alábbi lista tartalmazza:

fotó: Kossuth Múzeum - Cegléd

- Abony: Abonyi Lajos Falumúzeum
- Cegléd: Kossuth Múzeum
- Ceglédbercel: Falumúzeum
- Nagykőrös: Arany János Múzeum
- Tápiószele: Blaskovich Múzeum

A Csepel-szigeten és a Zsámbéki medencében további múzeumok találhatók. Az érintett települések között megtalálható Diósd, Dömsöd, Dunaharaszti, Érd, Ráckeve, Solymár, Százhalombatta, Szigetbecse, Szigetszentmiklós, Törökbálint és Zsámbék. A szerkezeti egység elsődleges vonzereje ezeréves régészeti múltjához kapcsolódik, valamint a multikulturális – magyar, szerb, sváb - együttélés bemutatására épül. Egyik kiemelkedő jelentőségű régészeti és építészeti szimbólum a Zsámbéki premontrei romtemplom, amely a késő román és kora gótikus építészetünk jelképe, szintén régészeti témában meg kell említeni a Százhalombattai Régészeti Parkot, ahol interaktív módon nyerhetünk betekintést vaskori halomsír belsejébe és felfedezhetjük a rekonstruált őskori házakat. Ezen egységhez sorolható hazánk egyetlen az utazások és földrajzi felfedezésekhez kapcsolódó tematikus központja, melyet az érdi Magyar Földrajzi Múzeum mutat be. A multikulturalizmus központja Ráckeve, ahol az Árpád Múzeum, valamint a gótikus szerb monostor a szerb-magyar keveredés emlékét őrzi. Dunaharaszti és Törökbálint pedig a hely sváb nemzetiségi gyökereket és helytörténeti értékeket ápolja. Az fent elemzett térségben az alábbi múzeumok várják az érdeklődőket.

- Diósd: Rádió- és Televíziómúzeum
- Dömsöd: Pertőfi Emlékmúzeum
- Dunaharaszti: Baktay Ervin Gimnázium Képzőművészeti Kiállítóhely
- Érd: Magyar Földrajzi Múzeum
- Ráckeve: Árpád Múzeum
- Solymár: Dr. Jablonkay István Helytörténeti Gyűjtemény
- Százhalombatta: Matrica Múzeum
Régészeti Park
- Szigetbecse: André Kertész Emlékmúzeum
- Szigetszentmiklós: Városi Helytörténeti Gyűjtemény
Ádám Jenő Emlékház
- Törökbálint: Falumúzeum
- Zsámbék: Lámpamúzeum

3.1.6.4 Tájházak

fotó: Mészáros Gábor

A Pest vármegyei tájházak bemutatása kiemelten fontos, hiszen a hazai örökségvédelmi nyilvántartásokban is külön fejezetet kaptak színes intézményhálózatuknak köszönhetően. Funkciójuk nem más, mint hogy bemutassák a helyi hagyományos népi építészetet, lakáskultúrát, valamint helyiek mindennapi eszközeit és életmódjukat egy-egy helyben megóvott épület segítségével. A multikulturális jelleg abban rejlik, hogy az ide

települt népcsoportok szerint három jól elkülöníthető rétegre tagolódik. A magyar népi kultúra hagyományos paraszti életmódját Ócsa, Túra vagy Bugyi tájházai tökéletesen szemléltetik. A sváb örökséget, a Budai-hegység és Pilisi sváb falvak mutatják be (Budaörs, Vecsés, Dunaharaszti).

A szlovák és szerb hagyományok Dabas-Sári, vagy Ecser településen láthatók. A Pest vármegyében megtekinthető tájházakat az alábbi lista tartalmazza:

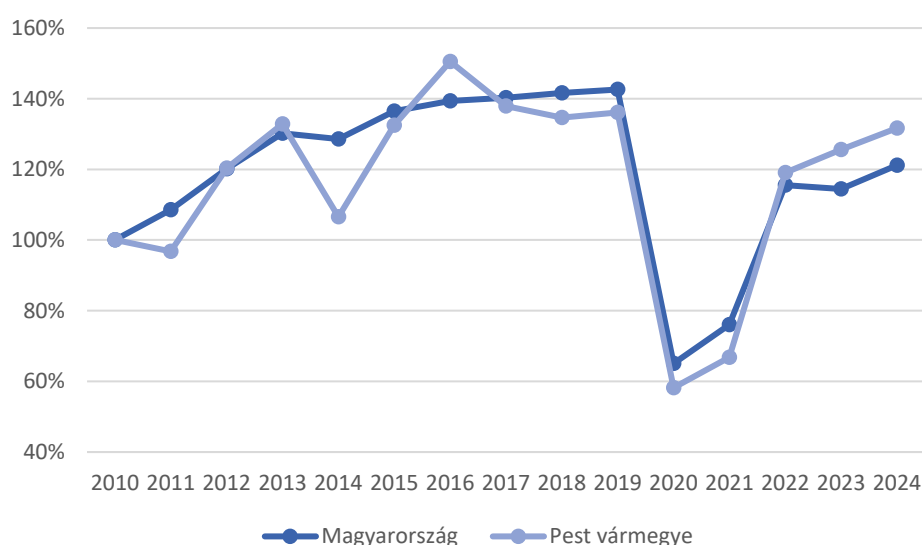
- Acsa: Acsai Tájház
- Albertirsa: Albertirsai Faluház (Szlovák tájház)
- Alsónémedi: Alsónémedi Faluház és Tájház
- Bernecebaráti: Bernecebaráti Falumúzeum
- Biatorbágy: Bechtold Sváb Tájház (Bechtold Heimethaus)
- Budaörs: Bleyer Jakab Helytörténeti Gyűjtemény
- Budakalász: Budakalászi Német Nemzetiségi Tájház
- Budakeszi: Budakeszi Helytörténeti Gyűjtemény és Tájház
- Bugyi: Bugyi Nagyközség Tájháza
- Csomád: Csomádi Szlovák Tájház

- Csömör: Csömöri Tót Hagyományok Háza
- Dabas: Sári Szlovák Tájház
- Diósd: Diósdai Sváb Tájház
- Dömsöd: Szőgyényi Sándor Emlékház
- Dunaharaszti: Német Nemzetiségi Tájház
- Ecser: Ecseri Szlovák Tájház
- Fót: Fóti Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény
- Gomba: Gombai Tájház (Nemzetőrház)
- Gyömrő: Gyömrői Tájház
- Inárcs: Inárcsi Tájház
- Kakucs: Kakucsi Tájház
- Kemence: Tájház
- Kistarcsa: Kistarcsai Szlovák Tájház
- Kóka: Kókai Helytörténeti Kiállítóhely
- Letkés: Letkési Tájház
- Nagybörzsöny: Nagybörzsönyi Tájház és Vízimalom
- Nagykáta: Nagykátai Tájház
- Nagymaros: Nagymarosi Sváb Tájház
- Ócsa: Ócsai Tájházegyüttes (Öregfalu)
- Pánd: Pándi Tájház
- Perőcsény: Perőcsényi Tájház
- Pilisszentiván: Pilisszentiváni Tájház
- Pilisszentkereszt: Pilisszentkereszti Szlovák Tájház
- Pilisvörösvár: Pilisvörösvári Német Nemzetiségi Tájház
- Pomáz: Pomázi Örökség Tájház
- Szada: Szadai Tájház
- Sződ: Sződi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény
- Taksony: Taksonyi Tájház (Heimatmuseum)
- Tápiógyörgye: Tápiógyörgyei Falumúzeum és Tájház
- Vasad: Vasadi Tájház
- Vecsés: Vecsési Tájház (Heimatmuseum)
- Verseg: Versegi Falumúzeum
- Visegrád: Visegrádi Sváb Tájház
- Zsámbék: Szent Vendel Domborműves Népi Lakóház

Annak érdekében, hogy a vármegye egyedülálló kulturális és muzeális adottságai a jövőben megfelelően kihasználásra kerülhessenek több tekintetben is előrelépés lenne szükséges. A legnagyobb kihívás, hogy a múzeumok és tájházak önálló attrakcióként vannak kezelve. Erre megoldást nyújthat, egy esetleges régiós összefogás, közös marketingtevékenység kíséretében, melynek keretében létrehozna egy kombinált belépőjegyet a turisták ösztönzése céljából. A másik lehetőség az önálló attrakciók szerepéből való kilépésre a turisztikai termékcsomagok létrehozása és népszerűsítése, mely magába foglalhat múzeumlátogatást, kerékpáros- vagy vízi turizmust, és a helyi gasztronómiáét.

3.1.7 Fürdők Pest vármegyében

Magyarországon nagy hagyománya van a fürdőturizmusnak, így nem meglepő, hogy 2024-ben (előzetes adat) közel 36 milliós volt a hazai fürdők személyforgalma. **Ennek a látogatószámnak a 6 százalékát (2 millió 261 ezer fő) tették ki a pest vármegyei fürdők.** Idősorosan vizsgálva látható, hogy a 2024-es adatok esetében koránt sem beszélhetünk historikus rekordokról. 2010-től 2020-ig a fokozatosan javuló nemzetközi és hazai kereslet nyomán Magyarország esetében egyenletes, míg Pest vármegyénél kissé hektikusabban alakuló és korábban (2016) tetőző, de összességében emelkedő trendet látunk a személyforgalmat tekintve. Ebben súlyos törést hozott azonban a COVID-járvány, aminek hatására a 2019-es év forgalmának kevesebb mint felére és a 2010-es szint nagyjából 60 százalékára esett vissza a forgalom országos és vármegyei szinten egyaránt. Ez követően bár gyors visszapattanás következett be, azonban 2022-től, különösen országos szinten **lelassult az emelkedő trend, így a 2020 előtti csúcs éveket továbbra sem sikerült újra megközelíteni.**

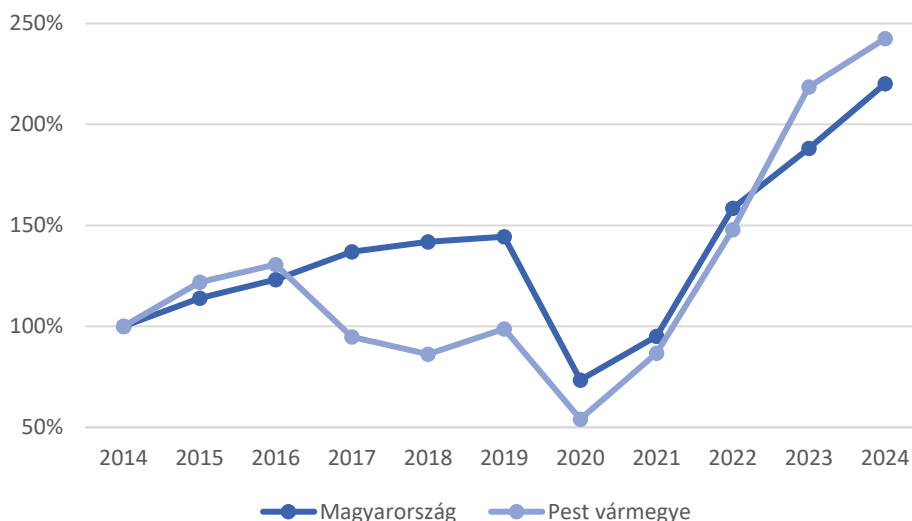

26. ÁBRA | A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK SZEMÉLYFORGALMÁNAK VOLUMENVÁLTOZÁSA (2010 = 100%), 2010-2024

Forrás: KSH

A működés szempontjából a látogatószám mellett kulcsfontosságú tényező az árbevétel is, ami országosan megközelítette a 300 milliárd, míg **vármegyei szinten a 16 milliárd forintot, ami a személyforgalomhoz hasonlóan 6 százalékos súlyt jelent az utóbbi esetében.** A fürdők árbevételének alakulásánál 2014-től 2022-ig párhuzamosan alakult a személyforgalom trendjével. Azonban a két adatsor 2022-ben elvált egymástól és az egyre lassabban növekvő látogatószám mellett az árbevétel dinamikus emelkedése megmaradt és 2022 és 2024 között országosan és vármegyei szinten is másfélszeresére nőtt. Ez bár jelenthetné a fürdők profitabilitásának drasztikus növekedését, azonban a valóságban az elszabaduló infláció és különösen a drasztikus mértékben megemelkedett energiaárak, így a **megugró működési költségek szülte kényszerű jegyár-emelések álltak a megugró árbevételek mögött.**

A magyar és pest vármegyei fürdők árbevételének változása a 2014-es bázisévhez képest, 2014-2024

ű

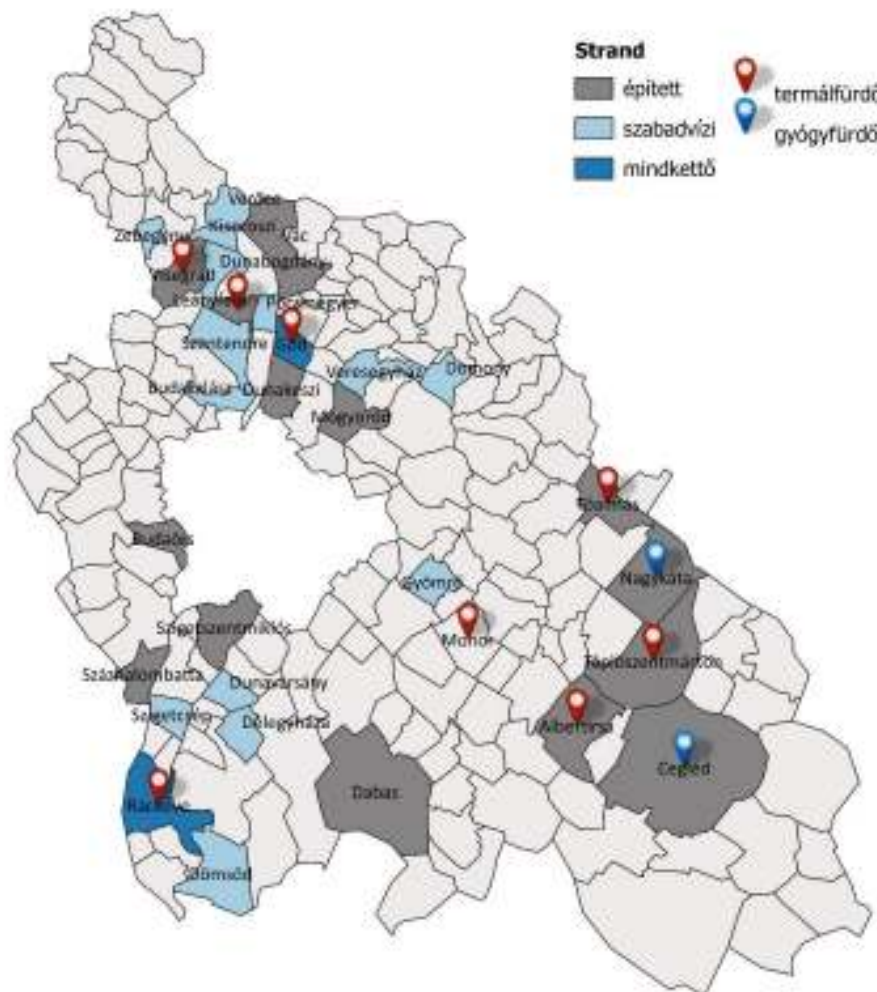
27. ÁBRA | A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK ÁRBEVÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA A 2014-ES BÁZISÉVHEZ KÉPEST, 2014-2024

forrás: KSH saját szerkesztés

Pest vármegye kihasználatlan potenciáljaira utal az előzőekben bemutatott statisztikák alapján látszó mérsékelt súlya a hazai fürdőturizmusban, miközben kedvező adottságokkal rendelkezik mind a fürdőturizmus, mind pedig a szabadvízi strandturizmus fejlesztése szempontjából. A vármegye turisztikai potenciálját elsősorban változatos vízföldrajzi adottságai, jó megközelíthetősége és jelentős lakossági vonzáskörzete alapozza meg. A térségben egyaránt megtalálhatók a termál- és gyógyvizekre épülő fürdők (Dunakanyar, valamint a vármegye délkeleti része), valamint a természetes (Duna, Ráckevei Duna-ág, bányatavak) és mesterséges vízfelületekhez kapcsolódó szabadvízi strandok, amelyek sokszínű rekreációs kínálatot biztosítanak.

fotó: <https://csodalatosmagyarorszag.hu/>

28. ÁBRA | PEST VÁRMEGYEI STRANDOK, VALAMINT TERMÁL- ÉS GYÓGYFÜRDŐK

Forrás: adatgyűjtés, saját szerkesztés

A vármegye egyik legfontosabb erőssége a **kedvező földrajzi elhelyezkedés**. A Budapest környezetében fekvő települések több millió potenciális látogató számára biztosítanak könnyen elérhető kikapcsolódási lehetőséget. Az agglomerációs és fővárosi lakosság körében jelentős az igény a rövid időtartamú, hétvégi rekreációs programokra, amely kedvez mind a strandok, mind a fürdőlétesítmények látogatottságának. A fejlett közúti és vasúti infrastruktúra lehetővé teszi, hogy a vármegye turisztikai attrakciói az ország más részeiből is gyorsan megközelíthetők legyenek.

A térség turisztikai kínálatát tovább erősítik a **változatos természeti adottságok**. A Dunakanyar és a Duna menti települések kedvező feltételeket biztosítanak a vízparti rekreációhoz, míg a tavakhoz, bányatavakhoz és zöldterületekhez kapcsolódó strandok egyre népszerűbb alternatívát jelentenek a látogatók számára. A természetközeli környezet jól kombinálható az aktív turizmus különböző formáival – például kerékpározással, vízisportokkal vagy kirándulással –, ezáltal komplex turisztikai élményt kínálva.

Pest vármegye **termál- és gyógyvízkincse** országos viszonylatban is jelentős turisztikai és egészségügyi potenciált képvisel. A térség földtani adottságainak köszönhetően számos településen található termálvíz, amelyek közül több hivatalosan is gyógyvíz-minősítéssel rendelkezik. Pest vármegyében

jelenleg több mint tíz olyan termálkút működik, amely minősített gyógyvizet szolgáltat, ami országos összehasonlításban is kedvező adottságnak számít.

A termálvízkincsre épülő fürdők a vármegye turisztikai kínálatának fontos elemei. Az egyik legismertebb létesítmény a **Ceglédi Gyógyfürdő és Szabadidőközpont**, amely gyógyvizet szolgáltat, wellness-szolgáltatásaival és családbarát kínálatával egyszerre szolgálja a gyógyturizmust és a rekreációs célú látogatásokat. A ceglédi termálvíz elsősorban mozgásszervi problémák kezelésére alkalmas, miközben a komplexum jelentős szabadidős vonzerővel is rendelkezik.

29. ÁBRA | CEGLEDI GYÓGYFÜRDŐ ÉS SZABADIDŐKÖZPONT

Forrás: <https://szallas.hu/programok/ceglédi-gyógyfürdő-es-szabadidőközpont>

Szintén jelentős szerepet tölt be a **Leányfalu Termálfürdő**, amely a Dunakanyar térségében, természeti környezetben helyezkedik el. A fürdő gyógyvizet szolgáltat, egész évben fogadja a látogatókat, és kedvező fekvése miatt elsősorban a budapesti és agglomerációs lakosság körében népszerű. A Duna-parti környezet és a rekreációs szolgáltatások kombinációja különösen vonzóvá teszi a rövid tartózkodású wellness- és egészségturisztikai utazások számára.

A dél-pesti térségben található **Aqua Land Termál- és Élmenyfürdő** a ráckevei gyógyvízre épülve kínál egész éves szolgáltatásokat. A fürdő komplex wellness- és élmenyelemeket ötvöz a gyógyvízre alapozott kezelésekkel, ezáltal egyszerre célozza a rekreációs és egészségturisztikai vendégkört. A ráckevei fejlesztések jól mutatják, hogy a termálvízkincs nemcsak gyógyászati, hanem turisztikai és gazdaságfejlesztési szempontból is fontos erőforrás a vármegye számára.

Kiemelendő továbbá a **Nagykátai Gyógy- és Strandfürdő**, ahol a hivatalosan minősített „Káta-víz” magas ásványianyag-tartalmú gyógyvízként ismert. A fürdő elsősorban mozgásszervi és reumatológiai panaszok kezelésére építi szolgáltatásait, ugyanakkor családbarát strandfunkciókat is ellát.

A termál- és gyógyvízkincsre épülő fürdők jelentősége a jövőben tovább növekedhet, mivel az egészségtudatos életmód, a wellness- és rekreációs szolgáltatások iránti kereslet folyamatosan

erősödik. Pest vármegye ebből a szempontból kedvező helyzetben van: a **főváros közelsége, a jó közlekedési kapcsolatok és a változatos termálvízbázis egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy a térség hosszú távon is versenyképes szereplője legyen a hazai fürdő- és egészségturizmusnak.**

ÖSSZEGZÉS

A turisztikai ágazatot tekintve a vármegyében sok erősséget találunk. A térség rendelkezik természeti erőforrásokkal (dombok, víz, védett természeti értékek, kulturális örökség), és közlekedéshez kapcsolható előnyökkel is.

A turisztikai ágazatokat tekintve erős szegmensként határozhatjuk meg a MICE turizmust, mely teljesítménye szorosan kapcsolódik a vármegyében lévő nemzetközi és hazai cégek rendezvényeihez. A Zsámbéki medencében lévő szállások magas teljesítménye nagymértékben ettől az ágazattól függ. Hozzátehetjük, hogy az M0 térségében lévő szállások előnye a rendezett parkolási lehetőségekben és az egész országból való jó megközelíthetőségben rejlik. A cégek jelentős része egyre kevésbé szereti Budapesten tartani a céges eseményeiket a kiszámíthatatlan közlekedés, a megoldatlan és drága parkolás miatt.

Az aktív turisztika szinte minden ága (vitorlázást kivéve) kedvező természeti környezetben végezhető a vármegyében. Mivel nehezen megtérülő beruházásokkal lehet a be és kilépési pontokat, megállókat fejleszteni, ezért az állami támogatások és pályázatok szerepe nélkülözhetetlen ebben a tekintetben.

A természetjárás feltételei kedvezőek, az útvonalak jól kitáblázottak különösen a Pilis és Börzsöny területein. A be és kilépőpontok kiépítettsége viszont nem elégséges az olyan mennyiségű látogató megfelelő és minőségi kezeléséhez, amekkora terhelés csúcsidőszakban jelentkezik.

A legkedveltebb Pilisi és Börzsönyi (Dunakanyar mindkét oldala) relációkban csúcsidőszakban már most a túrturizmus jellegzetességeit tapasztaljuk, ezért a legfontosabb a minőség fejlesztése lenne a mennyiségi szempontok helyett. A vármegye más térségeiben viszont szükséges lenne a mennyiség fokozása, különösen a Ráckevei Duna-ág és a Tápió vidékén. A látogatószámot megfelelően találjuk a Gödöllői Királyi Kastély esetében, itt viszont szálláshely problémát tapasztalunk, valamint az egy látogatásra felfűzhető további programok megfelelő összekapcsolását (látogatómenedzsment).

Az aktív turisztikai ágak között a kerékpáros turizmus feltételeit véleményünk szerint szükséges tovább fejleszteni legalább a nemzeti (EUROVELO) útvonalak jelentős mértékű dedikált kerékpárforgalmi létesítmény fejlesztéssel, amely a közlekedésbiztonság javítását is segíti. Ugyanis hiába vannak alacsonyabb forgalmú kitáblázott útvonalak a vármegyei külsőbb területein, az odavezető út az ország legforgalmasabb régióin halad keresztül. Az adatok alapján Pest Vármegyében sokkal kevésbé szezonális a kerékpáros útvonalak használata, mint az ország egyéb régióiban, tehát a rekreációt és a munkába járás feltételeit is egyaránt javítaná minden ilyen irányú fejlesztés.

Az evezős turizmus útvonala maga a víz, amely a vármegyében a Duna és az Ipoly. A komolyabb felkészültséget kívánó északi szakasz és a kezdőknek is ajánlható déli szakasz más-más felkészültséget és élményt tud nyújtani a kalandvágyóknak. A szálláslehetőségek magasabb számban érhetők el a Ráckevei Duna-ág mentén, itt a kikötés okoz főként problémát a part sűrű beépítettsége miatt. Kevés még a közösségi stég és a megfelelő vízre szállóhely is.

A kulturális értékek és épített örökség szorosan kapcsolódnak a vallásturizmushoz. Számos zarándokút halad át a vármegyén, valódi turisztikai teljesítménye azonban rejtve van, nincsenek mért adatok ebben a szegmensben. Mérhetővé akár az egyes attrakciók látogatottságával tudna válni, azonban ebben a tekintetben komoly hiányosságokat tapasztaltunk.

A vármegyében lévő nemzetiségi összetétel olyan kulturális sokszínűséggel rendelkezik, mely a gasztronómiában és fesztiválok érdekes kínálatában mutatkozik meg. Sok vármegyei rendezvény több évtized óta megrendezésre kerül nem veszítve népszerűségéből és hozzájuk új fesztiválok igyekeznek felzárkózni. Vármegyei szinten ugyanakkor ezek összehangolása nem történik meg, nincs központi programnaptár és hiányzik a célzott marketingtevékenység is. A rendezvények sikeressége ezért legtöbbször a helyi rendezőcsapat elszántságán és tehetségén múlik.

A vármegyei tájházak és múzeumok működésére szintén nincs ráhatása a vármegyének. Annak ellenére, hogy számos ilyen jellegű kulturális értékkel rendelkezik Pest Vármegye, közöttük nem tapasztalunk megfelelő összefogást és párbeszédet, egymás kiajánlását.

A helyi turizmust segítő intézményrendszer (TDM irodák) bevonását és szerepét ebben a tekintetben szintén nem tapasztaljuk.

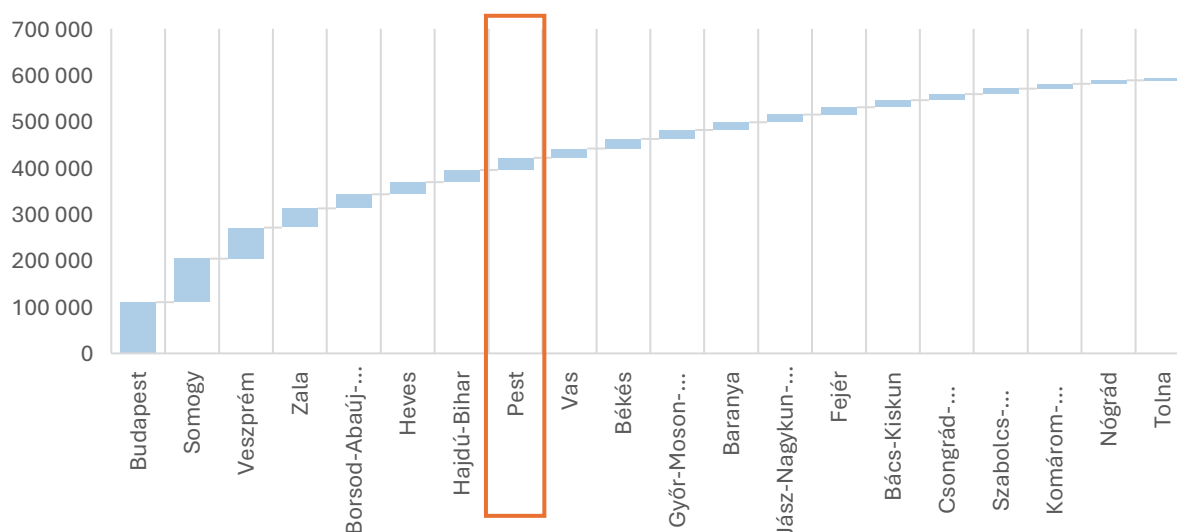
3.2 Pest vármegye jellemző turisztikai adatai

A vármegyébe 2024-ben turisztikai céllal és legalább egy éjszakát a térségben töltve 973.893 fő érkezett, a következő évben már 1,1 millió vendég szállt meg a vármegye szálláshelyein, akik összesen 2 millió vendégéjszakát generáltak. 2024-ben országba érkezők kicsit több mint 5%-a választotta a fővárost körbe ölelő vármegyét. Az érkező vendégek közel négyötöde (79%) a kereskedelmi szálláshelyeket, 21%-a magán és egyéb szálláshelyeket vette igénybe. Országosan ez az arány 70-30, de Budapest esetében 65-35, köszönhetően a fővárosban nagy népszerűségnek örvendő rövid távú lakáskiadásnak (Airbnb) is.

Érdemes összevetni a COVID járvány előtti utolsó év turisztikai statisztikáit és napjaink turisztikai adatait

2019-ben Pest vármegyében állt rendelkezésre a kereskedelmi szálláshelyek 5,7%-a (198 db), férőhelyeinek 4,11%-a (14.387 db).

2020-ban kitört a COVID járvány, amely a korlátozások időszakát hozta el. Ekkor a szálláshelyek egy jelentős része – ideiglenesen vagy végleg – bezárt. A kiadható férőhelyek száma több mint 10%-kal, a szálloda típusú egységeknél hozzávetőlegesen 20% csökkent a megelőző évhez képest. Ekkor a vármegyében található szállodák 10 %-kal, a panziók 30%-kal kevesebb férőhelyet kínáltak. A csökkenő kínálat mélypontja 2021-ben volt.

30. ÁBRA | TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN KIADHATÓ FÉRŐHELYEK SZÁMA (2024)

forrás: KSH Saját szerkesztés

Az egyéb kereskedelmi szálláshelytípusok kapacitás-kínálatában 2020-ra 25%-os csökkenés történt, amelyet egy évvel később viszont már egy hasonló mértékű fellendülés követett. A kempingek és a közösségi szálláshelyek esetében csak minimális csökkenés történt, sőt 2021-ben a kapacitások már meghaladták a járvány előtti mennyiséget is. Ez annak köszönhető, hogy a Covid időszaka alatt a természeti attrakciókat és az természetben élvezhető gyakorolható szabadidős attrakciókat egyre többen keresték fel. Így az aktív- és az ökoturizmus, a szabadban végezhető aktív tevékenységek, mozgásformák iránti kereslet megugrott. **Ehhez kapcsolódóan a természetközeli, kevesebb kapacitással rendelkező,**

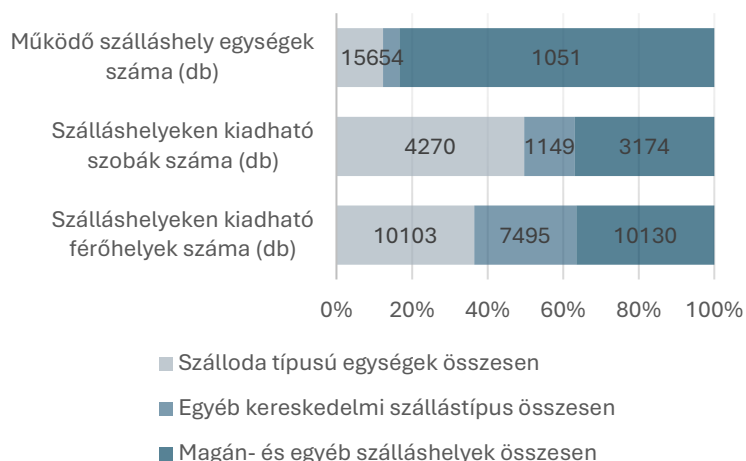
kisebb szálláshelyek – amelyek működését kevesebb korlátozó intézkedés sújtotta - kulcsosházak, családi vendégházak népszerűsége is növekedett.

A korlátozások feloldását követően számos szálláshely nyitotta meg újra kapuit. **Míg 2021-ben mindössze 822 működő szálláshely volt a vármegyében, 2024-ben – egy folyamatos bővülés eredményeként – már több mint másfélszer annyi, 1184 egység kínálta kicsi több mint 25 ezer férőhelyet biztosítva a vendégek számára.**

2024-ben az országban található turisztikai szálláshelyek 4,3%-a volt a vármegyében, amely ugyan kisebb részarányt jelent a COVID előtti időszakhoz képest, viszont mindeközben bővült a férőhelyek száma. Nem meglepő módon a kínálati oldalon (is) Budapest van az első helyen.

Tíz év alatt közel megkétszereződött a szálláshelyek száma, ahol kétharmaddal több férőhely áll rendelkezésre, mint 2015-ben. A bővülés a kereskedelmi szálláshelyeknél 37,5%-os, a magán és egyéb szálláshelyek esetében még nagyobb, közel háromszor nagyobb kapacitást jelent.

A Pest vármegyében található kereskedelmi szálláshelyek átlagosan 25 szobával és 83 férőhellyel rendelkeznek, ezek közül is a kempingek biztosítják fajlagosan a legtöbb férőhelyet (198 db/egység), míg a legkevesebbet a panziók (30 db/egység). A 2010-es években a kereskedelmi szálláshelyek egységenként még átlagosan csak kb. 70 férőhelyet kínáltak, azóta ez közel 20%-kal bővült.

2025-ben a szálláshelyek már csak 16%-a szálloda vagy panzió (210 db), de ezen egységek kínálják a vármegyében összesen kiadható férőhelyek több mint 60%-át. Ez az arány 2015-ben az egységek esetében még 27% volt, és a férőhelyek vonatkozásában pedig 78% volt. Vagyis **megfigyelhetjük Pest vármegyében is a magán és egyéb célú szálláshelyek számának jelentős növekedését.**

31. ÁBRA | VÁRMEGYEI TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK SZÁMA ÉS ARÁNYA (2025)

Utóbbit két tényezőnek tudhatjuk be. Az egyik a **2012-körül először Budapesten megjelenő, majd a vármegyébe is kigyűrűző airbnb hatás,** a másik ok pedig a tulajdonviszonyokban és tulajdonhasználatban bekövetkező változás lehet, ami azt okozta, hogy a korábban kizárólag nyaralónak használt ingatlanokat magán szálláshelyekként (is) elkezdték üzemeltetni.

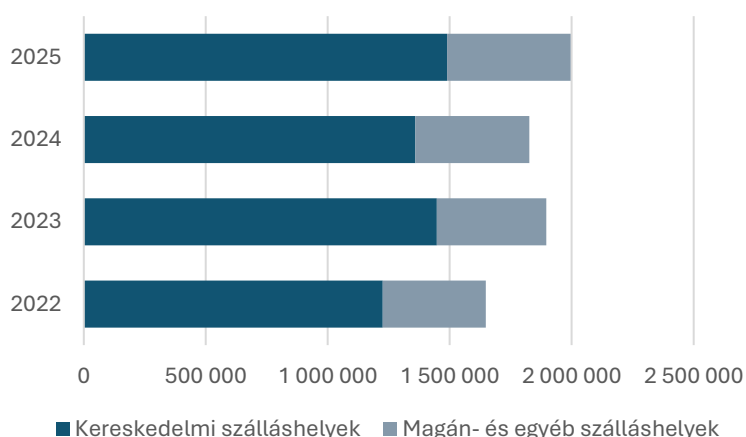
2015-től vizsgálva Budapest és Pest vármegye turizmusának teljesítményét, a kereslet kapcsán az elmúlt tíz évet három időszakra oszthatjuk.

- 2015-2019: a növekedés időszaka;
- 2020-2021: a COVID időszaka;
- 2022-2024: a visszarendeződés évei;

A Covid-járvány kirobbanása előtti időszakot vizsgálva megállapítható, hogy 2019 rekordévnek bizonyult Pest vármegyében, a fővárosban és országosan is, mind a vendégszámok, mind a

vendégéjszakák tekintetében. A járvány berobbanásával a kereslet is “bezuhant”, amihez nagymértékben hozzájárultak a járványhelyzet kezelését célzó korlátozó intézkedések.

2022-ben a Pest vármegyébe turisztikai céllal érkező 835.232 vendég 1.758.707 vendégéjszakát, majd 2024-ben 973.893 vendég 1.825.952 vendégéjszakát töltött Pest vármegye szálláshelyein, mely adat 2025-ben 1.100.000 vendégre növekedett.

A vendégéjszakák számának növekedéséhez hasonlóan a vendégek száma is növekedésnek indult 2022-től kezdődően. Ebben az évben 198.136 külföldi vendéget és 465.074 belföldi vendéget regisztráltak a kereskedelmi szálláshelyeken. 2024-re sikerült a korábbi csúcslétszám közelébe kerülni, majd 2025-ben ezt meghaladni. Ebben az évben a szálláshelyek vendégforgalma is élenkült Pest Vármegyében.

32. ÁBRA | PEST VÁRMEGYÉBEN TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN ELTÖLTÖTT VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA

2024-hez képest 14 % emelkedett meg a vendégszám, a belföldiek 13 % al, külföldiek 16%-kal érkeztek többen. A vendégéjszakák száma 10 %-os átlagos növekedést ért el (11 %-os belföldi és 9 %-os külföldi). Az átlagos tartózkodási időt tekintve a belföldiek átlagos tartózkodási ideje változatlan maradt a külföldiek 0,1 éjszakával csökkent.

A vármegyét sorrendben állítva Budapest után Pest vármegye a negyedik legjobb adatokat produkálja és csak olyan vármegyék előzik meg, melyek a Balatonnál találhatók. A 2025-ös országos vendégforgalom 6 %-a keletkezett Pest vármegyében, a Budapesten kívüli területek forgalmából pedig 9 %-os részesedéssel bírt. **A belföldi turisták 7 %-a választotta 2025-ben Pest vármegyét, a fővároson kívül megszálló külföldiek 12 %-a tette ugyanezt. A vármegyébe érkező külföldi vendégek 43 %-ban a Vecsési járásban szálltak meg.**

A külföldi vendégek többségében Németországból Romániából Szlovákiából Lengyelországból és Ukrajnából érkeztek. Ezekből az országokból érkező vendégek a külföldi vendégforgalom 43 %-át adták 2025-ben, amelyből 11 % -al német vendégek voltak a legtöbben. Ebben az évben a lengyel vendégéjszakák száma nőtt leginkább (+20 %) valamint románoké (+16 %). Kisebb mértékű növekedést

mutattak a németek és a szlovákok. A hazai vendég éjszakákat vizsgálva legtöbbször Debrecenből, Szegedről, Miskolcra, Nyíregyházára és Győrből érkeztek Pest vármegyébe.

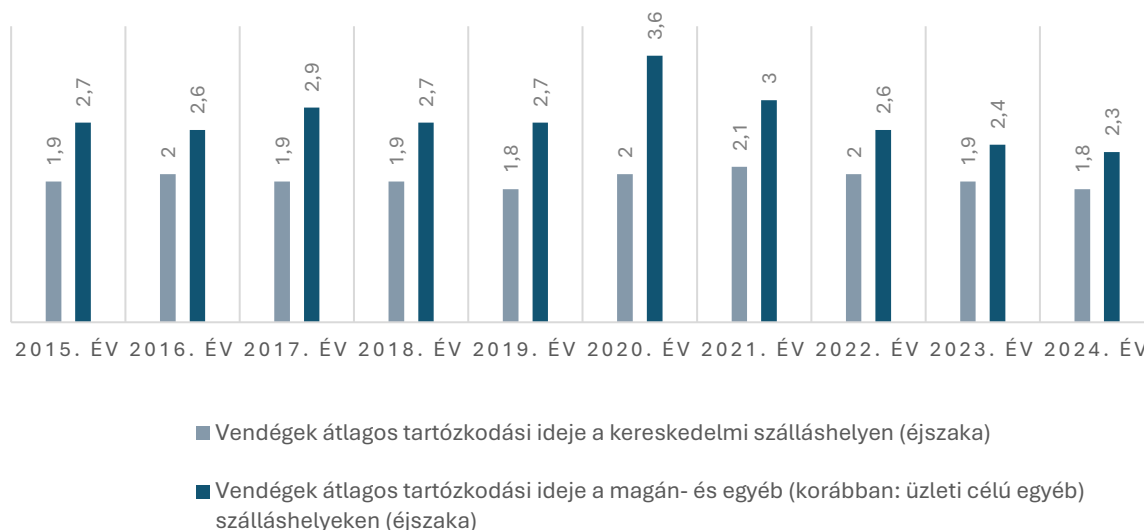

Kereskedelmi szálláshelyeken átlagosan 1,8 éj időtartamra, a magán- és egyéb szálláshelyeken 2,3 éjszakára maradnak a vendégek. Előbbi hozzávetőlegesen hasonló (-0,1 éj), utóbbi esetében már nagyobb csökkenésről beszélhetünk (-0,4 éj) a tíz évvel ezelőttihez képest. A tartózkodási idő csökkenése általános tendencia, az utazók egyre inkább előnyben részesítik az akár többszöri, rövid tartózkodású (hosszú hétvégék)

33. ÁBRA | VENDÉGEK SZÁMA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN PEST VÁRMEGYÉBEN

forrás: KSH saját szerkesztés

utazásokat. Az átlagos tartózkodási idő az elmúlt tíz évben alapvetően nem változott. De míg a külföldi vendégek esetében csökkenésről beszélhetünk (-0,2 éj), a belföldi vendégek vendégejszakák nem változott 2015-höz képest (2,0 éj).

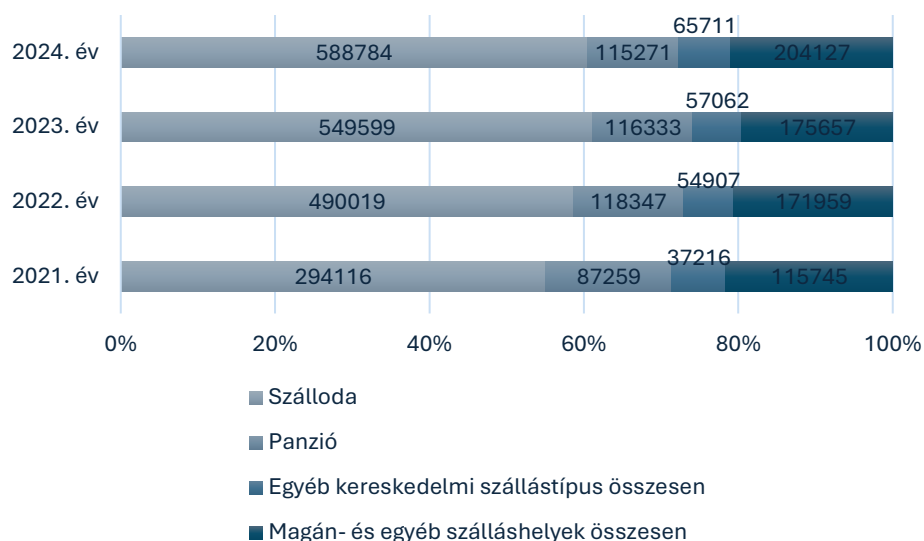

34. ÁBRA | VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSHELYEIN

forrás: KSH saját szerkesztés

Az elmúlt évben az érkező vendégek 61%-a választotta a szállodákat, amely az egyéb típusú szálláshelyek kereslete fokozódásának (is) köszönhető, hiszen tíz éve még minden száz emberből 73 vette igénybe a hotelek szolgáltatásait. Az üzleti célú egyéb (magán) szálláshelyek felé fordulás már a

2010-es években megindult, míg 2015-ben csak minden tizenhatodik látogató (6,5%), 2019-ben már minden kilencedik (11,5%) vendég találta meg a megfelelő szálláshelyet e kategória kínálatában. A COVID-járvány a folyamatot tovább gerjesztette, hiszen azok, közül, akik abban az időszakban utazást terveztek, egyre többen azokat a szálláshelyeket részesítették előnyben, ahol önmagukban, társadalmi érintkezéstől mentesen tudtak kikapcsolódni. 2020-21-ben már közel 20% volt azok aránya, akik az üzleti célú, egyéb szálláshelyen találták meg a számukra megfelelő szolgáltatásokat. Azóta stabilan minden ötödik ember választja a magánszálláshelyeket (21%, 2024).

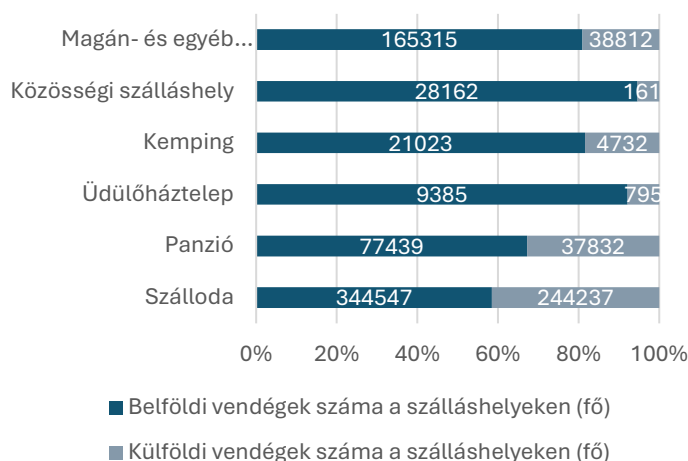

35. ÁBRA | TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA PEST VÁRMEGYÉBEN SZÁLLÁHELYTÍPUSONKÉNT

forrás: KSH saját szerkesztés

Az érkező vendégek többsége, mind a külföldiek, mind a belföldiek vonatkozásában, a szállodák szolgáltatását veszi igénybe (74,4%, ill. 53,3%). A határon túlról érkezők az egyéb kereskedelmi szálláshelyeket (pl. kemping, üdülőházttelep, közösségi szálláshelyek) szinte nem igénylik és a magánszálláshelyeket is csak tizedük preferálja. A belföldi turisták már nagyobb arányban keresik az egyéb kereskedelmi, és a magánszálláshelyeket is. A belföldi látogatók leginkább az Észak-Alföldi és az Észak-Magyarországi régióból érkeznek többnapos utazásra a vármegyébe.

Napjainkban a külföldiek körében a szálloda típusú szálláshelyek iránti kereslet ugyan továbbra is jelentős, de a koncentrálttság immár kisebb, ugyanis míg a Covid járvány kitörése előtt még a külföldiek több mint háromnegyede választotta a szállodákat, 14%-a a panziókat, addig napjainkban a szálloda típusú egységek kereslete a külföldi vendégek között közel 5%-kal csökkent (86%). A belföldi vendégek szálláshelyválasztása esetében a magánszálláshelyek és a kempingek aránya hozzávetőlegesen

36. ÁBRA | PEST VÁRMEGYÉBE ÉRKEZŐ TURISTÁK SZÁLLÁSHELYVÁLASZTÁSA (2024)

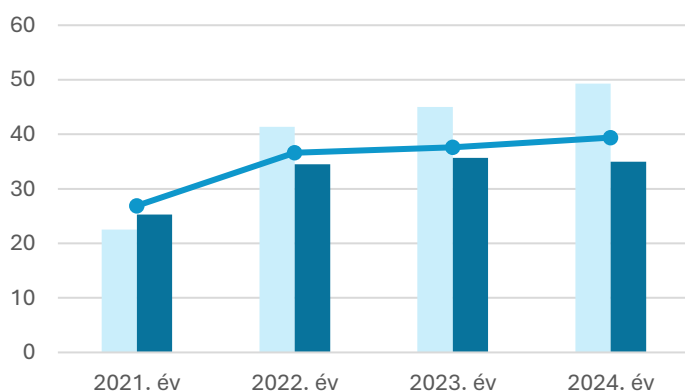
forrás: KSH saját szerkesztés

megduplázódott (25,6%, ill. 3,5%). A vendégek korosztályos megoszlását vizsgálva megfigyelhető 2025-ben, hogy a 45-55 évesek 21%-ban, a 35-44 évesek 20%-ban voltak a legnagyobb számban. Őket a 25-34 évesek követték (16%), majd egyenlő arányban (14-14%) következtek a 55-65 évesek és 18. évet be nem töltöttek.

Pest megye vendégeinek nemek szerinti megoszlását tekintve a férfiak nagyobb arányban (57%) voltak jelen a nőknél (43%).

Pest vármegyében 1.500 Szálláshely fogadott vendéget 2025-ben. A térségben 9.300 regisztrált szoba található melyek 43 %-ban magán és egyéb szálláshelyekhez köthetők. A szobák 33 %-ban szállodában, 13 %-ban panziókban, 9 %-ban a közösségi szálláshelyeken, 2 %-ban üdülőház telepen található. Az adatok összehasonlításában a panziók részesedése magasabb, mint az ország más területein.

2025-ben a kereskedelmi szálláshelyek kapacitás kihasználtsága 42%-os volt, mely mutató a vidéki átlagot (35%) felülmúlta, de az országos átlagot nem érte el. A vármegyei szállodák magasabb kihasználtsággal működtek (55%) mely az országos átlaggal megegyező mértékű, felülmúlja a vidéki átlagot 9%-kal. Legmagasabb kihasználtsággal a 4*-os intézmények működtek (64%) mely az országos átlagnál egy picit jobb mutató.

37. ÁBRA | SZÁLLODAI FÉRŐHELYKAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA %-BAN

A vármegye különböző járásaiban jelentős eltérés mutatkozik az adatokban. A rendelkezésre álló kapacitások viszonylatában a férőhelyek kihasználtsága a vecsési és szentendrei járásban a legmagasabb, ezt követi a Gyáli járás. Leggyengébb kihasználtsággal az Érdi járás rendelkezik kicsivel több, mint 10% feletti mutatóval.

A szálláshelyek esetében a férőhelyek kihasználtsága mellett fontos mutató a szobák kiadhatósága is. Míg országosan 51%-os, Pest vármegyében 47%-os volt a telítettség 2024-ben. Szabad szobához jutni tehát a vecsési és a gyáli járásban a legnehezebb. E térségekben - a budakeszi járással kiegészülve - az országos átlagot is meghaladó a szobák kihasználtsága, a Szentendrei járás pedig az országos átlag kiadhatósági mutatójával megegyezik. A mutató tekintetében szintén az Érdi járás teljesít a leggyengébben Pest vármegyében 20% körüli teljesítménnyel.

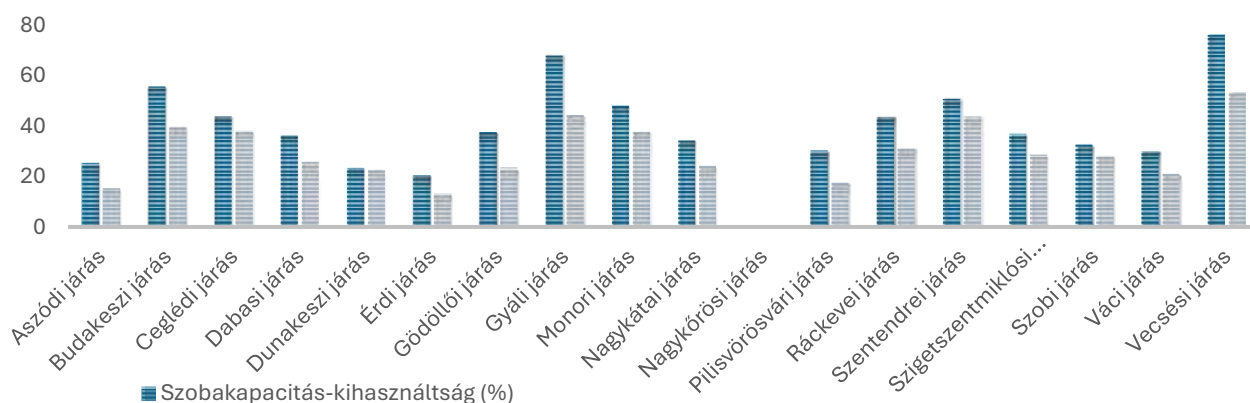
A kapacitások kihasználtsága jól láthatóan mutatja melyek Pest Vármegye leginkább vendégvonzó térségei. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalmának növekedése az országos átlagnál jóval nagyobb kapacitás kihasználtságot okoz a közeli járásokban (Vecsés, Gyál, Monor). A Budakeszi járáshoz a Budai-hegység tartozik, amely a gyalogtúrázók és természetkedvelők célpontja, ugyanakkor a magas kihasználtságot véleményünk szerint a térség számos multinacionális cégéhez kapcsolódó MICE²⁹ szegmens jelenléte okozza. A Szigetszentmiklósi járás szintén ebben a tekintetben erős.

Országosan is ismert turisztikai célpont a Dunakanyar térsége (Királyi Vár). A Szentendrei járás mutatói emiatt kiemelkedőek. A szálláshelyek legnagyobb része Visegrádon található.

A Ceglédi Termálfürdő és a hozzá kötődő szolgáltatások fejlesztése egyre több vendéget vonz, csakúgy, mint a Ráckevei járás, melynek egyértelmű profilja az RSD-hez kapcsolódó aktív, és ökoturisztika és a horgászturizmus.

2025-ben a vármegye teljes vendég forgalmából Vecsés képviselte a legnagyobb részt a forgalom 20%-át adva. Ezt követték a legnépesebb települések Visegrád 14 %, Budaörs 4 %, Herceghalom 3 %, és Cegléd 3 %.

A Gödöllői járásban található Királyi Kastély a leglátogatottabb attrakció Pest vármegyében.

38. ÁBRA | PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAINAK SZÁLLÁSHELY KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA

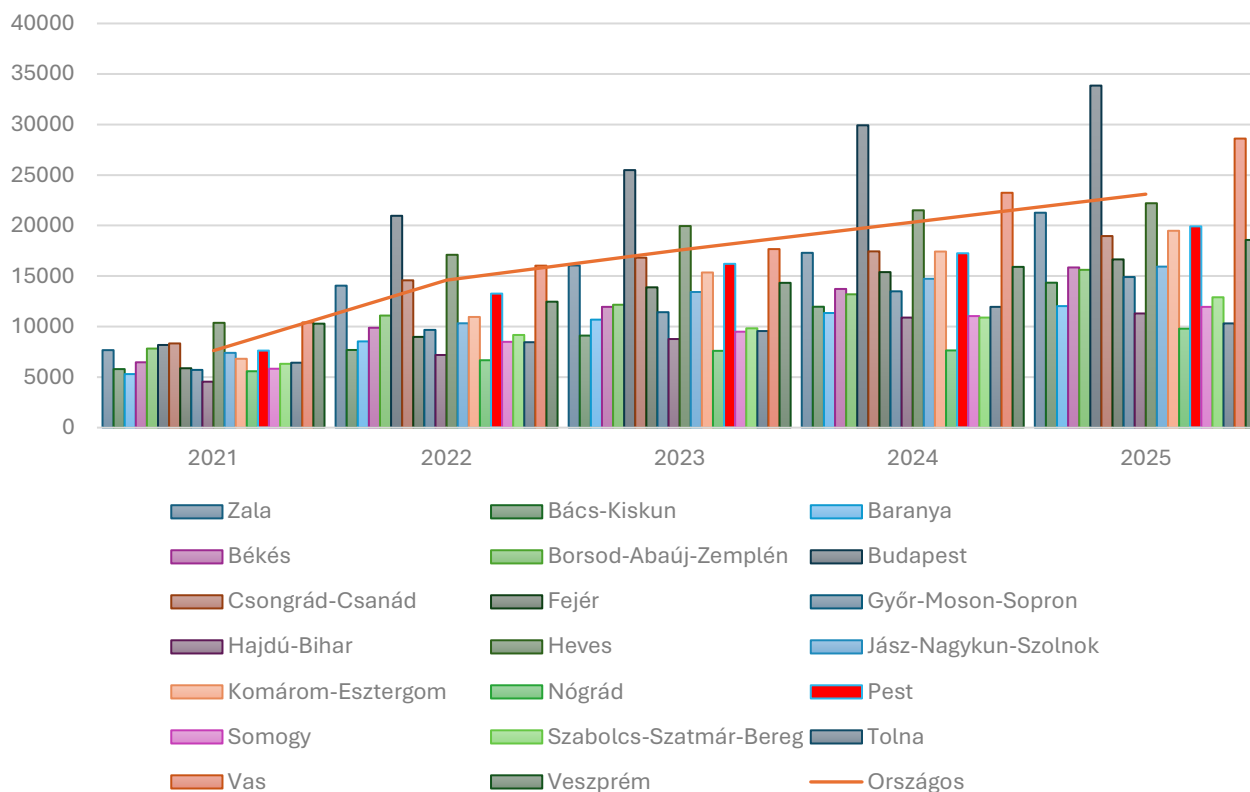
forrás: KSH saját szerkesztés

A vármegye szálláshelyei 2025-ben 54,4 milliárd forint bevételt értek el, amely 16 % magasabb volt, mint az előző évben. Az egy vendégre jutó költség mértéke 49.100 Forint körül alakult, amely 2 % volt több mint egy évvel korábban. Az egy vendég éjszakára jutó költség 27.000 Forint volt, amely 5 % múlta felül a 2024-es értéket. Az értékek ugyan növekedést mutatnak, de az inflációt is vizsgálva, reálértéken csökkenés volt megfigyelhető. Egy szoba átlagára átlagosan 34.300 Forint volt a REVPAR

²⁹ Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions kifejezés mozaikszava

12.000 Forint volt 2025-ben, az ADR tekintetében a mutató azonos a vidéken mérttel, az országos átlagtól azonban 7 % elmarad.

A legmagasabb áron a szállodák tudták értékesíteni szobáikat átlagosan 36.100 Forintos áron (+9%), a REVPAR ugyanitt 20.000 Forint (+15%) volt. Az ADR az országos és a vidéki átlagtól elmaradt, a REVPAR

39. ÁBRA | REVPAR ORSZÁGOS MUTATÓI

forrás: KSH saját szerkesztés

az országos átlag alatti, de a vidéki átlag feletti eredményt mutat. A növekedési ütem a szobák átlagára esetén az országos átlaggal megegyező mértékű volt, a vidéki növekedés ütemétől enyhén elmaradt. A magánszálláshelyek a szállodájához hasonló áron 36.000 Forintért tudták értékesíteni a szobáikat, azonban a REVPAR tekintetében elmaradtak a szállodáktól.

3.3 Vármegyei munkaerőpiac jellemzői a turizmus területén

A turizmusra jellemző ágazatok kibocsátása 2024-ben alapján az előző évihez képest 11%-kal több, 10.529 milliárd forint volt, vagyis a növekedés mértéke jelentősen meghaladta a teljes nemzetgazdaság bővülését.

A megnövekedett kiadások 78%-a négy ágazatban jelentkezett: a szálláshely-szolgáltatásban, a vendéglátásban, a sport- és szabadidős tevékenységben, valamint a légiforgalmi személyszállításban

2024-ben a turizmusban foglalkoztatottak 30%-a vendéglátásban, 9,4%-a szálláshely-szolgáltatásban dolgozott. A dolgozói létszám abszolút mértékben a gyógyfürdő-szolgáltatásnál, a szállítást kisegítő tevékenységeknél és a kulturális szolgáltatásoknál bővült a legjelentősebben (4,3–12,3 ezer fővel), míg a vendéglátás esetében enyhén emelkedett, a szálláshely-szolgáltatásban 1,3 ezer fővel csökkent. 2024-ben az üres álláshelyek aránya (1,5%) a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban

0,1 százalékponttal volt kisebb az egy évvel korábbinál, és továbbra is alacsonyabb, mint a teljes nemzetgazdaságban (2,1%).

Az elmúlt évek kormányzati intézkedéseinek köszönhetően a turisztikai szektor kifehéredett Magyarországon, a bérek nőttek. Az NTS2030 alapján a turisztikai szektor ugyanakkor nincs egyensúlyban sem a kereslet kínálat területén, sem a szektoron belüli státusok tekintetében és továbbra is erős a nyugati országok (Ausztria, Svájc) elszívó ereje. **Mivel a turisztikához kötődő munkaerőpiacra nagy hatással van az Európai Unión belüli szabad munkavállalás lehetősége, ezzel élnek is a magyar munkavállalók. Előzőek miatt nincs értelme Pest Vármegyei munkaerőpiaci sajátosságról megállapításokat tenni. A vármegyei turisztikai szektor nyitott és munkaerő tekintetében közvetlenül a nyugati országokkal van versenyben.**

A munkavállalás szabadsága mellett egy másik tendenciára is fel kell hívni a figyelmet³⁰. **A turisztikai ágazat ma mintegy 400 ezer munkavállalót foglalkoztat, ami a teljes foglalkoztatottság közel 10 százaléka. A hazai aktív munkavállalói létszám – az elöregedő társadalom és a külföldi munkavállalás következtében – ugyanakkor évente legalább 30–50 ezer fővel csökken, arányosan számolva a turizmus nagyságrendileg évi 3–5 ezer munkavállalót veszít el.**

A munkaerőhiány mögött egyre markánsabban kirajzolódik egy generációs törésvonal. A fiatal munkavállalók jelentős része már nem tekint vonzó életpályaként a szakmára, ami részben a bérezési szinttel, részben pedig a munkarend sajátosságaival magyarázható. A hétvégi, ünnepnapra és éjszakai munkavégzés a korábbi évtizedekben természetes velejárója volt az ágazatnak, ám a mai generáció számára mindez egyre kevésbé összeegyeztethető az egyre markánsabb magánéleti elvárásokkal és a munka-magánélet egyensúly új felfogásával.

A szektor így kettős nyomás alá került: miközben a vendégigények és a szolgáltatási színvonal iránti elvárások folyamatosan nőnek, a rendelkezésre álló munkaerő bázisa szűkül.

Az MTÜ adatai szerint a magasan képzett munkavállalók körében az egy állásra jelentkezők száma magasabb, mint a kereslet, és ebben az tekintetben többszörösen meghaladja az alacsonyan képzett szegmensben egy állásra jelentkezők számát.

A stratégia készítése során a szakmában működő szolgáltatókkal készített interjúkból kiderült, hogy az ágazatot elsősorban a szakképzett munkavállalók hiánya érinti (szakács, konyhai kisegítő, szobalány, karbantartó felszolgáló, cukrász, séf). A probléma tehát több rétegű:

- A szakképzés megszerzése utáni azonnali pályaelhagyás.
- Munkavállalók elhivatottsági, hozzáállási problémái.
- Képzett munkaerő kivándorlása/külföldi munkavállalás.
- Képzettségi szint nem elégséges a munkahelyi elvárásokhoz.
- Hazai képzett munkavállalói réteg elöregedése.
- Generációs probléma.

A turisztikai szektorban ezért honi munkavállaló hiányában megjelentek a távol keleti (filippínó) munkások.

³⁰ <https://turizmus.com/cikk/business-travel/fulop-szigetek-munkaerohiany-munkaerokolcsonzes-jahny-akos-gws>

ÖSSZEGZÉS

A vármegye turisztikai adatai növekedést mutatnak. A 2019-es rekordévet a COVID időszak követte, mely szálláshelykapacitásokat szüntetett meg és átrendezte a szektor belső viszonyait a természeti attrakciókat előtérbe helyezve. Megugrott az aktív- és az ökoturizmus, a szabadban végezhető aktív tevékenységek, mozgásformák iránti kereslet.

Továbbra is a kereskedelmi szálláshelyek kínálják a legtöbb férőhelyet, ugyanakkor a vármegyében is növekszik a magán és egyéb célú szálláshelyek száma és a feléjük támasztott kereslet. Az országos átlagtól jelentősen elmarad a térségben töltött vendégéjszakák száma mely csökkenés elsősorban a külföldi vendégek esetében bekövetkező trendváltásnak köszönhető, ugyanis a belföldi vendégek esetében nem változott a vendégéjszakák száma.

A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalmának növekedése az országos átlagnál jóval nagyobb kapacitás kihasználtságot okoz a közeli járásokban. Vecsés település képviselte a legnagyobb részt a teljes vármegyei vendégforgalom 20%-át lekötve. Ezt követték a legnépzsűrűbb települések Visegrád 14 %, Budaörs 4 %, Herceghalom 3 %, és Cegléd 3 %.

A vármegye szálláshelyei 2025-ben 54,4 milliárd forint bevételt értek el, amely 16 % magasabb volt, mint az előző évben. Az egy vendégre jutó költség mértéke 49.100 Forint körül alakult, amely 2 % volt több mint egy évvel korábban. Az egy vendég éjszakára jutó költség 27.000 Forint volt, amely 5 % múlta felül a 2024-es értéket. Az értékek ugyan növekedést mutatnak, de az inflációt is vizsgálva, reálértéken csökkenés volt megfigyelhető.

3.4 Pest vármegye, mint „küldő régió”

A legfrissebb adatok szerint Pest vármegye, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom vezette 2024-ben a hazai utazóforgalmat megyék alapján, Budapesten kívül, tehát a Pest megyei lakosok utazási aktivitása kiemelkedően magas volt. Pest megye kiemelkedően aktív „küldő régió” a hazai turizmusban – sok turistát indít az ország más részeire, különösen a Balaton, Eger vagy Hajdúszoboszló irányába. A vármegyei lakosok által generált vendégéjszakák száma közel 7,5 millió nap volt országos szinten, melyből a saját régióban több, mint hatszázezer látogatás valósult meg. A Balaton régió hasonlóan az országos adatokhoz itt is kiemelkedik, azonban mellette egyenlő arányban kedvelt Észak-Magyarország, az Észak-Alföld, és Nyugat-Dunántúl is.

Bár Pest megyét gyakran nem önálló idegenforgalmi célpontként említik (mivel Budapest külön statisztikai egység), a megyében lakók turisztikai aktivitása és kiadása fontos adat a hazai turizmus egészének méréséhez.

3.5 Fontosabb Turisztikai desztinációk a vármegyében

Pest vármegye TOP5 turisztikai attrakciói látogatószámának elmúlt 10 évi alakulását vizsgálva három karakteres időszak határozható meg. 2015-2019 között egy évről évre növekvő látogatószámú periódus, 2020-2021 a Covid járvány időszaka- amely a különböző járványügyi intézkedések hatására bezuhanó alacsony látogatottsággal jellemezhető -, végül 2022-től egy fellendülési időszak, a korlátozó intézkedések és tiltások feloldásával bővülő kereslettel. Jól látható, hogy a szigorúbb járványügyi intézkedésekkel sújtott többségében zárt térben működő kulturális attrakciók a Covid időszakában elvesztették látogatóik felét-háromnegyedét, míg a természethez kapcsolódó nyílt térrel rendelkező helyszínek csak 10-20%-át és ezt is csak egy rövidebb időszakra (a járvány berobbanása). Az emberek az elhúzódó járvány és a különböző korlátozások elől „menekülve” megindultak a természetbe, felfedezték a környezetüket, a szabadtéri attrakciókat. Mindezek a helyszínek váltak a Covid időszakának kedvelt rekreációs és turisztikai célterületeivé.

Míg 2020 előtt tíz emberből hat ember választotta a kulturális attrakciókat a TOP5 attrakció vonatkozásában, a járvány időszakában már csak négy, majd az elmúlt években ismét 60% feletti lett ez az arány (64%). Ehhez természetesen nagymértékben hozzájárultak a járványügyi korlátozásszámok és később azok feloldása is, amelyek zárt térben működő – többségében kulturális jellegű – attrakciókat sokkal inkább érintették, mint a nyitott és a természetben található látnivalókat. 2024-ben a TOP5 attrakció összesített látogatószáma elérte a 2015 évi értéket 770.968 fővel.

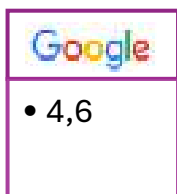
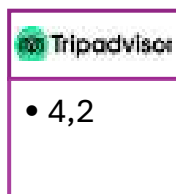

kép forrása: Bencze Zoltán

3.5.1 Gödöllői Királyi Kastély

Magyarország legnagyobb alapterületű barokk kastélyát a XVIII. század közepén az ország egyik legtekintélyesebb főura, Grassalkovich I. Antal (1694-1771) építtette. A magyar állam 1867-ben vásárolta meg, és egy gyors felújítást követően koronázási ajándékként adta I. Ferenc Józsefnek és Erzsébetnek a kastély és a park használati jogát. Erzsébet királyné sok időt töltött Budán és Gödöllőn uralkodásuk alatt megalapozva a mai napig is élő Sissi kultuszt.

A Gödöllői Királyi Kastély egy erősen pozitívan értékelt turisztikai attrakció, ahol a látogatók főleg a kastély történelmi hangulatát, barokk építészetét és a Sisi-hez kötődő kiállításokat dicsérik. A negatív visszajelzések jellemzően szolgáltatási és szervezési jellegűek, nem pedig a hely kulturális értékére vonatkoznak — ezért ez a hely kiemelt élménynek számít az idelátogatók számára.

forrás: <https://kiralyikastely.hu/>

3.5.2 Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum

1972-ben önálló, országos múzeumként megalakult a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szentendrén, a Sztaravoda-patak völgyében, egy 46 hektáros területen. Alapításának célja, hogy bemutassa a magyar nyelvterület népi építészetét, lakáskultúráját, gazdálkodását és életmódját eredeti, áttelepített épületekkel, hiteles tárgyakkal, régi településformák keretében. Az építmények egy-egy parasztporta hagyományos rendjébe illeszkednek, melyekhez olyan szakrális, közösségi és gazdasági építmények kapcsolódnak, melyek egykor részei voltak a hagyományos faluképnek.

A Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen) erősen pozitívan értékelt turisztikai attrakció, amelyet különösen családok, történelmet és népi életmódot kedvelők ajánlanak. A látogatók kiemelik a gazdag, autentikus történelmi bemutatást, a természetközeli környezetet és a rendezvények sokszínűségét, míg a negatív megjegyzések főként operatív jellegű finomhangolásokra vonatkoznak (séta táv, étkezés).

		
• 4,3	• 4,6	• 9,5

forrás: www.skanzen.hu

3.5.3 MNM Mátyás Király Múzeum, Királyi Palota és Salamon torony

A település számos műemléke közül a Magyar Nemzeti Múzeum kezelésében a királyi palota, az alsóvár (Salamon-torony) van. A múzeum kiállításai a Salamon-torony és a királyi palota helyreállított termeiben láthatóak. Gyűjteményei közül a legjelentősebb a régészeti gyűjtemény és a kőtár, de rendelkezik a település XVIII-XIX. századi emlékeit őrző helytörténeti gyűjteménnyel és jelentős fotó-, rajz- és szöveganyagot kezelő adattárral is. A legjelentősebb programok közé tartoznak az állandó és időszakos történelmi kiállítások megtekintése, a reneszánsz kert és a középkori konyha felfedezése, valamint múzeumpedagógiai foglalkozások. A legkiemelkedőbb esemény a **Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok**, amelyet hagyományosan **július második hétvégéjén** rendeznek meg, látványos lovagi tornákkal és királyi menettel.

A Várhegy tetején található meg a Fellegvár, rendkívüli panorámával a Dunakanyarra. A várépületen belül állandó kiállítások találhatók, Szent Korona kiállítás, panoptikum, középkori vadászati kiállítás.

		
• 4,5	• 4,7	• 9,6

A Visegrádi Királyi Palota erős kulturális és történelmi turisztikai attrakció, amit a látogatók magas pontszámmal értékelnek, különösen a történelemkedvelők, családok és panoráma-élményre vágyók. A negatív visszajelzések inkább szervezési vagy elvárásbeli eltérésekből adódnak, nem pedig a hely alapvető értékéből.

3.5.4 Vereasegházi Medveotthon

Az önkormányzat által fenntartott látványosság 1998-tól fogadja a látogatókat. A közel 6 hektáros területen az állatok természetes környezetben, barlangokkal és tavakkal kialakított kifutókban élnek. A megnyitástól eltelt idő alatt számos más állatfaj is otthonra lelt. Többek között farkasok, oroszlánok, hiúzok, mosómedvék és simogatható háztáji állatok is megtalálhatóak benne. Az intézmény programjai is az állatokhoz kapcsolódnak. Látványtetés és predator program (farkasok) is megvalósul a kijelölt napokon. A parkon belül étterem és kisvasút szolgálja a látogatók kényelmét.

A Vereasegházi Medveotthon egy erősen közösségi elismertséggel bíró turisztikai attrakció, amely különösen családi és természetközeli élményként értékelődik magasra. A legtöbb látogató kiemeli a medvék és más állatok közelségét, a nagy területet és az interaktív programlehetőségeket, miközben a negatív hangok jellemzően szolgáltatási vagy szervezési finomításokra vonatkoznak.

		
• 4,2	• 4,6	• 9,4

forrás: <https://medveotthon.hu/>

3.5.5 Budakeszi Vadaspark

A 26 Ha területen lévő, a Pilisi Parkerdő Zrt kezelésében működő vadasparkot 1979-ben hozták létre, azzal a céllal, hogy a hazánkban élő vadfajokat és házi állatokat is egyaránt bemutassa. A park területén összesen 32 állatfaj található meg, közülük néhányan vadon élnek, nem bekerített területen. A parkot kifejezetten szívesen látogatják gyerekek. Legfontosabb programja a madarak és fák napja, mely minden évben megrendezésre kerül. A programkínálatban megtalálhatóak a látványteretése, a táborok, erdei iskolák is. A park a látogatók élményszerzését interaktív elemekkel, tematikus játszóterekkel, és a fák törzseire telepített kalandparkkal fokozza. Újabb fejlesztések a megépült paraszttudvar és a dínó park is.

A Budakeszi Vadaspark erős pozitív közösségi visszacsatolást kap, különösen családok látogatói és gyerekek körében a természetes környezet, állatok közelsége és séták miatt. A negatív és javítandó kommentek többsége operatív vagy szolgáltatási jellegű, így a hely kiváló félnapos kirándulóprogramként ajánlható Pest vármegyei turisztikai attrakcióként.

		
• 4,3	• 4,5	• 9,4

forrás: <https://budakeszivadaspark.hu/>

3.5.6 Nemzeti Botanikus Kert Vácrátót

A 27 hektáros kertben közel 13 000 növényfajt bemutató botanikus kert a leggazdagabb élő növénygyűjtemény Magyarországon. A kert helyt ad dendrológiai gyűjteménynek, üvegházi gyűjteménynek, évelő, sziklakerti és hagymás-gumós növénygyűjteményeknek. Állandó kiállítás található a Berkenyeház nevű látogatóközpontban, mely a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságát mutatja be. Szintén állandó kiállítás működik a Karbonházban, mely az éghajlatváltozás jelentőségét és élővilágra gyakorolt hatását mutatja be.

A Nemzeti Botanikus Kert látogatói értékelései összességében pozitívak, főleg a természeti élményeket és hangulatot emelik ki. Fontos,

 Tripadvisor	 Google	 Szallas.hu
• 4,6	• 4,7	• 9,8

hogy gyermek szemléletének alakítását nagyban elősegítik a helyben megrendezett programok.

forrás: <https://botanikuskert.hu/>

3.5.7 Hungaroring

A Hungaroring 35 éve épült. A versenypálya az első volt az akkori „kommunista blokk” területén épült pályák között. Az akkor használatos pályák közül már csak egy mondhatja el magáról a Hungaroringen kívül, hogy folyamatosan szerepel az F1 versenyek között. A létesítmény 73 Hektáron terül el. Építése óta háromszor esett át jelentősebb felújításon. A létesítmény a magyarországi autósport fellegvára, az évenkénti F1 verseny megrendezésén kívül több eseménynek is helyszínt biztosít. Itt kerül megrendezése az International GT Open is. A komplexum versenydőszakon kívüli szolgáltatásai között élményvezetés, gokartpálya off-road pálya, airosoft, miniring is megtalálható. A

szolgáltatások között meg kell említeni a driving centert, mely autós tréningeket tart magánszemélyeknek és cégeknek egyaránt.

A Hungaroring nem pusztán motorsport-helyszín, hanem kiemelkedő turisztikai attrakció a versenyzők és a verseny-rajongók számára, különösen a Forma 1 Magyar Nagydíj idején. A látogatói értékelések erősen pozitív élményről számolnak be, bár operatív és szolgáltatási szempontból (étkezés, sorok, közlekedés) lehetnek javítandó pontok — amit érdemes figyelembe venni a feldolgozott véleményadatok elemzésekor.

		
• 4,3	• 4,7	• 9,8

3.5.8 Rám-szakadék

A magyarországi túraútvonalak legizgalmasabbjaként számontartott Rám-szakadék a Rám-hegy tömbjébe vágódó Három-forrás-völgy különösen szép és vadregényes része. Az itt kialakult szurdokvölgy a rajta átvezető turistaúton kellő óvatossággal végigjárható. A kirándulás közben érdekes földtani jelenségeket láthatunk. A turistáknak összességében 112 m-es szintkülönbséget kell leküzdeniük. A turisták közlekedését a kiépített korlátok, kapaszkodók segítik. A zuhatagok mellett több helyen is biztonságos létrák segítik a több méteres szintkülönbségek legyőzését. Hétfvégén az igen nagy turistaforgalom már problémát jelent. Biztonsági okok miatt a Rám-szakadékot Dömös irányából („zöld” turistajelzés) egyirányúsították.

A Rám-szakadék Magyarország egyik legnépszerűbb természetközeli attrakciója, amelyet túrázók és kirándulni vágyók rendkívül pozitívan értékelnek. A hely különleges technikás szurdokélményt kínál létrákkal és sziklás útvonalakkal, amit sokan élménynek, kihívásnak és közeli természetközeli kirándulásnak írnak le — miközben néhány praktikus szempont (parkolás, felszerelés, időjárás) odafigyelést igényel

 Tripadvisor	 Google	 Szallas.hu
• 5/5	• 4,9/5	• 9,8/10

forrás: <https://greendex.hu/ram-szakadek>

ÖSSZEGZÉS

Pest Vármegye kiemelkedően erős küldőrégió. A vármegyei lakosok által generált vendégéjszakák száma közel 7,5 millió nap volt országos szinten, melyből a saját régióban több, mint hatszázezer látogatás valósult meg.

A vármegyében lévő turisztikai attrakciók közül kiemelkedik Visegrád szerepe, a Fellegvár és a Bob pálya is 200-200 ezer látogatót vonzott 2025-ben. Mellettük a Budakeszi Vadaspark, a Gödöllői Királyi Kastély és a Veresegyházi Medveotthon is magas látogatószámot tudott produkálni. Őket a vármegyei vizes attrakciók követik, a Ceglédi fürdő, a Mogyoródi Aquaréna, a Leányfalui strandfürdő és a Gödi fürdő. Az utazási oldalak értékelési adatai jól mutatják az attrakciók elismertségét. A bemutatott turisztikai célpontok mindegyike 9,0 feletti értéket mutat (szallas.hu) értékelések alapján, ami kifejezetten jónak mondható.

3.6 Pest vármegye turisztikai térségeinek lehatárolása

A Pest Vármegyei Integrált Területi Programban megtörtént a turisztikai térségek nevesítése. A Top Plusz források lekötése miatt célterület lehatárolást kellett tenni. Jelen stratégia tágabb megközelítést alkalmaz, jobban figyelembe veszi a térségi turisztikai erősségeket és adottságokat.

A vármegye tradicionális turisztikai térségei a Pilis, a Börzsöny és a Dunakanyar. Pontszerű turisztikai attrakciók a vármegyében máshol is találhatóak, (Gödöllő – Királyi Kastély, Nagykőrös – Richter Szafaripark), azonban ezekben a térségekben hiányzik a szálláshelykapacitás. Termálvízzel és gyógyfürdőkkel is rendelkezik a vármegye, azonban ezek ismertsége elmarad a Budapesti, vagy az országos hírű fürdővárosok márkaértékétől. Az aktív turisztikai ágazatok esetében is (gyalogos, kerékpáros, evezős, lovas) jelentős kihasználatlan potenciál van a vármegyében.

Fontos kiemelni, hogy a vármegyei kedvezményezett járások kijelölése megtörtént a (290/2014. (XI. 26.) Korm. rendeletben, mely nevesíti a Ceglédi, a Nagykáta, a Nagykőrösi és a Szobi járásokat. A vármegye külön döntése alapján a Dabasi járást, az Aszódi járást, a Ráckevei járást regionális szempontból kedvezményezett járásnak jelölte ki.

A felsorolt járásek turisztikai aspektusból nem egyforma súlyúak jelenleg és nem is ugyanazon problémákkal küzdenek. A Szobi járás a Börzsöny vidékén helyezkedik el, jó adottságokkal és növekvő látogatószámmal. A Ráckevei járásban a Ráckevei Duna-ág miatt jelentős turisztikai fejlesztések fognak megvalósulni és további fejlesztési potenciál van benne. A Ceglédi és Nagykátai járás esetében főként a fürdőturizmus fejleszthető, melyhez jelentős forrásigény szükséges. A természetvédelmi területek miatt a Dabasi járásban fejlesztési potenciál.

A következő fejezetekben nevesítjük a vármegyei turisztikai térségeket, és azonosítjuk azokat a specializációkat, melyekkel desztinációvá lehet őket fejleszteni. Szeretnénk megjegyezni, hogy a turisztikai térségek lehatárolása nem követi a klasszikus járhatókat.

3.6.1 Börzsöny vidéke

A Börzsöny Pest vármegye legészakibb, Szlovákiával határos térsége, melyet északnyugatról az Ipoly, délnyugatról a Duna határol le. Az elmúlt évtizedek infrastruktúra fejlesztési, felzárkóztató programjai ellenére nem sikerült sem a térség gazdaságát, sem társadalmát stabilizálni. Miközben a terület kiemelkedő táji, természeti értékekkel, turisztikai potenciákkal rendelkezik, és az elmúlt 20 évben az alapvető műszaki infrastruktúra-szolgáltatásokban korábban megvolt különbségek is jelentős mértékben kiegyenlítődték, a helyi társadalmakban korábban indult kedvezőtlen irányú változásokat csak mérsékelni sikerült megállítani. A térség lakosság száma rendkívül

alacsony, kicsi a gazdasági aktivitás, kevés a vállalkozás és a helyben elérhető munkahely, emiatt a fiatalok elköltöznek, a települések lakossága elöregedő összetételű. Magyarország és Szlovákia EU-s csatlakozása, illetve a schengeni határok lebontása után nem fejlődtek ki azok a hálózati és gazdasági kapcsolatok, amelyek hozzájárultak volna a határ mindkét oldalán hátrányos térségek bekapcsolásához a gazdasági fejlődésbe.

Maga a Börzsöny hegység a vármegye legmagasabb pontja, (Csóványos 938 méter) és az ország egyik leginkább érintetlen természetközeli, erdős területét foglalja magába. Növény- és állatvilága gazdag és egyedi, igazoltan még az európai hiúz 1-2 példánya is él a hegységben. A hegység mellett fontos kiemelni az Ipolyt és a Dunát (Dunakanyar), melyek fontos természeti értékei a térségnek, illetve a vidékhez több szálon is kapcsolódó, így jelen esetben ehhez a turisztikai térséghez besorolt, kiemelt kulturális szereppel bíró Vácot.

A térség társadalomföldrajzi szempontból két jól elkülönülő részre osztható. Vác és a Dunakanyar Zebegényig bezárólag tartó szakaszát Budapest közelsége alapvetően befolyásolta és jelentős népességnövekedésen és egyben átalakuláson ment keresztül. Mindeközben Szobtól az Ipoly mentén felfelé haladva a periférikusabb elhelyezkedésének köszönhetően a szuburbanizáció kevésbé érintett falvakat találunk, melyek cserébe az élő hagyományok és eredeti falusi környezet konzerválói.

A népesség összetételét (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében, a vállalkozássűrűség tekintetében kimutatható a térség lemaradása a vármegyei átlagértékektől. A térség közlekedési kapcsolatai Váctól északi irányba haladva kedvezőtlenül változnak, a közúti közlekedés a 12-es számú főútra támaszkodik, mely keresztülhaladva valamennyi településen északi irányban feltárja a térséget. Itt halad keresztül a Budapest-Szob vasútvonal, mely modernizációja óta csökkentette a közúti forgalmat is.

Térségi specializáció, kiemelt turisztikai adottságok

Aktív turizmus

- Természetjáró turizmus Kijelölt túraútvonalak a Börzsönyben)
- Vízi turizmus (Ipoly, Duna)
- Kerékpáros turizmus (Eurovelo, kijelölt kerékpáros útvonalak)

Kulturális turizmus

- Épített és egyházi örökség (Vác)
- Falusi turizmus (Kismaros, Nagymaros, Szob)

Természetes fürdőhelyek

- Duna-menti természetes fürdőhelyek

kép forrása: <https://csodalatosmagyarország.hu/helyek/sport-elmeny/borzsony-kisvasut/>

3.6.2 Cegléd-Nagykátai térsége

A térség Pest vármegye délkeleti részén található, a budapesti agglomeráción kívül, természet- és társadalomföldrajzi szempontból is az Alföldhöz tartozik. A tájat az alacsonyabb fekvésű, sík, északi részén pedig hullámos térszínek uralják, melynek jó termőképességű talaján hosszú évszázadokra visszanyúló hagyománnyal rendelkező mezőgazdasági termelés és agrár kultúra alakult ki.

A térség a vármegye egyik leginkább periférikus térsége, ezért gazdasági mutatóit tekintve a vármegyei átlag alatt teljesít. Településhálózatát tekintve Nagykáta környékére a kisvárosias-falvas, míg Cegléd környékére már inkább az Alföldre jellemző mezővárosias-tanyás szerkezet a jellemző.

A térség kívül esik azon a dinamikusan fejlődő városkörnyéki zónán, amelyen belül a főváros kedvező hatásai még érvénye sülnek. A Tápió mente gazdaságának és népesség megtartó képességének gyengesége, a helyben foglalkoztatás rossz lehetőségei miatt (eredményét tekintve) rendkívül kedvezőtlen népességcseré és népességcsökkenés történik ebben a térségben.

Turisztikai szempontból kiemelt geológiai adottsága a térségnek a termál- és gyógyvízkincse.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:

Fürdő turizmus

- Termálvizű strandok
- Gyógyfürdők

Kulturális turizmus

- Népi építészeti emlékek és hagyományok
- Falusi turizmus

Gasztro turizmus

- Hagyományos paraszti ételek

3.6.3 Pilis-Visegrád-Dunakanyar térsége

A térség Budapesttól északnyugatra helyezkedik el és valamennyi települése az agglomerációs övezetbe tartozik, természetföldrajzi szempontból igen változatos képet fest. A Pilis és Visegrádi-hegység helyenként 700 métert is meghaladó hegyei kiterjedt, gazdag növény- és állatvilággal rendelkező erdőségei mellett a két hegységet északról és keletről határoló Duna leglátványosabb hazai szakasza (Dunakanyar) is a térséghez kapcsolódik.

A kellemes természeti környezet és Budapest közelsége miatt a szuburbanizáció egyik kiemelt területe, így az elmúlt évtizedekben jelentős népességnövekedés volt megfigyelhető, aminek leginkább csak a domborzat és természetvédelem szabott gátat. Társadalmi összetétele kifejezetten kedvező: mind iskolázottság, mind jövedelem tekintetében jóval az országos és vármegyei átlag felett teljesítenek a térség települései. Mindemellett a helyi társadalom kulturális gazdagsággal is jellemezhető, ami leginkább a helyi nemzetiségek hagyományaiban és az épített környezetben testesül meg.

A térség két ismert települése Szentendre és Visegrád. Szentendre kiemelkedő kulturális, történelmi és turisztikai jelentőségű város. Fő vonzerőjét a mediterrán hangulatú, macskaköves belváros, a gazdag délszláv építészeti örökség, a több évszázados templomok, valamint a virágzó művészeti élet (múzeumok, galériák) jelentik. Kiemelkedőek a helyi galériái és művésztelepei. Kulturálisan és vallási szempontból is sokszínűség jellemzi, mely köszönhető a betelepített szerb és dalmát lakosságnak.

Visegrád egykor a magyar királyok székhelye volt, Mátyás király idején pedig a reneszánsz kultúra fellelővára. Ebből az időszakból maradtak fenn a legjelentősebb építészeti emlékek, mint a Királyi Palota.

A térség Pest Vármegye legjobban teljesítő turisztikai régiója. Látnivalók és szállások, szórakozást biztosító attrakciók egyaránt megtalálhatóak benne.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:**Aktív turizmus**

- Természetjáró turizmus (Pilis túraútvonalai)
- Vízi turizmus (Duna)
- Kerékpáros turizmus (Eurovelo, kijelölt túraútvonalak)

Kulturális turizmus

- Történelmi műemlékek (Visegrád-Szentendre)
- Népi építészeti hagyományok (Skanzen)
- Népi hagyományok (szlovák, sváb és szerb nemzetiségek)

Fürdő turizmus

- Termálfürdők és wellness szállodák (Visegrád)
- Természetes folyóparti fürdőhelyek a Duna-mentén
- Kiépített strand (Leányfalu)

kép forrása: <https://csodalatosmagyarország.hu/hirek/itthon/havas-fotokon-a-dunakanyar-orszeme-a-visegradi-var/>

3.6.4 Ráckevei Duna-ág menti települések

Ráckeve térsége kedvező táji-, természeti és üdülési potenciáljai, Budapesthez való viszonylagos közelsége ellenére tartozik Pest megye „leszakadó” térségei közé. A járásban az országos átlagnál magasabb a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya. A járás népessége alacsony, a lakónépesség csökkenése figyelhető meg, mely folyamatot részben csökkent az agglomerációhoz közeli településekre beköltözők száma. Kifejezetten előregedő járásról van szó, a vármegyében itt a legmagasabb a 60 évesnél idősebbek aránya. Az álláskeresők száma az országos átlagnál alacsonyabb, de a vármegyei átlagnál magasabb. Az országos és a vármegyei átlagnál is magasabb viszont a tartósan álláskereső nők aránya.

A térség legfontosabb természeti és turisztikai értéke a Ráckevei Duna-ág, mely a főággal együtt a Csepel-szigetet öleli körül. A zsílipekkel szabályozott lassú folyású tószzerű vízfelület gazdag növényfajokban és emellett az ország legintenzívebben halásított területe. Kiemelkedő jelentőségű természeti értéke a vízfelületének elsősorban északi részén található úszólápok. A legszebb úszólápos részek Szigetszentmiklós—Dunaharaszti—Taksony környékén, valamint a szigetcsépi Csipics-sziget körül találhatók. Híres horgászvíz, évente több kapitális halat fognak ki a folyóból, melyeket természetesen mérlegelés és fotózás után visszaengednek a vízbe.

A folyó vízménősége északról déli irányban haladva fokozatosan javul. A Dömsödi és Szigetcsépi strandokon az évenként elvégzett vízminőségi vizsgálatok alapján fürdőzésre alkalmas a Duna vize. A Soroksári-Duna életét meghatározó jelenség a jelentős mértékű parti beépítés és a tömegturizmus. Szinte az összes szigetet és a part túlnyomó része beépítésre került, a vízre jutás feltételei nehezek, leginkább önkormányzati tulajdonú ingatlanokon van erre lehetőség.

A térség legismertebb városa Ráckeve, mely kapcsán a Savoyai-kastély, a Nagyboldogasszony Szerb Templom, a Hajómalom, a Tűztorony-kilátó és a Csónakos Piac melyek öregbítik a város hírnevét. A város rendelkezik a fürdésre is kiválóan alkalmasstranddal, mely a Vadkacsa Szabadstrand nevet kapta. A Duna-ág mentén minden településen van legalább kijelölt fürdőhely. Ráckeve mellett Dömsödon és Szigetcsépen található szabadstrand.

A térség rendkívül alkalmas vizitúrázásra és az alacsonyabb forgalmú utakon kerékpározásra is. A parton haladó Eurovelo 6 útvonal a nemzetközi túraútvonalak között is az egyik legnagyobb forgalmú.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:**Aktív turizmus**

- Vízi turizmus (Ráckevei Duna-ág)
- Kerékpáros turizmus (Eurovelo, Csepel-szigeten kijelölt túraútvonalak)
- Horgászturizmus

Kulturális turizmus

- Történelmi műemlékek (Ráckeve)
- Népi építészeti hagyományok (Dömsöd)
- Népi hagyományok (szlovák, sváb és szerb nemzetiségek)

Fürdő turizmus

- Termálfürdők és wellness szállodák (Ráckeve)
- Természetes folyóparti fürdőhelyek a Duna-mentén

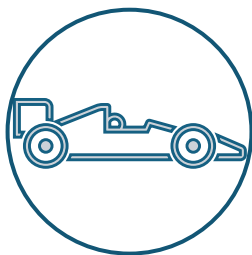
Kép forrása: Bencze Zoltán

3.6.5 Gödöllő térsége

A térség Budapesttól keletre található Gödöllői-dombságot és az azt körülvevő településgyűrűt fedi le. Ez a nagy kiterjedésű erdőségekkel és természetközeli területekkel rendelkező, átlagosan 150-250 méter tengerszint feletti magasságú dombvidék kiváló túrázási, kerékpározási és lovaglási terepet nyújt közvetlenül a főváros szomszédságában

A térség Budapest közelsége miatt jelentős fejlődésen és népességyarapodáson ment keresztül, ugyanakkor természeti értékeit, történelmi jelentőségű emlékeit, de valamelyest még nemzetiségi karakterisztikáit is (Maglód, Ecsér) valamelyest sikerült megőriznie. A térségben méretét és történelmi jelentőségét tekintve kiemelkedik Gödöllő, de a dombság körülvevő települések majd mindegyike rendelkezik valamilyen történelmi emlékhellyel, vagy jelentős építészeti értéket jelentő kastéllyal, melyek turisztikai kihasználtsága néhány kivételtől eltekintve a mai napig minimális.

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:

Sport turizmus
• Hungaroring

Kulturális turizmus
• Történelmi műemlékek (Gödöllői Királyi Kastély, Ráday Kastély, Turai Kastély)
• Vallási kegyhely (Máriabesnyő)

fotó: <https://budapest.hu/budapest-programok/forma-1-es-magyar-nagydi-2025/>

3.6.6 Vecsés, Dabas, Monor térsége

A Dabas-Monor-Vecsési térség településeinek közös jellemzője, hogy a Pesti hordalékkúp síkság alföldies táján, Budapesttől dél- délkeletre helyezkednek el. Az erdő- és mezőgazdasági termelés alatt álló földek mellett értékes síkvidékes természetközeli élőhelyek is megtalálhatóak a területen, mint például az ócsai Selyem-rét, vagy a Csévharaszi borókás. A térség szélén, a Pilis-Irsai-dombság és a síkság találkozásánál pedig a szőlőművelésnek kedvező adottságokat és az erre már évszázadokkal ezelőtt megtelepült borászatot találunk (Strázsahegy, Monor)

A térségben található települések egy része a budapesti agglomerációhoz tartozik, de a többi települést is alapvetően határozza meg Budapest közelsége és az itt áthaladó országos jelentőségű útvonalak (M0, M4, M5). A térség kiemelt közlekedésföldrajzi helyzetét az is erősíti, hogy itt található a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, mely jelentős átmenő turistaforgalmat generál. A központi elhelyezkedés és az agglomerálódás bár jelentősen átalakította a helyi társadalmakat, ám így is találni történelmi épített örökséget (Ócsa) és élő nemzetiségi hagyományokat (Vecsés).

Specializáció, kiemelt turisztikai adottságok:**Aktív turizmus**

- Természetjárás síkvidéki természetvédelmi területeken (Ócsai Tk. Csévharaszi borókás)
- Lovas túraútvonalak

Kulturális turizmus

- Történelmi műemlékek és népi építészet (Ócsa)
- Népi hagyományok (szlovák, sváb hagyományok)

Gasztro turizmus

- Fesztiválok (Vecsési képosztafesztivál, Dabasi rétesfesztivál)
- Borkultúra (Ócsai Pincesor, Monori Strázsa-hegy)

MICE

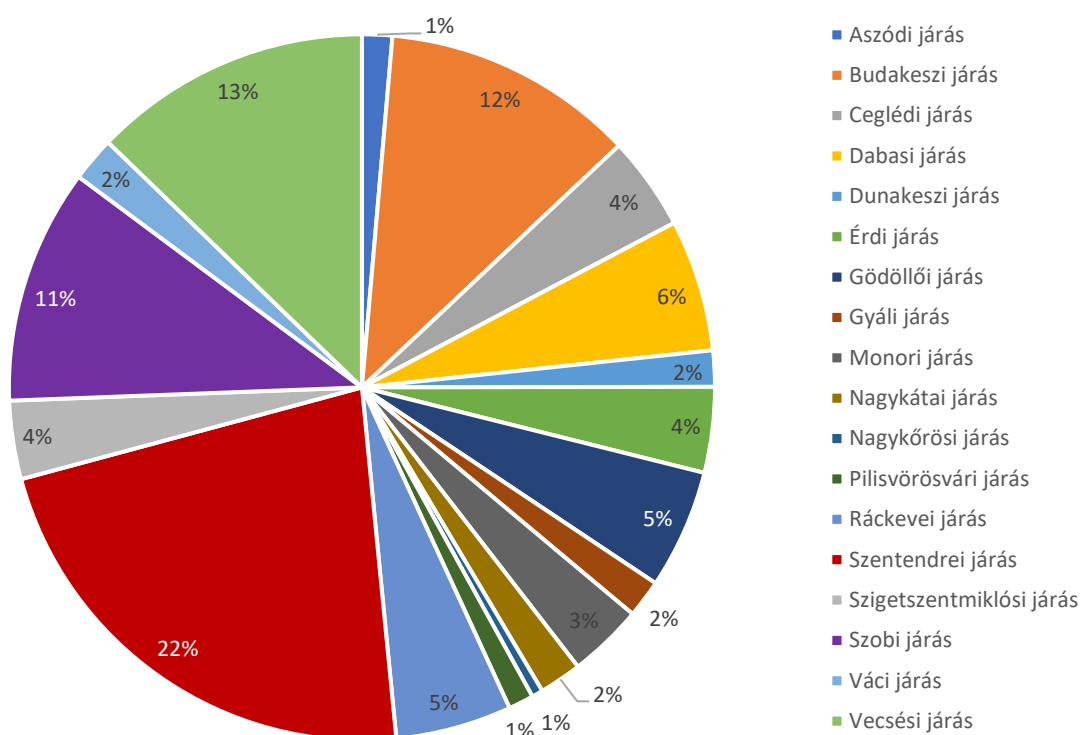
- Céges hivatás és rendezvényturizmus
- Esküvői rendezvények

fotó: <https://www.eskuvoihelyszinkereso.hu/helyszin/levendulas-inarcs>

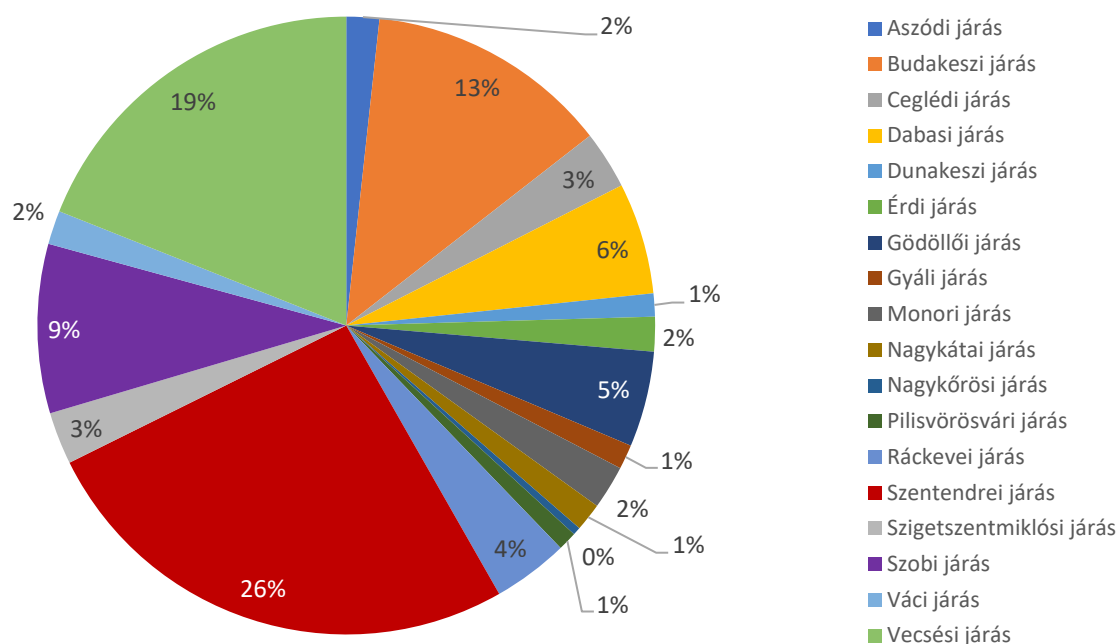
3.6.7 Pest Vármegyei járások turisztikai összehasonlítása

A legintenzívebb növekedést a vendégforgalom (vendégek száma) tekintetében a gyáli (+118%), a dunakeszi (+69%) és a nagykőrösi (+60%), a vendégéjszakák vonatkozásában a dunakeszi (+44%), a gyáli (+43%) és a nagykáti (+28%) járás produkálta az előző évhez képest. 2024-ben a legtöbb vendégéjszakát a Szentendrei járásban töltötték a turisták, ezt követte a Vecsési, a Budakeszi és a Szobi járás.

40. ÁBRA | VENDÉGÉJSZAKÁK ARÁNYA PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEIN JÁRÁSONKÉNT (2024)

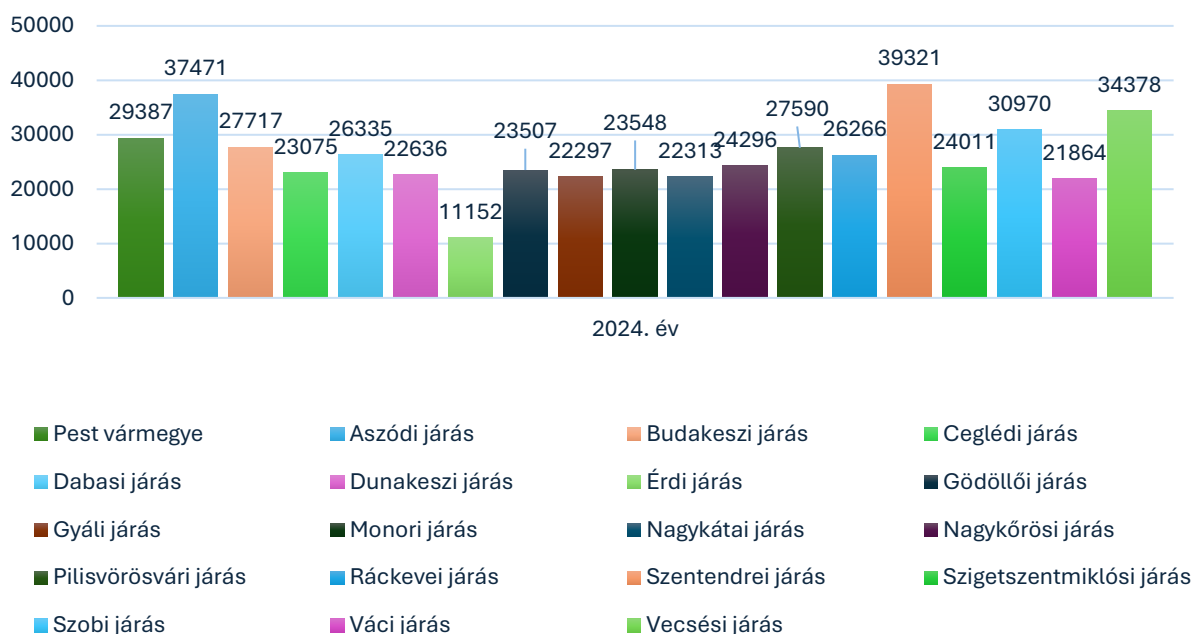
Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

41. ÁBRA | PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSDÍJ BEVÉTELEINEK ARÁNYA JÁRÁSONKÉNT (2024)

Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

2024-ben a Szentendrei járás szálláshelyein képződött a vármegye szállásdíj bevételeinek negyede, kétszer annyi bevételt realizálva, mint a képzeletbeli dobogó második fokán található Budakeszi járás. A TOP3-ba a Vecsesi és a Budakeszi járás fért be. Mindkét térség esetében növekvő a szállásdíj bevétel az elmúlt három évben.

42. ÁBRA | EGY SZOBA ÁTLAGÁRA PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAIBAN (2024)

Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

Ha megnézzük megvizsgáljuk az egyes járások teljesítményét, akkor azt állapíthatjuk meg, hogy a Szentendrei, az Aszódi és a Vecsési járásban magasabb a szobák ára, mint az országos átlag, sőt e három járás még a budapesti értékeket is felülmúlja. Ha mindezt egy hároméves időskálán vizsgáljuk, akkor a Nagykőrösi járás közel 225%-os szobaár emelkedése kiemelkedő.

ÖSSZEGZÉS

Pest Vármegye számára a turisztikai szektor különleges lehetőséget jelent. A Duna, a Dunakanyar és Budapest márkaereje, a termálvizek és a vízi turizmus különleges adottságai az eddigi kihasználatlan kapacitások kiteljesedését segíteni tudják. A vármegye számára a fejlődésben lemaradó térségek felzárkóztatása különösen fontos. A turizmus szempontjából jó adottságokkal rendelkező térségek és a fejlődésükben lemaradó térségek között jelentős átfedés van, ezért a turisztika fejlesztésével, a helyi adottságok kihasználásával a térségek fejlesztését is elő tudjuk segíteni.

Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból érdekes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, a térségi szemlélettel elsősorban a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre szeretnénk koncentrálni. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei.

A Duna turisztikai hasznosítása jelenleg elmarad annak potenciáljától, a jelenlegi kihasználtsághoz sokkal nagyobb lehetőségek vannak a vízi turizmus különböző ágaiban. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe.

4 Turisztikai projektek Pest vármegyében

Az elmúlt években a vármegyében több turisztikai támogatás is elérhető volt.

A Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Programot a kiemelt állami turisztikai beruházások megvalósítása céljából létrehozott, 100%-ban állami tulajdonú gazdasági társaság a Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt. valósította meg. A társaság hazai forrásból többféle pályázati támogatást nyújtott, többek között támogatta a Turinform irodák korszerűsítését, vidéki vendéglátóhelyek korszerűsítését, valamint a Muzsikáló Magyarország program keretében hagyományos kávéházi cigányzene megőrzését és népszerűsítését. A társaság kezelésében volt mód pályázni a Budapesti MICE fejlesztésekre. A legfontosabb konstrukció a Kisfaludy Szálláshelyfejlesztési program volt, melyben a tervek szerint 2030-ig közel harmincezer szoba újul meg és közel ötezer új munkahely jön létre. A Nonprofit Zrt. által támogatott Pest Vármegyei projektekről és azok összegéről nincs elérhető információnk.

2020-ban indultak a vármegye hazai forrásból megvalósuló turisztikai pályázatai, melyek **9 db szálloda fejlesztését és 8 db panzió fejlesztését tették lehetővé összesen 4,2 milliárd Forint értékben.** A fejlesztési program **a Pest Vármegye kompenzációs forráscsomag részeként** került meghirdetésre. A projektek szobakapacitás bővítésre, vagy meglévő szobák színvonalának fejlesztésére, szállodai szolgáltatások (wellnes) kialakítására vagy fejlesztésére, energetikai megújításra voltak igényelhetők.

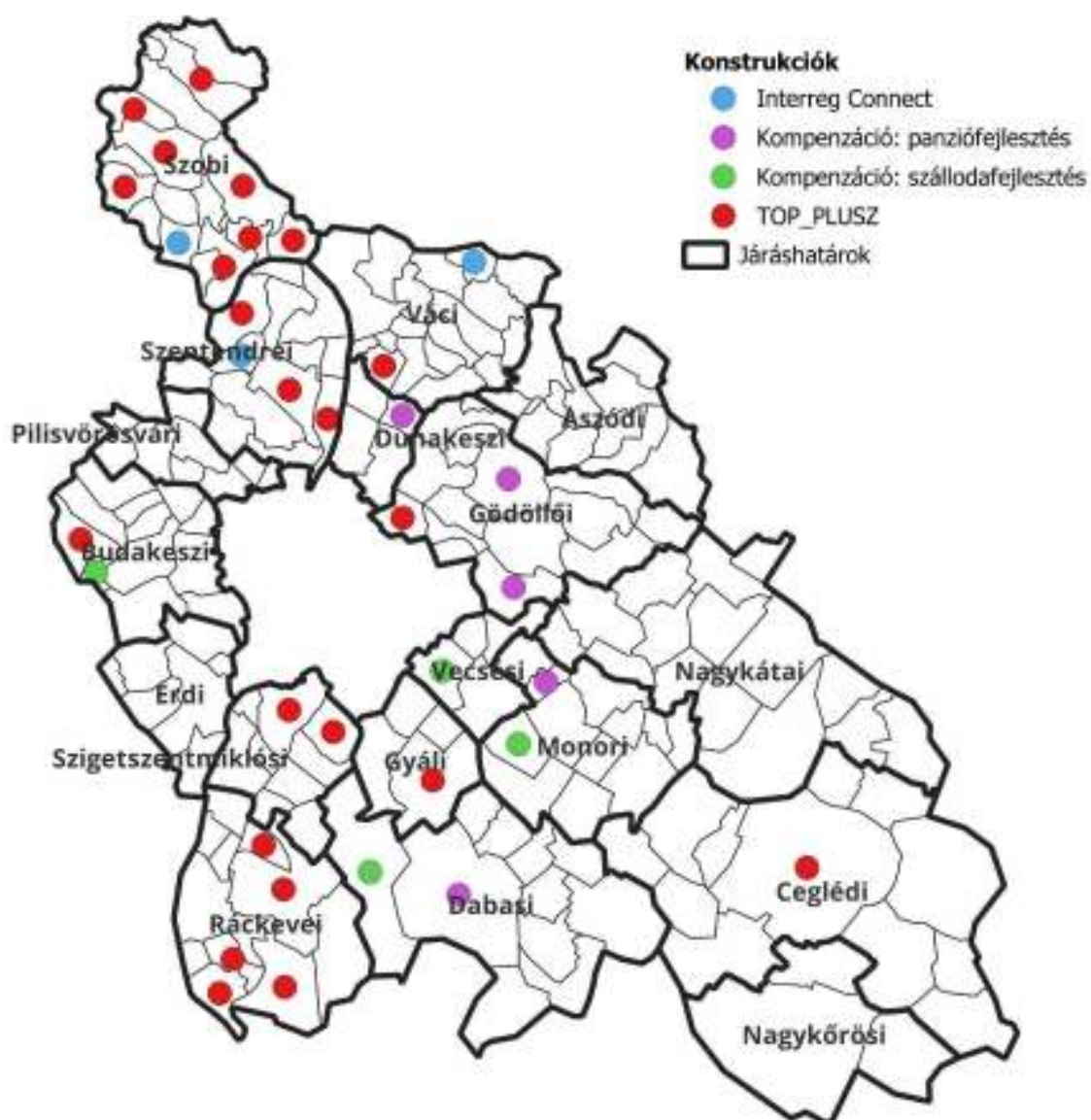
Az **Interreg Connect pályázatok uniós forrásból határon átnyúló projektek megvalósítását támogatták.** Pest Vármegyében ez Magyar-Szlovák együttműködést keretében megvalósuló programokat tartalmaz. **Összesen 6 db projektről tudunk, melyek 740 millió Forint támogatásban részesültek.** A támogatásból többek között várrom rekonstrukció, strand fejlesztés, látogatóközpont fejlesztés valósult meg.

A legtöbb forrás az elmúlt időszakban a Területi Operatív Program Pluszból volt elérhető, a TOP Plusz 6.1.3 és TOP Plusz 6.1.4 konstrukciók keretében.

A TOP Plusz 6.1.3. konstrukció célja térségi szintű, turisztikai termékcsomagok és kisléptékű tematikus turisztikai fejlesztések támogatása, melyekkel megyei szintű turisztikai vonzerő elemekre épülő, koordinált fejlesztések valósíthatók meg. Összesen **25 db projekt nyert támogatást 6,6 Milliárd Forint értékben, a támogatástartalom 50-és 400 Millió Forint között alakult.** Átlagosan 250 millió forint volt az egy projektre jutó támogatás. A pályázatokat a vármegyei ITP-ben meghatározott helyszíneken lehetett igényelni.

A TOP Plusz 6.1.4. felhívásban több megyét érintő, hálózatos fejlesztésekhez vagy komplex térségi, illetve országos jelentőségű aktív- és ökoturisztikai fejlesztések megvalósításához lehetett támogatást igényelni. Pest Vármegyében 11 db projekt nyert el összesen több, mint 11 Milliárd Forint támogatást ilyen célra. A projektek átlagos támogatástartalma 950 Millió Forint.

A Kisfaludy program támogatásait nem beleszámolva tehát az elmúlt hét évben a vármegyében több, mint 22,7 Milliárd Forint támogatásból valósultak meg turisztikai projektek. A támogatások főleg Visegrád, a Pilis és Börzsöny területén, valamint a Ráckevei Duna-ág területén koncentráálódtak.

43. ÁBRA | TURISZTIKAI PROJEKTEK PEST VÁRMEGYÉBEN

5 SWOT analízis

Erősség

- Változatos táj- és domborzati viszonyok, élőhelyek sokfélesége, védett természeti értékek jelenléte, a Duna és annak mellékvízfolyásai jelenléte
- Gazdag gyógy- és termálvízkészlet.
- Gazdag, sokszínű kulturális örökség.
- Az ország legnagyobb fogadópiacának (Budapest) közelsége.
- Az ország legnagyobb küldőpiacának jelenléte.
- Változatos szálláshelykínálat.
- Nemzetközi repülőtér jelenléte az agglomeráció területén.
- Folyamatban lévő, elsősorban az aktív turisztikához köthető fejlesztések a Dunakanyarban, a Börzsönyben, Pilisben és a Ráckevei Duna-ágon.
- Meglévő, országos hírű attrakciók jelenléte a vármegyében.
- Erős a MICE szegmens jelenléte a vármegyében.

Gyengeség

- Nincs a vármegye turisztikai szektorát összefogó és megszervezni képes irányító szervezet.
- Hiányos a pest vármegyei turisztikai szereplők és a budapesti turisztikai szereplők közötti együttműködés.
- Nem megfelelő a tájegységeken belül működő szolgáltatók közötti kapcsolat, együttműködés.
- Infrastrukturális hiányok tapasztalhatók (úthálózat, megközelíthetőség, táblázás, parkolók, mosdók, az aktív turizmushoz kapcsolódó megállóhelyek, ki és belépési pontok).
- Illegális hulladéklerakók, szemetes, rendezetlen, igénytelen környezet különösen az agglomeráció területén.
- Bizonyos térségekben szálláshely kapacitás hiányok jelentkeznek.
- Több helyen hiányosak a biztonságos, kényelmes túrázás infrastrukturális feltételei.
- Hiányzik a vármegyei arculat, a vármegyei marketing, programnaptár.
- Nem megfelelő a be és kilépési pontokon a tapasztalattal és helyismerettel nem rendelkező turisták elérése és tájékoztatása.
- Az aktív turisztika területén legfőképp elhivatott, de tőkeszegény iparági szereplők működnek (jellemzően nem profitorientált civil szervezetek), akik külső forrás hiányában nem képesek fejlesztések megvalósítására.
- A megyei szolgáltatók digitális elérhetősége, a szolgáltatások során alkalmazott digitális megoldások gyakran elmaradnak más piaci szereplők által alkalmazott megoldásoktól.
- Elmaradt a tájegységekre jellemző termékfejlesztés.
- A helyi termelők által előállított termékek alacsony mértékben jelennek meg a szolgáltatók kínálatában.
- A közösségi közlekedési eszközök (vasút, híd, hajó) turisztikai jellegű kihasználtsága alacsony.
- Az agglomeráción túli területek turisztikai szolgáltatásait erős szezonális jellemzi.
- Az agglomeráción túl elhelyezkedő turisztikai vállalkozások tőkeszegények.

Lehetőség

- Napjaink aktív- fenntartható- és egészséges életmódra való kommunikációja a rekreációt és a turizmust, különösen az aktív turizmus térnyerését segíti.
- A már bevezetett helyi termékekre és helyi kapcsolódó szolgáltatásokra alapozott termékfejlesztés jó bázisa a további fejlesztéseknek.
- A programnaptárak harmonizálásával folyamatos turisztikai érdeklődést lehet fenntartani.
- Egyes turisztikai termékek (pl. ökoturizmus, gasztroturizmus) népszerűsége pozitívan hat más turisztikai ágazatokra is.
- A vármegyei széles turisztikai kínálat kedvezően kapcsolható egymáshoz, hosszabb térségben eltöltött időt eredményezve.
- A pusztuló vármegyei kastélyok felújításával (Ráday kastély, Savoyai-kastély) önálló turisztikai attrakciók, ezek felfűzésével tematikus utak jöhetnek létre.
- Vármegyei decentralizált szervezeti rendszer kialakításával a térségi összefogás erősödhet, a területek túlhasználata megszűnhet.
- A partnerség és együtt tervezés erősítésével a Budapestről túlcsonduló turisták a vármegyében töltenek el vendégéjszakát.
- Megfelelő látogató monitoring segítségével a Pilisi és Börzsönyi területeken azonosíthatóvá válnak a beavatkozást igénylő területek.
- A klímaváltozás miatti felmelegedés meghosszabbítja a turisztikai tevékenységre, rekreációra alkalmas időjárást.
- A turizmus területén jelentkező nemzetközi trendekre építve jobban kiaknázhatóak a vármegye emberközeli élmények nyújtásához meglévő adottságai.
- A Duna, mint vízi és kerékpáros közlekedési folyosó szerepének erősítése.

Veszély

- Az frekventált területeken a túlturizmus veszélye miatt (Pilis, Börzsöny) vendégélmény csökkenés és környezeti károk keletkezhetnek.
- Tőkehiány miatt nem valósulnak meg piaci alapon fenntartható szolgáltatások.
- Szolgáltatók együttműködése nélkül nem alakíthatók ki csomagajánlatok, vonzó turisztikai termékek.
- Keresztpromóciók hiánya miatt a térségekben töltött idő elmarad a lehetőségektől.
- A természetbe való belépési pontokon (főként a települések peremén) lévő illegális szemétkukák, valamint a megfelelő parkolási lehetőségek hiányosságai rontják a turisztikai élményt.
- A túratípusok közötti szolgáltatói együttműködések fejletlenek, legfeljebb csak helyi szinten valósulnak meg.
- Hiányzó hazai források miatt a vármegyei szolgáltatók nem tudnak önerőből beruházni.
- Szakképzett munkaerő hiánya.
- Térségi nagyprojektek megvalósulásának elmaradása (RSD kotrása, úthálózat fejlesztések, HÉV rekonstrukció)
- Ellentétek alakulnak ki a helyi lakosok és turisták, horgászok és lapátos turisták, kerékpárosok és gyalogos turisták között.

6 Ábrajegyzék

1. ÁBRA MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI TÉRSÉGEI.....	14
2. ÁBRA PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAILAG KIEMELT TELEPÜLÉSEI	20
3. ÁBRA NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK SZÁZALÉKOS VÁLTOZÁSA A VILÁGON AZ ELŐZŐ ÉVHEZ KÉPEST	23
4. ÁBRA NEMZETKÖZI TURISTAÉRKEZÉSEK %-OS VÁLTOZÁS RÉGIÓNKÉNT (2025).....	28
5. ÁBRA LEGTÖBB VENDÉGÉJSZAKÁVAL RENDELKEZŐ RÉGIÓK AZ EU-BAN.	29
6. ÁBRA TURISTÁK REGIONÁLIS KONCENTRÁCIÓJA	30
7. ÁBRA KÜLFÖLDI VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN, 2024	34
8. ÁBRA SZOBAKAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁG (%) TÉRSÉGENKÉNT, 2025	34
9. ÁBRA A TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGÉJSZAKÁINAK ARÁNYA FÖLDRÉSZEK ÉS KIEMELT ORSZÁGOK SZERINT MAGYARORSZÁGON (2025)	36
10. ÁBRA TURISZTIKAI KIADÁSOK	37
11. ÁBRA A TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAZÁSOK IDŐTARTAMA LAKÓHELY ÉS CÉLRÉGIÓ SZERINT, 2024 [EZER NAP] 39	
12. ÁBRA AKTÍV KIKAPCSOLÓDÁS ÉS SPORTOLÁS MOTIVÁLT UTAZÁSOK ADATAI A TELJES BELFÖLDI UTAZÁSI ADATOKRA VETÍTVE	47
13. ÁBRA JELÖLT TURISTAUTAK PEST VÁRMEGYÉBEN	48
14. ábra Megépült önálló kerékpársáv és kerékpárút nyomvonalak Magyarországon (2026)	50
15. ÁBRA RSD LEHATÁROLÁSA.....	55
16. ÁBRA MEGÁLLÓPONTOK A DUNA DÉLI SZAKASZÁN.....	56
17. ÁBRA VÍZITÚRA MEGÁLLÓPONTOK A DUNA ÉSZAKI SZAKASZÁN.....	56
18. ÁBRA ÚJ MEGÁLLÓK, BE ÉS KILÉPÉSI PONTOK A RÁCKEVEI DUNA-ÁGON	57
19. ÁBRA KISKUNLACHÁZI CSÓNAKHÁZ - KAVICS.....	58
20. ÁBRA MAGYARORSZÁG SZAKRÁLIS ÉRTÉKKINCSEI ÉS ZARÁNDOKÚTJAI	64
21. ÁBRA MEGVALÓSULT ZARÁNDOKHÁZ PERBÁLON.....	65
22. ÁBRA HORGÁSZOK SZÁMA ÉS MEGOSZLÁSA VÁRMEGYEI BONTÁSBAN	66
23. ÁBRA A RÁCKEVEI DUNA-ÁGHOZ ÉRKEZŐ HORGÁSZTURISTÁK MEGOSZLÁSA	67
24. ÁBRA MÚZEUMOK FELLEMLHETŐSÉGE PEST VÁRMEGYÉBEN (SAJÁT SZERKESZTÉS)	74
25. ábra Pest vármegye múzeumai (http://www.ace.hu/ceicom/hungary/pest.html).....	74
26. ÁBRA A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK SZEMÉLYFORGALMÁNAK VOLUMENVÁLTOZÁSA (2010 = 100%), 2010-2024.....	80
27. ÁBRA A MAGYAR ÉS PEST VÁRMEGYEI FÜRDŐK ÁRBEVÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA A 2014-ES BÁZISÉVHEZ KÉPEST, 2014-2024.....	81
28. ÁBRA PEST VÁRMEGYEI STRANDOK, VALAMINT TERMÁL- ÉS GYÓGYFÜRDŐK	82
29. ÁBRA Ceglédi Gyógyfürdő és Szabadidőközpont	83
30. ÁBRA TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN KIADHATÓ FÉRŐHELYEK SZÁMA (2024)	86
31. ÁBRA VÁRMEGYEI TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK SZÁMA ÉS ARÁNYA (2025).....	87
32. ÁBRA PEST VÁRMEGYÉBEN TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEKEN ELTÖLTÖTT VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA	88
33. ÁBRA VENDÉGEK SZÁMA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN PEST VÁRMEGYÉBEN	89
34. ÁBRA VENDÉGEK ÁTLAGOS TARTÓZKODÁSI IDEJE PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSHELYEIN	89
35. ÁBRA TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA PEST VÁRMEGYÉBEN SZÁLLÁSHELYTÍPUSONKÉNT	90
36. ÁBRA PEST VÁRMEGYÉBE ÉRKEZŐ TURISTÁK SZÁLLÁSHELYVÁLASZTÁSA (2024).....	91
37. ÁBRA SZÁLLODAI FÉRŐHELYKAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA %-BAN	91
38. ÁBRA PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAINAK SZÁLLÁSHELY KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA	92
39. ÁBRA REVPAR ORSZÁGOS MUTATÓI.....	93
40. ÁBRA VENDÉGÉJSZAKÁK ARÁNYA PEST VÁRMEGYE TURISZTIKAI SZÁLLÁSHELYEIN JÁRÁSONKÉNT (2024) ..	117

41. ÁBRA PEST VÁRMEGYE SZÁLLÁSDÍJ BEVÉTELEINEK ARÁNYA JÁRÁSONKÉNT (2024)	118
42. ÁBRA EGY SZOBA ÁTLAGÁRA PEST VÁRMEGYE JÁRÁSAIBAN (2024)	118

7 1.sz. melléklet – Turizmus és hozzá kapcsolódó tevékenységek jogszabályi környezete**1) Ágazatirányítást meghatározó törvény - 2016. évi CLVI. törvény az állami turisztikai feladatok ellátásáról**

Ez a törvény határozza meg a turizmus állami irányításának rendszerét, a turizmus fejlesztésének kereteit és az állami turisztikai szervezet, a Magyar Turisztikai Ügynökség feladatait, amely a turizmus fejlesztéséért, marketingjéért és stratégiai irányításáért felelős központi szervezet.

2) Szálláshely szolgáltatással kapcsolatos törvény - 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet a szálláshely-szolgáltatásról

A jogszabály meghatározza:

- a szálláshelyek típusait (pl. hotel, panzió, apartman, kemping),
- a működés feltételeit,
- az engedélyezési eljárást,
- az osztályba sorolás szabályait.

A szálláshelyek működéséhez szükséges:

- önkormányzati nyilvántartásba vétel,
- adatszolgáltatás a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ felé.

3) Utazási irodák és utazásszervezők szabályozása a 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltak alapján történik

Ez a rendelet előírja:

- a működési engedély megszerzését,
- vagyoni biztosíték meglétét,
- fogyasztóvédelmi kötelezettségeket,
- a szerződéskötés szabályait.

A szabályozás célja a turisták védelme és az utazási piac biztonságos működése.

4) Vendéglátóipari tevékenység szabályozása a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet a kereskedelmi tevékenységek végzéséről

Ez tartalmazza:

- az éttermek és vendéglátóhelyek működési feltételeit,
- az engedélyezési és bejelentési kötelezettségeket,
- a nyitvatartási szabályokat.

Emellett fontosak az élelmiszerbiztonsági szabályok is, amelyeket a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal ellenőriz.

5) Adózási és gazdasági szabályok

A turisztikai vállalkozásokra általános gazdasági és adójogi szabályok is vonatkoznak.

- általános forgalmi adó (ÁFA),
- helyi idegenforgalmi adó,

- vállalkozási formák szabályozása.

Ide tartozik például:

- 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről
- 2013. évi V. törvény (Polgári Törvénykönyv)

Ezek szabályozzák a szerződéseket, a vállalkozások működését és az adókötelezettségeket.

6) Fogyasztóvédelem és adatvédelem

A turizmusban kiemelten fontos a vendégek jogainak védelme.

Fontos jogszabályok:

- 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről
- 2016/679/EU rendelet (GDPR)

Ezek biztosítják:

- a vendégek tájékoztatását,
- a panaszkezelést,
- a személyes adatok védelmét.

7) További jogszabályok

- 1552/2021(VIII.5) Korm. határozat - aktív Magyarországért felelős kormánybiztos kinevezése
- 1144/2019. (III. 18.) Korm. határozat – Aktív és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ létrehozása

8 2.sz. melléklet – Idegen szavak jegyzéke

RevPAR – Revenue per Available Rooms = egy kiadható szobára jutó árbevétel. A RevPAR értéke a szállodák teljesítményének összehasonlítására alkalmas, minél magasabb az érték, annál jobb eredményekre utal.

Turisztikai desztináció – A megnevezés olyan területi egység jelölésére szolgál, ahová a különféle célokkal és motivációkkal útra kelő utazók, látogatók tartanak. Jellemzője, hogy a látogató számára a terület egésze képvisel vonzerőt, illetve az utazás végeztével komplex élményként jelenik meg.

MICE – Az üzleti, vagy hivatásturizmushoz szorosan kapcsolódó idegenforgalmi ág. Nem csak az üzleti célú utazásokról szól, hanem kifejezetten az üzleti események, szakmai találkozók, konferenciák, kiállítások és motivációs utazások (incentive travel) megszervezésére specializálódott.

Spice of Europe – A Magyar Turisztikai Ügynökség által létrehozott szlogen, mely Budapest márkájaként lett megtervezve. A főváros „metaforikus fűszerességét és sokszínűségét” szeretnék bemutatni. *„Budapest Európa fűszere, mert itt egy vendég ugyan megtalál minden klasszikus, kozmopolita, európai fővárosra jellemző értéket, a történelmi örökséget, eklektikus és elegáns építészetet, színes kulturális kínálatot, első osztályú gasztronómiát, virágzó divat és dizájn szcénát, de mindemellett a város felszabadult hangulata folyamatosan stimulálja az utazók érzékszerveit”*

via ferrata - A via ferrata olyan hegyi út, amelyen előzetesen felszerelt létrák, lépcsők, hidak és fémkábelek segítik az előrehaladást. A via ferrata túrázás gyakorlatot, fizikai állóképességet és megfelelő felszerelést igényel.

surf - Hullámlovaglás

kite surf – Magyarra fordítva sárkányszörf egy extrém sport, a vízisí és a sárkányeregetés egyfajta kombinációja.

SUP – Stand Up Paddle (állósörf) A tevékenység során egy deszkán állva evezést végezve jön létre a mozgás.

sárkányhajó – Dél-Kínából származó kenu jellegű hajó, melyben egyszerre többen (10-20 fő) evezve haladnak egy dob ütemére.

World Travel & Tourism Council (WTTC) - Utazási és Turisztikai Világtanács kizárólag a turizmusban közvetlenül tevékenykedő magánszektorra koncentrál. A londoni székhelyű szervezet működésében az elnöknek és helyetteseinek, továbbá a 20 tagú végrehajtó tanácsnak van meghatározó jelentősége, ennek tagjai között a legnagyobb légitársaságok, utazási irodák, hotelek vezetői vannak.

chatbot - olyan szoftveralkalmazás, amelyet arra használnak, hogy szöveges vagy szövegről beszédde átalakított online kommunikációt folytasson élő személyekkel – például ügyfelekkel, vagy ügyintézőkkel – előre betanított szabályok és betáplált információk alapján.

noctourism – Olyan turisztikai trend, amely a világ éjszakai felfedezéséről szól. A „sötétedés utáni turizmus” a természeti látnivalókat ugyanúgy magában foglalja, mint a kulturális programokat.

digitális detox - Olyan időszakot jelent, amikor tudatosan csökkentjük vagy teljesen mellőzzük a digitális eszközök használatát. Ide tartozhatnak az okostelefonok, tabletek, számítógépek, közösségi média, hírolvasás, vagy a különböző képernyők nézegetésének minden formája.

regeneratív farmturizmus - A regeneratív turizmus túlmutat a „ne árts” fenntarthatósági elven. Arra törekszik, hogy aktívan gyógyítsa és megfiatalítsa a desztinációkat, kezelve a környezeti és társadalmi kihívásokat, miközben ellenálló, virágzó közösségeket hoz létre.

remote working – távmunkavégzés

off-season - Szezonon kívüli időszak, az év azon része, amikor nincs sok utazás vagy üzleti forgalom, általában olcsóbb, mint szezonban utazni.

milleniálok - A millenniumi generáció, más néven Y generáció. A millenniumi generációt az 1981 és 1996 között született emberekre értjük.

Z generáció - A generációt leggyakrabban 1995-től 2009-ig, mások 2012-ig határozzák meg. A Z generáció legtöbb tagja az X generáció vagy a fiatalabb baby boomerek gyermekei.

overtourism – A jelenség akkor tapasztalható, amikor egy települést vagy egy adott térséget turisták tömegei lepnek el. Ilyenkor a helyi lakosság és/vagy az oda látogató turisták úgy érzik, hogy túl sok már a turista.

AirBnB – Jelentése AirBedandBreakfast. Egy vállalkozás által létrehozott piacvezető online piactér, melyen keresztül szálláshelyeket lehet kiadni és lefoglalni az interneten. Az online platform lehetővé teszi az emberek számára, hogy rövid távra kiadják vagy béreljék ki saját ingatlanjukat vagy szobáikat. Az Airbnb összeköti a vendégeket a vendéglátókkal, és széles választékot kínál a szállások terén, a lakásbérleti lehetőségektől kezdve a szobákon át egészen az egész házakig.

Szobakapacitás kihasználtság - A kiadott és kiadható szobák hányadosa százalékban megadva.

Férőhely kihasználtság - A kiadott és kiadható férőhelyek hányadosa százalékban.

Átlagos tartózkodási idő - A kiválasztott időszakban a szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák és a vendégek számának hányadosa.

brand - Angol eredetű szó, márkát jelent. Ez a definíció magába foglalja egy termék vagy szolgáltatás szlogenjét, arculatát, logóját, és mindazt, ami a köztudatban megjelenik róla.

city break - Angol eredetű szó, rövid városlátogatást jelent, mely kettő-négy napos időtartamot foglal magában.

EuroVelo - Európai Kerékpárút-hálózatra vonatkozó kezdeményezés. A kezdeményezés célja, hogy magas színvonalú, európai szintű kerékpáros útvonalak jöjjenek létre Európa összes országában.

Eurohorse – A lovastúrázást segítő alkalmazás és online platform.

bojlis horgászok – A bojli egy golyó formájú főzött, vagy párolt csali. A vele végzett horgászat nagytestű pontyokra specializált módszer, amely hosszabb túrákat, nagyobb felszerelést és szelektív csalik (bojlik) használatát igényli.

OTrT - Országos Területrendezési Terv

9 3.sz. melléklet – Pest vármegyei turisztikai látnivalói (műemlékek, természeti értékek, programok).**9.1 Értékek****Budapest környéke**

- Érd – Kutyavár
- Fót - Katolikus templom, Fóti-Somlyó tanösvény
- Nagykovácsi – Nagy-Szénás tanösvény
- Pilisszentiván – Jági-tanösvény
- Pilisszentkereszt – Szurdokvölgyi tanösvény
- Pomáz – Kő-hegy
- Solymár - Jegénye-völgyi-vízesés

Gödöllő

- Gödöllői Királyi Kastély
- Gödöllői arborétum, benne a Gödöllői Erdei Vasúttal
- Máriabesnyői Nagyboldogasszony Bazilika – kapucinus kegyhely

Szentendre

- Barokk főtér: Szentháromság-szobor, szerb templom;
- Templom-domb: gótikus katolikus templom és 18. századi városkép;
- Szerb püspöki székesegyház;

Vác

- Fehérek temploma;
- Váci püspöki székesegyház;
- Váci diadalív;
- Gyadai Tanösvény (Naszály-hegy);
- Ártéri Tanösvény;

Visegrád

- Visegrádi vár (Magyarország egyik legszebb panorámájával);
- Visegrádi királyi palota;
- Salamon-torony;
- Bob pálya;

- Ördögmalom-vízesés;
- Mogyoróhegyi Természetismereti Tanösvény;

Más települések

- Albertirsa – gyurgyalagos;
- Apaj – Apajpuszta;
- Biatorbágy – viadukt (az 1931-es hírhedt merénylet színhelye);
- Cegléd – Szent Kereszt Felmagasztalása templom;
- Csévharaszt – ősbörökás;
- Kemence – Kemencei Erdei Múzeumvasút;
- Farmos – Sziki Tanösvény;
- Monor - Monori Pincefalu;
- Nagybörzsöny – aranybányászház, vízimalom és erdei kisvasút;
- Ócsa
 - Román stílusú református templom;
 - Ócsai Tájvédelmi Körzet (ősláp és Selyem-réti tanösvény);
- Pilisszentkereszt – Dobogó-kő;
- Pusztavacs – Magyarország földrajzi középpontja (természetvédelmi terület);
- Ráckeve
 - Gótikus stílusú szerb templom;
 - Savoyai-kastély;
 - Halmúzeum;
- Százhalombatta – ókori halomsírok;
- Szigetszentmiklós – Magyar Rádió Lakihegyi adótornya;
- Szokolya (Börzsöny) – Királyréti Erdei Vasút;
- Tápiógyörgye – Bíbic Tanösvény, Fülemlé Tanösvény;
- Tápióság – Gólyahír Tanösvény;
- Tápiószele – Fehér Gólya Tanösvény;
- Tápiószentmárton
 - Attila-domb;
 - Nősirom Tanösvény;

- Tura - Schossberger-kastély (csak részben látogatható);
- Vácrátót – Vácrátóti arborétum;
- Veresegyház
 - Veresegyházi Medveotthon;
 - Veresegyházi-tavak Tanösvény;
- Zsámbék – középkori premontrei templom romja;

9.2 Természeti látnivalók

- Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet;
- Tápió–Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet;
- Visegrádi-hegység – Holdvilág-árok és Rám-szakadék;
- Ócsai Selyemréti tanösvény, madárgyűrűző tábor;

9.3 Pest megye gasztronómiája – főbb irányok és helyszínek

Bor és borkultúra

Etyek–Budai borvidék (Pest megye nyugati része)

- Magyarország egyik legfontosabb **fehérboros és pezsgős** vidéke
- Jellemző fajták: **Chardonnay, Sauvignon Blanc, Irsai Olivér**
- Népszerű pincészetek és helyek:
 - Etyek (borfesztiválok, nyitott pincék)
 - Herceghalom, Biatorbágy környéke
- Gasztroélmény: bor + helyi sajtok, modern magyar konyha

Monori borvidék (Pest megye délkeleti része)

Ócsai borvidék (Pest megye délkeleti része)

Hagyományos magyar konyha

- **Dunakanyar és vidéki csárdák**
 - Gulyás, pörkölt, halászlé, túrós csusza
 - Ráckeve, Szigetszentmiklós, Nagykőrös térsége
- **Ceglédi és nagykőrösi konyha**
 - Alföldi ízek: töltött káposzta, sült húsok, házi tészták

Halételek

- **Ráckevei (Soroksári) Duna-ág**
 - Friss halételek: ponty, harcsa, süllő
 - Halászlé, rántott hal, haltepertő
- Különösen népszerűek a vízparti éttermek és csárdák

Kézműves és helyi termékek

- **Sajtkészítők, őstermelők**
 - Pilis, Gödöllői-dombság, Cegléd környéke
- Termelői piacok:
 - Szentendre;
 - Gödöllő;
 - Dunakeszi;
 - Ráckevei csónakos piac;
- Kapható termékek:
 - kézműves sajtok, mézek, lekvárok, szörpök, kolbászok

Cukrászat és édességek

- **Szentendre**
 - kézműves cukrászdák, rétesek, sütemények
- **Gödöllő**
 - klasszikus magyar desszertek (Dobos, Eszterházy)
- **Nagykőrös**
 - hagyományos alföldi sütemények
- **Süllysap**
 - kézműves cukrászda (Hisztéria cukrászda)

Modern és reformkonyha

- Budapest közelsége miatt egyre több:
 - **farm-to-table étterem**
 - vegetáriánus / vegán hely
 - modern magyar bisztró
- Főleg:
 - Szentendre

- Gödöllő
- Dunakeszi
- Etyek környéke

Gasztrofesztiválok

- Etyeki Piknik (bor & street food)
- Vecsési káposztafeszt
- Ceglédi Laskafesztivál
- Ráckevei Halászléfőző Fesztivál
- Szentendrei gasztro- és borfesztiválok

10 Szakirodalom és segédanyagok

- World Travel & Tourism Council – Travel & Economic Impact 2025 Global Trends;
- ENSZ – World Tourism Barometer;
- Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030;
- Aktívan a Börzsönyben 2024;
- Aktívan a Dunakanyarban 2024;
- MATE – A Börzsöny természeti értékeinek és fejlesztési lehetőségeinek összefüggése;
- EUROSTAT regional yearbook 2025;
- Nemzeti Kerékpáros Stratégia;
- Nemzeti Vízituristicai Stratégia;
- Látogatómonitoring és látogatómenedzsment vizsgálatok a Központi-Börzsöny területén PHD értekezés – Halasi-Kovácsné Benkhard Borbála Rita;
- Travel & Tourism Economic Impact 2025;
- Aktív turizmus elméleti és módszertani kézikönyv -Kulcsár László, Bodrogai László Anzelm;

Pest Vármegyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.